

**CİMNASTİK HAKEMLERİNİN KARAR VERME YÖNTEMLERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Sevil ŞAMILOĞLU

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANA BİLİM DALI
SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ PROGRAMI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ 2024

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Sevil ŞAMİLOĞLU

14.06.2024

CİMNASTİK HAKEMLERİNİN KARAR VERME YÖNTEMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

(Yüksek Lisans Tezi)

Sevil ŞAMILOĞLU

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2024

ÖZET

Bu araştırmada cimnastik hakemlerinin karar verme davranışı ve karar verme türleri incelenmiş ve cimnastik hakemlerinin farklı özelliklerine göre karar verme davranışı ve karar verme türlerinin farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemleri ve tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Türkiye’de cimnastik hakemliği lisansı bulunan 221 hakem oluşturmuştur. Araştırmanın verileri anket formları aracılığıyla toplanmıştır. Cimnastik hakemlerinin karar verme eğilimlerini ölçmek için Melbourne Karar Verme I-II Ölçeği kullanılmıştır. Bulgular cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeylerinin ve dikkatli karar verme düzeyleri yüksek olduğunu, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme düzeylerinin ise düşük olduğunu göstermiştir. Cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyleri ve dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme düzeyleri cinsiyete, medeni duruma, eğitim düzeyine ve yıl içerisinde yapılan hakemlik sayısına göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. 18-25 yaşlarındaki genç hakemlerinin panik karar verme düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Aylık geliri daha düşük olan hakemlerinin panik karar verme düzeyleri daha yüksek ve karar vermede öz saygı düzeyleri ise daha düşük bulunmuştur. Mesleki tecrübesi düşük olan hakemlerinin erteleyici karar verme düzeyleri daha yüksek ve karar vermede öz saygı düzeyleri ise daha düşük bulunmuştur. Artistik cimnastik erkek branşından olan hakemlerin kaçınan karar verme düzeyleri aerobik cimnastik branşından olanlardan daha yüksek bulunmuştur. Uluslararası bröveye sahip olan hakemlerin karar vermede öz saygı düzeyleri bölge brövesine sahip olan hakemlerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Uluslararası hakemlik tecrübesi olmayan hakemlerin erteleyici karar verme davranışını daha fazla gösterdiği bulunmuştur. Bu bilgiler ışığında, özellikle milli takım seçmeleri ve uluslararası yarışmalardaki görevlendirmelerde cimnastik hakemlerinin karar verme davranışlarına göre hakem atamaları yapılabilir.

Bilim Kodu : 130117
Anahtar Kelimeler : Cimnastik, Hakem, Karar verme, Öz saygı, Spor
Sayfa Adedi : 91
Danışman : Prof. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU

A RESEARCH ON DECISION-MAKING METHODS OF GYMNASTIC JUDGES
(M. Sc. Thesis)

Sevil ŞAMİLOĞLU

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF HEALTH SCIENCES

July 2024

ABSTRACT

In this research, the decision-making behavior and decision-making types of gymnastics judges were examined and it was investigated whether the decision-making behavior and decision-making types differ according to the different characteristics of the judges. Quantitative research methods and scanning model were used in the research. The sample of the research consisted of 221 judges who have a gymnastics judge license in Turkey. The data of the research was collected through survey forms. The Melbourne Decision Making I-II Scale was used to measure gymnastics judges decision-making tendencies. The findings showed that gymnastics judges had high self-esteem and careful decision-making levels, while their avoidant, procrastinatory and panic decision-making levels were low. Gymnastics judges self-esteem levels in decision-making and their careful decision-making, avoidant decision-making, procrastinatory decision-making and panic decision-making levels do not differ significantly according to gender, marital status, education level and the number of judges made during the year. The panic decision-making levels of young judges aged 18-25 were found to be higher. Judges with lower monthly income were found to have higher panic decision-making levels and lower self-esteem levels in decision-making. Judges with low professional experience were found to have higher levels of procrastinatory decision-making and lower levels of self-esteem in decision-making. The avoidant decision-making levels of judges from the male branch of artistic gymnastics were found to be higher than those from the aerobic gymnastics branch. The decision-making self-esteem levels of judges with international badges were found to be higher than those of judges with regional badges. It has been found that judges with out international referee experience show more procrastinatory decision-making behavior. In the light of this information, judge appointments can be made according to the decision-making behavior of gymnastics judges, especially in national team selections and assignments in international competitions.

Science Code : 130117
Keywords : Gymnastics, Judge, Decision making, Self-esteem, Sports.
Page Number : 91
Supervisor : Prof. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca, bu tezin seçimi, yürütülmesi ve ortaya çıkarılması aşamasında bilgi ve tecrübesinden yararlandığım değerli danışman hocam Prof. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU'na teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlarım Prof. Dr. Hacı Ahmet PEKEL, Dr. Öğr. Gör. Mustafa ALTUNSOY ve Dr. Öğr. Üyesi Can Çavin ÖTKAN'a değerli katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Anketlerin uygulanmasında desteklerini esirgemeyen sevgili cimnastik hakem arkadaşlarıma ayrıca teşekkür ederim.

Bugüne kadar hep yanımda olan ve beni sabırla destekleyen ailem ve sevgili eşime sonsuz teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	x
RESİMLERİN LİSTESİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Cimnastik.....	5
2.1.1. Cimnastiğin tanımı	5
2.1.2. Cimnastiğin branşları.....	7
2.1.3. Cimnastiğin tarihsel süreci (dünyada ve Türkiye’de).....	24
2.2. Cimnastik Hakemliği	26
2.2.1. 2013 FIG genel hakem kuralları	28
2.2.2. Spor branşları hakemliği ile ilgili bilgiler.....	30
2.3. Hakemlerin Karar Vermesiyle İlgili Bilgiler	37
2.4. Hakemlerin Sporcuları Değerlendirirken Karar Vermeleri ile İlgili Alan Yazın.....	39
3. YÖNTEM.....	43
3.1. Araştırmanın Deseni	43
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	43
3.3. Veri toplama Araçları	43
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	44

3.3.2. Melbourne Karar Verme I-II Ölçeği.....	44
3.4. Veri Toplama Süreci.....	45
3.5. Verilerin Analizi	45
4. BULGULAR	47
4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	47
4.2. Katılımcıların Hakemlik Tecrübeleriyle İlgili Bulgular	48
4.3. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenirlik Analizi.....	49
4.4. Karar Verme Ölçeğinin Betimsel İstatistikleri ve Normallik Analizleri	50
4.5. Karar Verme Ölçeğinin Demografik Değişkenlere Göre Fark Analizleri.....	51
5. TARTIŞMA	63
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	73
KAYNAKLAR	77
EKLER.....	85
EK-1. Cimnastik Hakemlerinin Karar Verme Yöntemleri Üzerine Bir Araştırma Anketi.....	86
EK-2. Kişisel Bilgiler.....	87
EK-3. Karar Verme Ölçeği	89
ÖZGEÇMİŞ	91

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. Kategorinin korunması ya da yükseltilmesi için gereklilikler	30
Çizelge 4.1. Katılımcılara ait demografik bulgular	47
Çizelge 4.2. Katılımcıların hakemlik tecrübesiyle ilgili bulgular	48
Çizelge 4.3. Melbourne Karar Verme I-II Ölçeğinin güvenilirlik analizi	49
Çizelge 4.4. Karar Verme Ölçeğinin betimsel istatistikleri ve normallik analizleri	50
Çizelge 4.5. Karar Verme Ölçeğinin cinsiyete göre fark analizleri	51
Çizelge 4.6. Karar Verme Ölçeğinin yaşa göre fark analizleri	52
Çizelge 4.7. Karar Verme Ölçeğinin medeni duruma göre fark analizleri.....	53
Çizelge 4.8. Karar Verme Ölçeğinin eğitim düzeyine göre fark analizleri	54
Çizelge 4.9. Karar Verme Ölçeğinin aylık gelir düzeyine göre fark analizleri.....	55
Çizelge 4.10. Karar Verme Ölçeğinin mesleki tecrübeye göre fark analizleri	57
Çizelge 4.11. Karar Verme Ölçeğinin branşa göre fark analizleri.....	58
Çizelge 4.12. Karar Verme Ölçeğinin bröveye göre fark analizleri	59
Çizelge 4.13. Karar Verme Ölçeğinin uluslararası hakemlik yapma durumuna göre fark analizleri	60
Çizelge 4.14. Karar Verme Ölçeğinin 2023 yılında yapılan hakemlik sayısına göre fark analizleri	61

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Akış şeması	13
Şekil 2.2. Aeorobik cimnastik kategorileri.....	21
Şekil 2.3. Aerobik cimnastik temel adımları.....	22

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Atlama masası aleti.....	9
Resim 2.2. Asimetrik paralel aleti.....	9
Resim 2.3. Denge aleti	10
Resim 2.4. Yer aleti	11
Resim 2.5. Kulplu beygir aleti	12
Resim 2.6. Halka aleti.....	14
Resim 2.7. Paralel aleti	15
Resim 2.8. Barfiks aleti.....	16

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
ANOVA	Varyans Analizi
FIBA	Uluslararası Basketbol Federasyonu
FIG	Federation Internationale de Gymnastique
FIT	Uluslararası Trampolin Federasyonu
HHK	Hentbol Hakem Komisyonu
IOC	Uluslararası Olimpiyat Komitesi
ITF	Uluslararası Tenis Federasyonu
SPSS	Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı
TCF	Türkiye Cimnastik Federasyonu
TDK	Türk Dil Kurumu
TTF	Türkiye Tenis Federasyonu

1. GİRİŞ

Cimnastik belli kurallar dahilinde, değişik özelliklerdeki aletlerin tekniklerini estetik ve zarafet bütünlüğü içerisinde serbest vücut hareketleriyle bağlantılı olarak müzik eşliğinde, uyumlu ve akıcı bir şekilde sergilenmesiyle oluşan bir eğitim aracı ve spor dalıdır (TCF, 2024a). Cimnastik sporunun binlerce yıllık bir tarihi bulunmaktadır ve günümüzde de dünyada yaygın olarak ilgi duyulan bir spordur (Temürçi, 2022). Türkiye’de de cimnastik sporu giderek yaygınlaşmaktadır. Özellikle 2000’li yıllardan sonra cimnastik sporuna yapılan yatırımlar ve bu spora duyulan ilgi artmaya başlamış ve bunun neticesinde Türk cimnastik sporcuları dünya şampiyonalarına katılmaya başlamış ve pek çok alanda da madalya kazanarak adlarını duyurmaya başlamışlardır.

Cimnastik sporunun kurallara uygun icra edilebilmesi ve sürdürülebilir gelişiminin sağlanabilmesi için cimnastik hakemleri eşliğinde yapılması gerekmektedir. Cimnastik hakemleri cimnastik sporunun kuralların uygun icra edilmesini sağladıkları gibi müsabakalarda adaleti tesis ederek adil bir rekabet eşliğinde cimnastik sporunun sürdürülmesine zemin hazırlamaktadırlar. Hakemlik iki taraf arasındaki rekabetle ilişkili olduğundan stresli ve hassasiyet gerektiren bir meslektir. Seyirci unsurunun da işin içine dahil olmasıyla hakemlik mesleği daha zorlu hale gelmektedir. Cimnastik hakemleri her spor branşının hakemleri gibi yüksek düzeyde bilgi, tecrübe ve donanıma sahip olmaları gerekmektedir. Bunların yanı sıra hakemlerin duygusal zeka, psikolojik iyi oluş, öz yeterlik, öz güven, sorumluluk sahibi olma vb. başka niteliklere de ihtiyaçları bulunmaktadır. Ancak bu yüksek donanımla hakemlik mesleği hakkıyla yerine getirebilmektedir.

Hakemlerde bulunması gereken önemli yeterliliklerden bir tanesi de karar verme yetisidir. Karar verme; gereksinim duyulduğunda ihtiyacı karşılamak için amaçların belirlenerek bilgilerin toplanıp, değerlendirilmesiyle elde edilen seçenekler arasından en makul olanının tercih edilmesi olarak tanımlanmaktadır (Güçray, 1998, 107). Hakemlik mesleği çoğunlukla karar vermeye dayandığından tüm hakemlerde olduğu gibi cimnastik hakemlerinde de karar verme davranışı kritik bir öneme sahiptir. Bir cimnastik hakemi ancak vermesi gerektiği kararları yerinde ve zamanında verdiği sürece görevinin gereğini yerine getiriyor demektir.

Cimnastik hakemleri için karar verme olgusu son derece önemli olduğundan cimnastik hakemlerinin karar verme davranışının incelenmesi ve cimnastik hakemlerinin karar verme

davranışının dinamiklerinin ortaya çıkartılması bir gerekliliktir. Bu sayede cimnastik sporunun gereğince icra edilmesi ve bu sporun gelişiminin sağlanması mümkün olabilecektir.

Araştırma sorusu

“Cimnastik hakemlerinin karar verme davranışlarını etkileyen faktörler nelerdir” sorusu bu araştırmanın ana sorusunu oluşturmaktadır. Bu ana sorunun altındaki alt sorular şu şekildedir:

- Cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyi nasıldır?
- Cimnastik hakemlerinin karar verme eğilimleri nasıldır?
- Cimnastik hakemlerinin karar verme davranışları onların demografik özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- Cimnastik hakemlerinin karar verme davranışları onların hakemlik mesleği özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı, cimnastik hakemlerinin karar verme davranışlarını etkileyen faktörleri incelemektir. Bu kapsamda, cimnastik hakemlerinin karar verme eğilimleri ve cimnastik hakemlerinin karar verme eğilimlerinin onların cinsiyetine, yaşına, medeni durumuna, eğitim düzeyine, aylık gelirine, mesleki tecrübesine, branşına, brövesine, uluslararası hakemlik tecrübesine ve bir yıl içerisinde görev aldığı müsabaka sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılacaktır.

Araştırmanın sayıltıları

Araştırmaya katılan cimnastik hakemlerinin hiçbir baskı altında kalmadan hür iradeleriyle ve doğru ve samimi bir biçimde anket sorularını yanıtladıkları var sayılmıştır.

Araştırma örnekleminin cimnastik hakemleri evrenini temsil edici nitelikte oldukları varsayılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları

Bu araştırma zaman olarak 2024 yılı Şubat ve Mart aylarında toplanan verilerle sınırlıdır.

Bu araştırma 2024 yılında Türkiye’de faal olarak görev yapan 506 sayıdaki cimnastik hakemi evreninden kolayda örnekleme tekniğiyle seçilen 221 cimnastik hakemiyle sınırlıdır.

Bu araştırma veri toplam aracı olarak kişisel bilgi formu ve Melbourne Karar Verme I-II Ölçeği ile sınırlıdır.

2. GENEL BİLGİLER

Genel bilgiler başlığı altında cimmnastik, cimmnastik hakemliği ve karar verme olguları hakkında bilgiler verilmiş ve bu olguların detayları hakkında açıklamalarda bulunulmuştur.

2.1. Cimmnastik

2.1.1. Cimmnastiğin tanımı

Etimolojik olarak Latince “çıplak” anlamına gelen “gymnos” kelimesinden türetilen “cimmnastik” teriminin kökeni eski Yunan uygulamalarına dayanmaktadır. Başlangıçta bir fiziksel eğitim biçimi olarak kavramsallaştırılan cimmnastik, bedensel gücü, esnekliği ve çevikliği artırmak için tasarlanmış sistematik egzersizlerle karakterize edilen yapılandırılmış bir rejime dönüşmüştür. Tarihsel olarak çıplaklıkla ilişkilendirilmesine rağmen, çağdaş cimmnastik, soyunmayı gerektirmeden gerçekleştirilebilen çok çeşitli hareketleri kapsamaktadır (Agopyan, 1993).

Cimmnastik kelimesinin kökeni, egzersiz yapılan yer olarak kullanılan “Gymnasium” Gumnazo veya gymnazo kelimelerinden kaynaklanmaktadır. Bu kelimenin tam anlamı spor salonunda antrenman yapmak ve ruhu şekillendirmek için yapılan egzersizler olarak ifade edilmektedir. Cimmnastik kelimesinin ilk çağrışımı, sporcunun vücudundaki tüm kasları kontrol altına alabilmesi, aynı zamanda estetik ve esnekliği sanatla birleştirmesi ve bunu birçok farklı aletle zengin bir şekilde ortaya koymasındadır (Ballı, 2021).

Bir aktivite olarak cimmnastik, dayanıklılık, güç, esneklik, çeviklik, koordinasyon ve genel vücut kontrolünü geliştirmek için yerde ya da çeşitli aletler kullanılarak yapılan bir dizi fiziksel hareketi içermektedir (Mülazımoğlu Ballı, 2006). Ayrıca, sıralı, ölçülü ve düzenli egzersizleri zeka, cesaret ve yüksek düzeyde beceri ile gerçekleştirme yeteneği gerektiren bir spor olarak kabul edilmektedir. Bu egzersizler, kendi branşlarına göre farklı yarışma aparatları için belirlenmiş standartlar dahilinde gerçekleştirilmektedir (Akdoğan, 2008).

Cimmnastik dünya çapında temel bir statüye sahiptir ve sporun temel dalı olarak kabul edilmektedir. Çocuklarda spor eğitiminin okul öncesi dönemden itibaren başlaması gerektiği ve cimmnastiğin bunun temel taşı olduğu savunulmaktadır. Çok sayıda çalışma, cimmnastiğin atletik gelişimin temelini oluşturduğunun altını çizmektedir (Balıkçı, 2022). Hız, güç ve

esneklik gibi temel özellikler cimmnastikte çok önemlidir ve literatür, küçük yaşlardan itibaren cimmnastik eğitimi alan sporcuların bu temel becerilerde daha belirgin bir ustalık sergileme eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır (Kesilmiş, 2012).

Cimmnastik sporcularının esneklik seviyesi, diğer disiplinlerdeki sporcuların esneklik seviyesinden daha yüksektir. Yüksek seyirci çekiciliği ve izleyiciler arasında heyecan yaratma becerisiyle tanınan cimmnastik, tüm kas gruplarının kapsamlı bir şekilde çalıştırılmasıyla karakterize edilmektedir. Cimmnastiğin özlü bir tanımı, ekipman kullanılsın ya da kullanılsın esneklik, güç, dayanıklılık, hız, koordinasyon becerileri ve vücut kontrolü gibi unsurları kapsamaktadır. Çocukların motor gelişiminde temel bir disiplin olarak kabul edilen cimmnastik büyük önem taşımaktadır (Mülazımoğlu Ballı, 2006).

Spor kavramı düşünüldüğünde, tipik çağrışım, takımlar veya bireyler arasındaki karşılıklı yarışları veya zamana karşı yarışmaları içeren rekabetçi faaliyetlerdir. Dolayısıyla, cimmnastiği geleneksel bir atletizm etkinliği olarak algılamak zordur. Karşılıklı yarışmalarda sporcular zaferi garantilemek için tüm yeteneklerini sergilemekte ve azami gayret göstermektedir. Tekvando, yüzme ve atletizm gibi disiplinlerde, kazanma kararlılığı ve çaba sarf etme belirgin bir şekilde görülmektedir (Mengütay, 1988).

Cimmnastik sporunu temel eğitim olarak görmenin birincil amacı fiziksel gelişimi teşvik etmektir. Uygun cimmnastik eğitimi sayesinde motor beceriler ve fiziksel yetenekler önemli ölçüde geliştirilebilmektedir. Ayrıca cimmnastik, müziğin dahil edilmesi ve çeşitli dans hareketlerinin kullanılmasıyla yaratıcılığı teşvik edebilen bir etkinliktir. Temel eğitimin cimmnastikte yetersiz olmasının daha sonra düzeltilmesi gereken zorluklar yaratabileceğini unutmamak gerekmektedir. Bu nedenle, çocukların bilinçli antrenörlerin rehberliğinde küçük yaşta spora başlamaları gerekmektedir. Uluslararası Cimmnastik Federasyonu (Federation Internationale de Gymnastique [FIG]), cimmnastik sporunun branşlarını artistik, ritmik, trampolin, yuvarlanma, akrobatik, aerobik, parkur ve estetik cimmnastik olarak belirlemiştir (Mengütay, 1988).

Cimmnastik, diğer birçok branşa kıyasla daha yüksek düzeyde efor ve konsantrasyon gerektiren, yoğunluğu ve titiz antrenman rejimi ile karakterize edilen özel bir spor disiplini olarak öne çıkmaktadır. Esasen cimmnastik, çeşitli egzersizler yoluyla bölgesel ve bütünsel güçlenme elde etmek için vücudun anatomisinden yararlanarak sistematik bir şekilde

düzenlenmiş ritmik ve metodik hareketlerin uygulanmasını gerektirmektedir (Akdoğan, 2008).

Herhangi bir gözlemcinin bakış açısından bakıldığında, cimnastik genellikle zarif hareketlerle karakterize edilen sanatsal bir performansa benzeyen, görsel olarak büyüleyici bir gösteri olarak algılanmaktadır. Bununla birlikte, görünüşte basit uygulamasının ardında karmaşık ve oldukça zorlu hareket dizilerinden oluşan bir repertuar yatmaktadır. Cimnastikte ustalık, tüm vücudun ustaca kullanılmasını ve aktif katılımın baştan sona sürdürülmesini gerektirmektedir. Özünde cimnastik, dayanıklılık, güç, esneklik, çeviklik, koordinasyon ve dengeyi kapsayan yüksek düzeyde vücut kontrolü gerektiren kapsamlı bir fiziksel aktiviteyi kapsamaktadır. Bu özellikler, ister yerde ister cimnastik aletleri yardımıyla yapılsın, cimnastiğin temel bileşenleridir. Özetle cimnastik, belirlenmiş kurallar çerçevesinde ve belirlenmiş yarışma aletleri üzerinde zeka ve cesaret gerektiren, metodik, kesin ve tutarlı egzersizlerin yapılmasına dayanan bir spor dalıdır (Özsu, 2011).

2.1.2. Cimnastiğin branşları

Artistik cimnastik

Artistik cimnastik, hem erkekler hem de kadınlar tarafından benimsenen ve sıkı bir psikolojik hazırlık gerektiren bireysel bir Olimpiyat sporudur. Artistik cimnastik uygulaması, gelişmiş esneklik, güç, denge, dayanıklılık, hız ve çeviklik dahil olmak üzere çok sayıda fiziksel fayda sağlamaktadır. Artistik cimnastik ile uğraşan sporcular, el-ayak koordinasyonunu geliştirirken vücutları üzerinde kontrol sahibi olmalarını sağlayan sıkı bir fiziksel eğitimden geçmektedirler. Bu zorlu disiplinde, sporcular dinamik hareketler, hassasiyet ve zarafetle karakterize edilen karmaşık rutinler gerçekleştirirken, atletizm ve sanatın uyumlu birleşimini sergilemektedir. Artistik cimnastik alanındaki sporcular, özverili çalışmalar ve sarsılmaz bağlılıkları sayesinde teknik yeterlilik ve sanatsal ifade elde etmek için çabalamakta ve rekabetçi sporun küresel sahnesinde mükemmelliği hedeflemektedir (Berisha ve diğerleri, 2015).

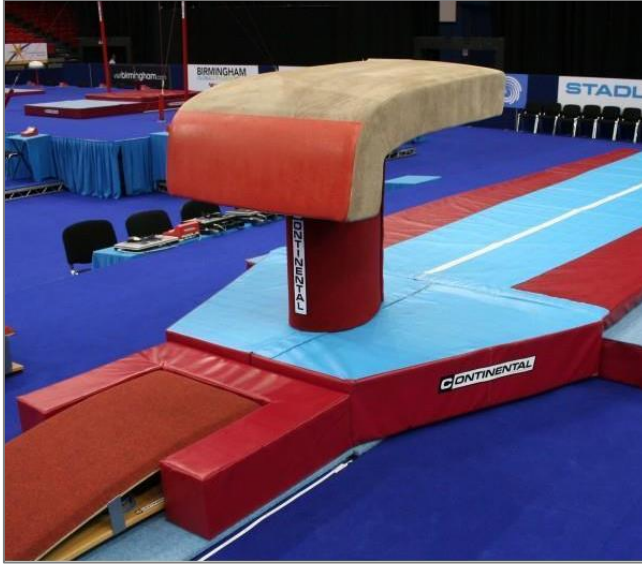
Artistik cimnastik, 1896'daki başlangıcından bu yana her dört yılda bir yönetmeliklerinde yapılan periyodik güncellemelerle her modern Olimpiyat Oyununda tutarlı bir şekilde yer alan seçkin birkaç spor dalı arasında olma özelliğine sahiptir. İlk Olimpiyatlarda "artistik

cimnastik” beş farklı ulusu temsil eden 18 sporcunun katılımıyla gerçekleşmiştir. İlerleyen yıllarda artistik cimnastiği düzenleyen yönetmeliklerde, aletlerin tahsisi, takım büyüklükleri, sporcu kotaları ve yarışmaların yapısı gibi hususları kapsayan bir dizi revizyon ve iyileştirme yapılmıştır. Artistik cimnastiğin evrimi 1952 Helsinki Olimpiyat Oyunları’nda nihai şeklini almıştır. Bu dönüm noktası, artistik cimnastiğin çeşitli aletlerin dahil edilmesi ve yarışma formatlarının standartlaştırılmasıyla karakterize edilen bir disiplin olarak sağlamlaşmasına işaret etmiştir. O zamandan beri artistik cimnastik, göz kamaştırıcı atletizm, hassasiyet ve sanat gösterileriyle dünya çapındaki izleyicileri büyülemeye devam etmiş ve Olimpiyat Oyunlarının temel taşlarından biri olarak statüsünü sağlamlaştırmıştır (Özgören, 2014).

Artistik cimnastik branşında, kadın sporcular dört farklı alette yarışmaya katılmaktadır: atlama masası aleti, asimetrik paralel aleti, denge aleti ve yer aleti. Bu aletlerin her biri, sporcuların becerilerini sergilemeleri için güç, çeviklik, denge ve zarafetin bir kombinasyonunu gerektiren benzersiz zorluklar ve fırsatlar sunmaktadır. Kadın artistik cimnastiği, dinamik ve büyüleyici performansları ile karakterize edilmekte ve sporcular birden fazla disiplinde teknik yeterliliklerini ve sanatlarını vurgulayan çeşitli rutinler uygulamaktadır (FIG, 2020).

Atlama masası

Atlama masası, artistik cimnastikte çok önemli bir alet olup kullanılan aletlerin boyutları FIG tarafından belirlenmiştir. Atlama masası 1,25 metre yüksekliğe ve 25 metre yaklaşma mesafesine ayarlanmıştır. Sporcular, kendilerini masanın önünde bulunan sıçrama tahtasına doğru sıçramadan önce ivme kazanmak için koşu yolunu kullanırlar. Hız, güç ve hassas tekniğin bir kombinasyonu sayesinde cimnastikçiler, ilk uçuş aşamasında ileri, geri veya bükülmüş figürler gerçekleştirmek için ilk koşudan elde edilen enerjiyi kullanmaktadır (Mülazımoğlu Ballı, 2006; FIG, 2020).

Resim 2.1. Atlama masası aleti

Kız paraleli (asimetrik paralel)

Kız paraleli barlarının yüksekliği; üst bar 2.45 m., alt bar 1.65 m. yüksekliğindedir. Sporcular, en az bir uçma hareketi ve barlar arasında geçiş içeren salınım hareketleri gerçekleştirir. Tutuş değişiklikleri, dönüşler, ileri ve geri salınımlar rutinin temel unsurlarıdır. Sporcular, gösterişli bir bitiş sağlamak amacıyla özel bir hareket bağlantısıyla rutinlerini tamamlayabilirler (Mülazımoğlu Ballı, 2006).

Resim 2.2. Asimetrik paralel aleti

Denge aleti

Uzunluğu 5 metre ve genişliği 10 cm olan 125 cm yüksekliğindeki denge aleti, cimnastikçilerin becerilerini sergilemeleri için bir sahne görevi görmektedir. Sporcular bu alet üzerinde gösterişli atlayişlar, dönüşler, taklalar ve denge unsurları içeren hareketler sergilerler. Yüksek zorluk seviyesi gerektiren hareketlerle, cimnastikçiler rutinleri boyunca zarafet, esneklik, estetik, denge ve ritim kontrolü göstermelidir. Denge aletinde bir performans serisi için ayrılan maksimum süre 90 saniyedir (FIG, 2020).

Resim 2.3. Denge aleti

Yer aleti

Sporcular 12x12 metre ölçülerinde belirlenmiş bir alanda müzik eşliğinde koreografisi yapılmış bir dizi hareket gerçekleştirirler. Amaç, bağlantılı hareketleri sanatsal ifade ve teknik yeterlilikle kusursuz bir şekilde harmanlayarak görsel açıdan çarpıcı bir performansla izleyicileri etkilemektir. Uluslararası yarışmalarda, sporcunun yüz ifadeleri, ruh hali ve tavırları gibi faktörler puanlamayı etkileyebilmektedir. Cimnastikçilerin tüm performans alanını kullanmaları, pistte hareket ederken, yaratıcılıklarını ve çok ynllklerini sergilemeleri istenir. Seriler zgnlk, bireysellik ve ustalık gösterileriyle sonulanmalı, hem jüri yeleri hem de seyirciler üzerinde kalıcı bir etki bırakmalıdır. Salto, twisting, flying ve swinging ground connection gibi hareketler rutine dinamizm ve yetenek katarak sanatsal ve teknik değerini yükseltir (Gr, 2024).

Resim 2.4. Yer aleti

Erkekler artistik cimnastikte becerilerini altı farklı etkinlikte sergiler: yer aleti, kulplu beygir, halka, atlama masası, paralel alet ve barfiks. Her etkinlik, sporcuların güç, çeviklik ve teknik yeterliliğin bir kombinasyonunu göstermelerini gerektiren benzersiz zorluklar sunmaktadır. Her bir etkinlikte talep edilen fiziksel beceriler nöromüsküler güç, kuvvet, esneklik, hız, koordinasyon, denge ve enerji sistemi kullanımı dahil olmak üzere bir dizi özelliği kapsamaktadır. Bununla birlikte, bu becerilere yapılan özel vurgu bir etkinlikten diğerine değişir ve bazı aparatlar belirli özelliklere diğerlerinden daha fazla vurgu yapmaktadır (Moeskops ve diğerleri, 2018).

Yer aleti

Cimnastikte yer aleti, sporcuların dört yapı grubuna ayrılmış bir dizi hareketi sergilemeleri için bir platform sağlamaktadır: akrobatik olmayan hareketler (ağır amuda kalkma, güç duruşları), öne doğru akrobatik hareketler (öne salto, öne çift burğu), geriye akrobatik hareketler (geriye çift salto, geriye tam burğu) ve bir bitiş bölümü. Bu rutin 12x12 metrelik bir yer minderi üzerinde gerçekleştirilmektedir (FIG, 2020).

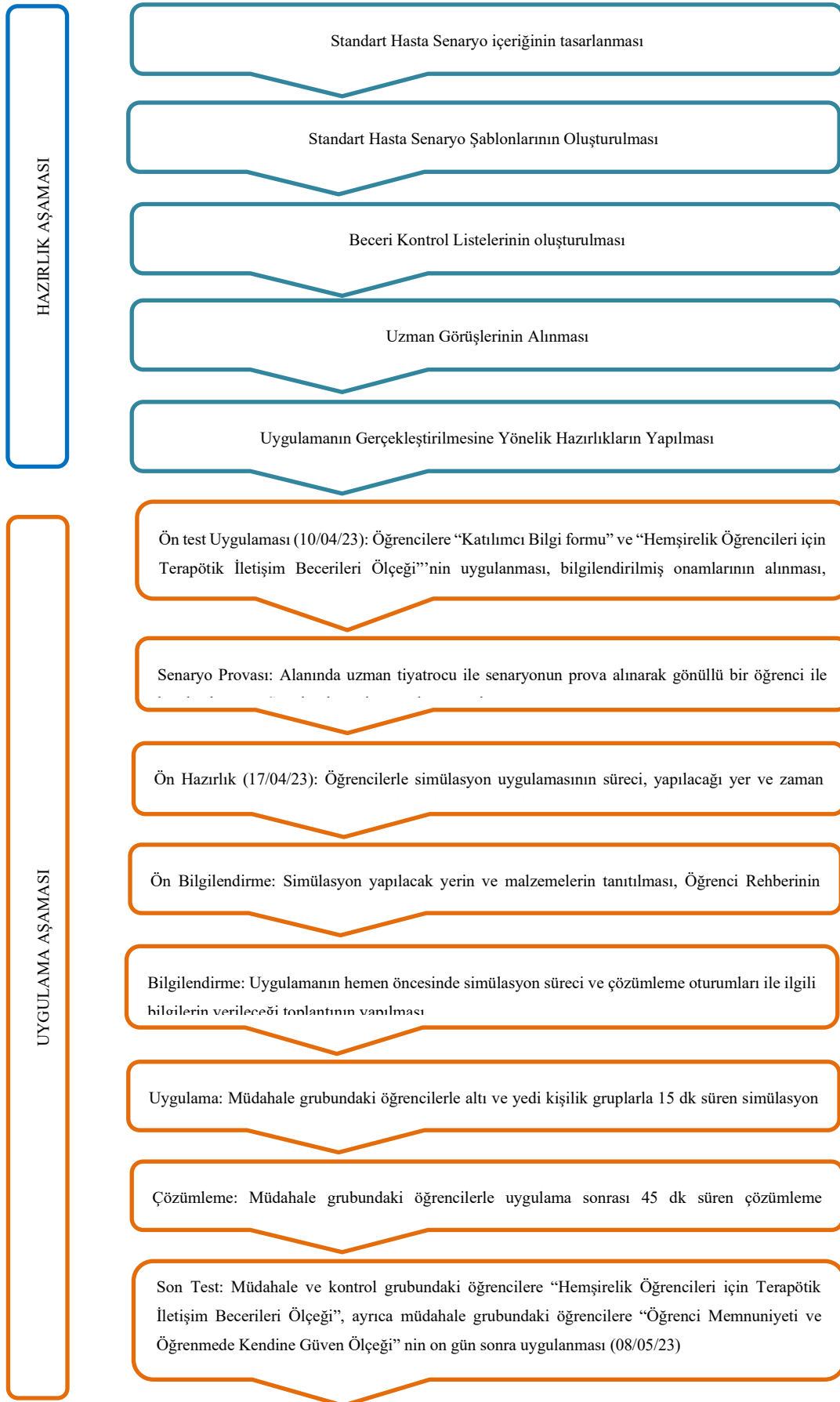
Kulplu beygir

Kulplu beygir, yerden 115 cm yükseklikte, tipik olarak sabit ayaklarla inşa edilen ve merkezi bir zincirle yere sabitlenen bir cimnastik aletidir. Deri bir kaplamaya sahiptir ve yaklaşık 41-44 cm aralıklı iki paralel tutamakla donatılmıştır. Bu alet, cimnastikçilerin çeşitli rutinler ve manevralar aracılığıyla güçlerini, dengelerini ve hassasiyetlerini sergilemeleri için zorlu bir platform sağlamaktadır. Sporcular farklı manevralar yaparken bacak sallama, makas, amuda kalkma, açık ve kapalı bacak çemberleri ve bir uçtan diğerine geçişler gibi hareketleri

gerçekleştirmek için kulplar da dahil olmak üzere kulplu beygirin tüm parçalarını kullanırlar (Gr, 2024).

Resim 2.5. Kulplu beygir aleti

Şekil 2.1. Akış şeması

Halka aleti

Minderden yaklaşık 260 cm yukarıda konumlandırılmış, iplerle yukarıdan asılan paralel şekilli iki halkadan oluşmaktadır. Sporcular bu aleti kalçalar, salınım hareketleri, güç duruşu hareketleri, salınım duruşu hareketleri ve bitiriş manevraları dahil olmak üzere çeşitli hareketleri gerçekleştirmek için kullanır. Halkaların yüksekliği, cimnastikçilere güçlerini, kontrollerini ve teknik yeterliliklerini sergileyerek dinamik ve karmaşık rutinler gerçekleştirmeleri için geniş bir açıklık sağlamaktadır. Sporcular, sallanma hareketlerinden statik duruşlara kadar güç, denge ve hassasiyetin bir kombinasyonu ile hareketsiz halkalardaki hakimiyetlerini sergilerler (FIG, 2020).

Resim 2.6. Halka aleti

Atlama masası

Atlama masası, 25 metrelik koşu parkuruna sahip bir trampolinin önünde yer alan, yerden 135 cm yüksekte konumlandırılmış özel bir alettir. Sporcular atlama masasına yaklaşırken, koşularından elde ettikleri momentumu kullanarak kendilerini masanın üzerine iterler. Ellerini kısa bir süre masanın üzerine koyduktan sonra, sporcular kendilerini havaya fırlatır ve ilk atlayıştan kazandıkları yüksekliği kullanarak çeşitli ileri, geri veya bükülmüş figürler gerçekleştirirler. Bu alet, cimnastikçilerin güçlerini, hızlarını ve hava becerilerini sergilerken dinamik manevraları hassasiyet ve kontrolle gerçekleştirmelerini sağlar (FIG, 2020).

Paralel aleti

Minder üzerinden yüksekliği 180 cm olan, paralel olarak iki esnek barın bulunduğu ve sporcuların kipe, tek ve çift barda amut, uzun asılışlar ve koltuklardan dayanma hareketlerini gerçekleştirdiği bir alettir (FIG, 2020).

Resim 2.7. Paralel aleti

Barfiks aleti

Yatay bar, minderli bir iniş alanının 280 cm yukarisına yerleştireilmiş bir demir çubuk içeren bir cimmastik aletidir. Sporcular barı bir el tutamağı kullanarak kavrar, dönüşlü ve dönüşsüz uzun sarkmalar, uçma hareketleri ve bara yakın manevralar dahil olmak üzere çeşitli hareketler gerçekleştirebilirler (FIG, 2020).

Resim 2.8. Barfikse aleti

Ritmik cimnastik

Spor, özünde bireysel ve kolektif katılımı kapsayan, bir dizi kural ve düzenlemeyle yönetilen çok yönlü bir olgudur. Fiziksel hüneri entelektüel keskinlikle harmanlayarak özel teknik ve becerilerde ustalık gerektirmektedir. İster bireysel olarak ister bir takımın parçası olarak yapılsın, spora katılım disiplin, strateji ve dayanıklılığı teşvik ederek hem bedeni hem de zihni şekillendirmektedir (Talib, 2022).

Ritmik Cimnastik, ip, top, çember, labut ve kurdele gibi çeşitli aletlerin kullanıldığı seçkin bir Olimpik spor dalıdır. Teknik ustalık ve sanatsal ifadeyi bir araya getirmesiyle tanınan ritmik cimnastik, zarafet ve inceliği temsil etmektedir. Bu spor, etkileyici bir performans sergilemek için akıcı hareketleri ve etkileyici jestleri bir araya getirerek baleden ilham almaktadır. Müzikalite ve ritmin ritmik cimnastiğe dahil edilmesi İsviçreli yenilikçi Emile Jaques-Dalcroze'a atfedilebilirken, Rudolf von Laban, Marie Wigmann ve Henrich Medau gibi isimler 1920'lerde bu sporun erken gelişimine önemli katkılarda bulunmuşlardır. Sovyetler Birliği'nde rekabetçi bir spor olarak ortaya çıkan ritmik cimnastik, 1942'den itibaren Ulusal Şampiyonaların düzenlenmesiyle önem kazanmıştır. 1963 yılında düzenlenen ilk Dünya Şampiyonasında 10 Avrupa ülkesinden 28 kadın sporcu yarışmış ve Ludmila Savinkova ilk dünya şampiyonu olmuştur. Ardından 1967 yılında Danimarka'nın Kopenhag kentinde ilk takım Dünya Şampiyonası ve 1978 yılında İspanya'nın Madrid kentinde ilk Avrupa Şampiyonası düzenlenmiştir (Talib, 2022).

1984 yılında ABD'nin Los Angeles kentinde düzenlenen Olimpiyat Oyunları, ritmik cimnastik için önemli bir dönüm noktası olmuş ve ilk kez bireysel çok yönlü etkinliklerin yer aldığı resmi yarışma programına dahil edilmiştir. Bu tarihi olayda Vancouver, Kanada'dan Lori Fung Olimpiyat şampiyonu olurken, Rumen sporcu Doina Staiculescu gümüş madalya kazanarak Rumen ritmik cimnastiği için en prestijli başarılarından birine imza atmıştır. Daha sonra, ritmik cimnastik 1996 Atlanta Oyunlarında bir takım etkinliğinin başlatılmasıyla Olimpiyatlardaki varlığını genişletmiştir. İspanyol takımı Olimpiyat şampiyonu olarak zafere ulaşmış, onu Bulgaristan ve Rusya takip etmiştir (Maruru, 2016: akt. Talib, 2022).

Günümüzde ritmik cimnastik literatürde “bale ve cimnastik unsurlarını müziğin eşliğinde vücut unsurlarının estetik bir bütünlük içinde sunulduğu alet tekniği ile birleştiren olimpik bir spor dalı” olarak tanımlanmaktadır (Polat ve Örs, 2018; Hafez 2016; Ayça vd. 2008). Ritmik cimnastik, sürekli evrim ve yenilik geçiren teknik bir disiplindir. Bu açıdan bakıldığında, fırlatma ve yakalamada el-göz koordinasyonunun yanı sıra çeşitli aletlerin ustaca kullanılması gibi unsurları kapsayan, derin bir öneme sahip çok yönlü bir etkinlik olarak ortaya çıkmaktadır. Artistik cimnastikle bazı ortak noktaları paylaşmasına rağmen, ritmik cimnastik kendine has özellikleri ve nitelikleriyle ayrı bir branş olarak öne çıkmaktadır (Agopyan, 1993).

Hem ritmik cimnastikçiler hem de artistik cimnastikçiler düşük vücut ağırlığı sergilerken, fiziksel boy açısından önemli ölçüde ayrılırlar. Ritmik cimnastikçiler genel olarak daha uzun boyludur; bu ayrım yalnızca disiplinin özel gerekliliklerini değil, aynı zamanda her bir branştaki cimnastikçiler ve antrenörler tarafından kullanılan seçici süreçleri de yansıtmaktadır (Theodoropoulou ve diğerleri, 2005).

Ritmik cimnastik uzun yıllardır Türk spor kültürünün ayrılmaz bir parçası olmuş, zaman içinde önemli gelişmeler ve ilerlemeler kaydedilmiştir. Küresel trendlere ve spordaki ilerlemelere bağlı olarak Bulgar antrenörler Thodorka Sheaskova ve Venetta Michailova, Türkiye'deki ritmik cimnastik ortamının şekillenmesinde önemli roller oynamıştır. Türkiye Cimnastik Federasyonu ile işbirliği içinde Ankara'da düzenledikleri antrenörlük kursu, sporun ülkede resmi olarak kurulması ve gelişmesinin temelini atmıştır. Venetta Michailova Türkiye'deki görev süresi boyunca sporcu seçimi, eğitim programları, hakem eğitimi ve teknik ve eğitim komitelerinin kurulmasıyla ilgili değerli araştırmalar ve girişimler

yürütmüştür. İlk resmi yarışmalar 1984 yılında düzenlenmiş ve Türk ritmik cimnastik tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bulgaristan, Macaristan ve Romanya ile yapılan ortak eğitim kampları, ritmik cimnastiğin Türkiye’de büyümesini ve yaygınlaşmasını daha da kolaylaştırmıştır (Maruru, 2016: akt. Talib, 2022).

Sporun tanınırlığı ve popülaritesi, Türk sporcuların hem ulusal hem de uluslararası platformlarda elde ettiği kayda değer başarılarla son yıllarda istikrarlı bir şekilde artmıştır. Türk ritmik cimnastik sporcuları Avrupa Şampiyonaları, Akdeniz Oyunları, Dünya Kupaları ve Olimpiyatlar gibi prestijli etkinliklere aktif olarak katılarak ülkenin bu spordaki becerisini ve özverisini sergilemektedir. 2021 yılı itibarıyla, Ankara, İzmir, İstanbul, Antalya, Edirne, Mersin ve Bodrum dahil olmak üzere Türkiye’nin çeşitli illerinden ritmik cimnastik kulüpleri yurt içi yarışmalara aktif olarak katılmaktadır (Polat, 2018).

Trampolin cimnastik

Trampolin, çok sayıda sarmal yay tarafından desteklenen çelik bir çerçeve üzerine gergin bir şekilde gerilmiş sağlam bir kumaş parçasından oluşmaktadır. Trampolinler hem eğlence amaçlı ekipmanlar hem de rekabetçi cimnastik için gerekli aparatlar olarak hizmet vermektedir. Trampolin cimnastiğinin kökenleri, akrobatların izleyicileri eğlendirmek için başlangıçta ilkel trampolin benzeri yaylar ve yaylı şilteler kullandığı 1850’lere kadar uzanmaktadır. Zamanla trampolin cimnastiği akrobasi, atletizm ve hava becerisi unsurlarını harmanlayan farklı bir disipline dönüşmüştür (Koca, 2016).

Trampolin konsepti, George Nissen’in gelişimine öncülük ettiği trapez alanından doğmuştur. Larry Griswold ile işbirliği yapan Nissen, 1936 yılında ilk modern trampolini tasarlamıştır. Başlangıçta akrobatik atlama için bir eğitim aracı olarak tasarlanan trampolin, eğlence ve rekabet uygulamaları için hızla popülerlik kazanmıştır. George Nissen’in trampolini popülerleştirme çabaları, 1930’ların başlarında Meksika’da bir gösteri turu düzenleyerek cihazın yeteneklerini ve potansiyelini sergilemesiyle başlamıştır. İzleyicilerin daha fazla ilgisini çekmek için, heyecan verici zıplama deneyimleri için ek fırsatlar sağlayan duvar trampolinleri tanıtılmıştır. Nissen’in vizyonu ve yenilikçiliği sayesinde trampolin, bir antrenman aleti olarak mütevazı başlangıcını aşarak hem eğlence hem de rekabet ortamlarında sevilen bir demirbaş olarak ortaya çıkmıştır (Yolcu, 2016).

Trampolinin tanınan bir spor olarak yolculuğu George Nissen ve Larry Griswold'un öncü çabalarıyla başlamış ve 1948 yılında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ilk ulusal yarışmasıyla taçlanmıştır. Ardından, trampolin 1955'te Pan Amerikan Oyunları'nda ilk uluslararası çıkışını yaparak, küresel tanınırlığında önemli bir kilometre taşını işaret etmiştir. Trampolinin yaygınlaşması ivme kazanmaya devam etmiş, İskoçya 1958 yılında kendi ulusal federasyonunu kurarak Avrupa'da artan ilgi ve katılımın sinyalini vermiştir. 1964 yılında Uluslararası Trampolin Federasyonu (FIT) kurulmuş ve sporun küresel ölçekte yönetilmesi ve geliştirilmesi için merkezi bir platform sağlanmıştır. İlk FIT Dünya Şampiyonası Londra, İngiltere'de düzenlenmiş ve trampolinin rekabetçi bir disiplin olarak statüsünü daha da sağlamlaştırmıştır. Trampolinin dünya sahnesindeki varlığı, 1985'teki Dünya Oyunları gibi prestijli etkinliklere dahil edilmesiyle gelişmeye devam ederek uluslararası spor topluluklarının dikkatini çekti ve beğenisini kazanmıştır. Dönüm noktası 1999 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) FIT'i resmen tanıması ve trampolinin Olimpiyat Oyunlarına entegre edilmesinin önünü açmasıyla gerçekleşmiştir. 1 Ocak 1999'da trampolin, saygın Uluslararası Cimnastik Federasyonu'na (FIG) katılarak cimnastik ailesi içindeki konumunu sağlamlaştırmış ve Olimpiyat Oyunlarına nihai olarak dahil edilmesi için zemin hazırlamıştır (Koca, 2016).

Trampolinin gelişimi, eski federasyon üyesi Ron Froehlich ve mevcut FIG komitesi üyesi Horst Kunze tarafından yürütülen özverili çalışmalar ile gerçekleşmiştir. Onların işbirliği, 2000 yılında Sydney Olimpiyat Oyunlarına dahil edilmesi de dahil olmak üzere sporun tarihinde önemli dönüm noktalarına yol açmış, bu da trampolini küresel sahneye yükselten bir dönüm noktası olmuştur (TCF, 2024b).

Aerobik cimnastik

Aerobik cimnastik, daha geniş cimnastik alanı içinde kendine özgü bir disiplin olarak ortaya çıkmakta ve sporcuların kendilerini keşfetmeleri ve geliştirmeleri için bir platform sunmaktadır. Aerobik cimnastik, sıkı antrenman ve yarışma yoluyla, sporcunun hem zayıf hem de güçlü yönlerini aydınlatan bir ayna görevi görmekte, doğuştan gelen yetenekleri güçlendirirken eksiklikleri gidermek için fırsatlar sunmaktadır (Berisha ve diğerleri, 2015).

1995'te Paris'te düzenlenen ilk Dünya Şampiyonasından bu yana, aerobik cimnastik popülaritesinde bir artış yaşamış ve cimnastik alanında ayrı bir disiplin olarak ortaya

çıkıştır. Benzerlerinin aksine, aerobik cimnastik Olimpiyat statüsüne sahip değildir, bu da disiplin içinde sürekli ayarlamalara ve uyarlamalara yol açmıştır. Özellikle aerobik cimnastik, anaerobik enerji sistemlerine dayanması ile karakterize edilmekte ve patlayıcı gücün performanstaki büyük önemini vurgulamaktadır (Puiu, 2021).

Aerobik cimnastik yüksek düzeyde yoğunluk ve dinamizm gerektirmektedir; sporculardan performansları boyunca dinamik, ritmik ve sürekli hareketlerden oluşan karmaşık diziler gerçekleştirmeleri beklenmektedir (Kyselovicova ve Zemkova, 2010). Süresi 1,15 ila 1,20 dakika arasında değişen bu rutinler, sporcuların hem teknik hassasiyet hem de sanatsal yetenek göstermelerini ve zorluk unsurlarını rutinlerine sorunsuz bir şekilde dahil etmelerini gerektirmektedir. Aerobik cimnastikte performans gelişimi kuvvet, güç, esneklik ve koordinasyon becerilerinin geliştirilmesine bağlıdır. Bununla birlikte, artan popülaritesine rağmen, aerobik cimnastikte yarışma ve antrenmanın fizyolojik talepleri üzerine bilimsel araştırmalar sınırlı kalmaktadır. Bu deneysel çalışmaların azlığı, aerobik cimnastiğin fizyolojik inceliklerini daha iyi anlamak için daha fazla araştırmaya duyulan ihtiyacın altını çizmekte, böylece eğitim metodolojilerini bilgilendirmekte ve bu dinamik ve gelişen disiplinde performans sonuçlarını geliştirmektedir (Kyselovicova ve Danielova, 2012).

2022-2024 kural kitabında belirtildiği üzere, zorluk puanlama sistemindeki unsurlar üç ana gruba ayrılmıştır. Bu gruplar, her biri belirli unsur türlerini içeren yedi farklı aileden oluşmaktadır. Bu sınıflandırmalar, bir rutin içerisinde gerçekleştirilen hareketlerin karmaşıklığını ve teknik zorluğunu değerlendirmek için yapılandırılmış bir çerçeve sağlamaktadır (Puiu, 2021):

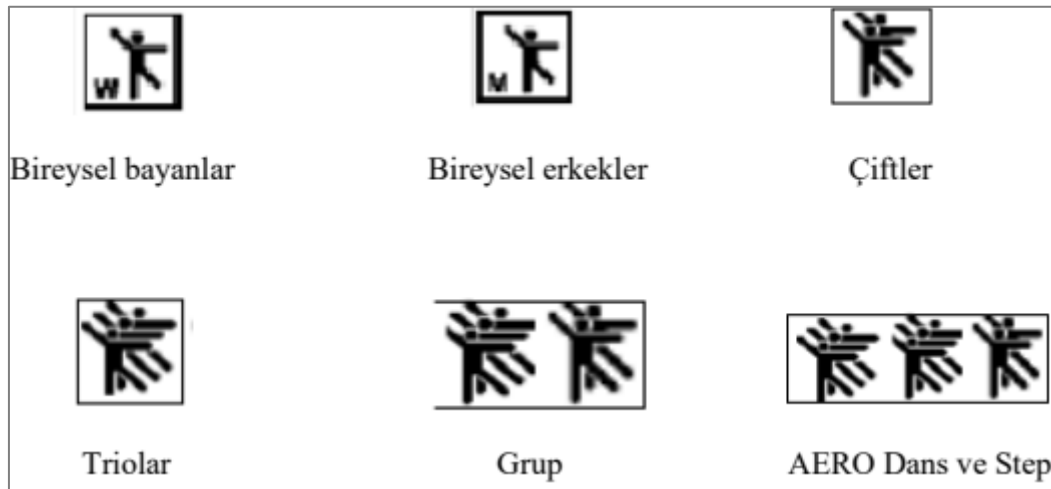
- A grubu yer elementleri
- B grubu havadaki elementler
- C grubu ayaktaki elementler

Cimnastikte sporcular yüksek bir teknik yeterlilik standardına tabi tutulmakta ve spora özgü çok çeşitli hareketlerde yeterlilik göstermeleri beklenmektedir. Bu teknik hareketlerde ustalaşmak son derece önemlidir; sporcular bu hareketleri hassasiyet ve doğrulukla gerçekleştirmeye ve hataları mümkün olan en aza indirmeye çalışmaktadır. Bu gerekli teknik beceri, aerobik cimnastikte başarının temelini oluşturmakta, detaylara titizlikle dikkat edilmesini ve amansız bir mükemmellik arayışını gerektirmektedir. Ayrıca, özellikle grup

rutinleri gibi bireysel olmayan kategorilerde senkronizasyon ve uzamsal organizasyon büyük önem taşımaktadır. Sporcular arasında kusursuz bir koordinasyonun sağlanması ve hareketlerin eşlik eden müzikle senkronize edilmesi, etkileyici ve görsel olarak büyüleyici bir performans sergilemek için esastır. Sporcular rutinlerini kusursuz bir zamanlama ve uyumla gerçekleştirmeye çalışırken, bu durum yüksek düzeyde ekip çalışması, hassasiyet ve uzamsal farkındalık gerektirmektedir (Chen ve diğerleri, 2023).

Aerobik cimnastik alanında sporcular, geleneksel aerobik adımlarını karmaşık dans hareketleriyle birleştiren performans rutinleri hazırlamakla görevlidir. Bu unsurların birleşimi, rutinin estetik çekiciliğini ve teknik karmaşıklığını artırmaya hizmet etmektedir. Sporcular, karmaşık hareket kalıplarını ve istenen zorluk unsurlarını entegre ederek, eşlik eden müzikle kusursuz bir senkronizasyon elde etmeye ve böylece büyüleyici ve uyumlu bir performans sunmaya çalışmaktadır (Cüce, 2019).

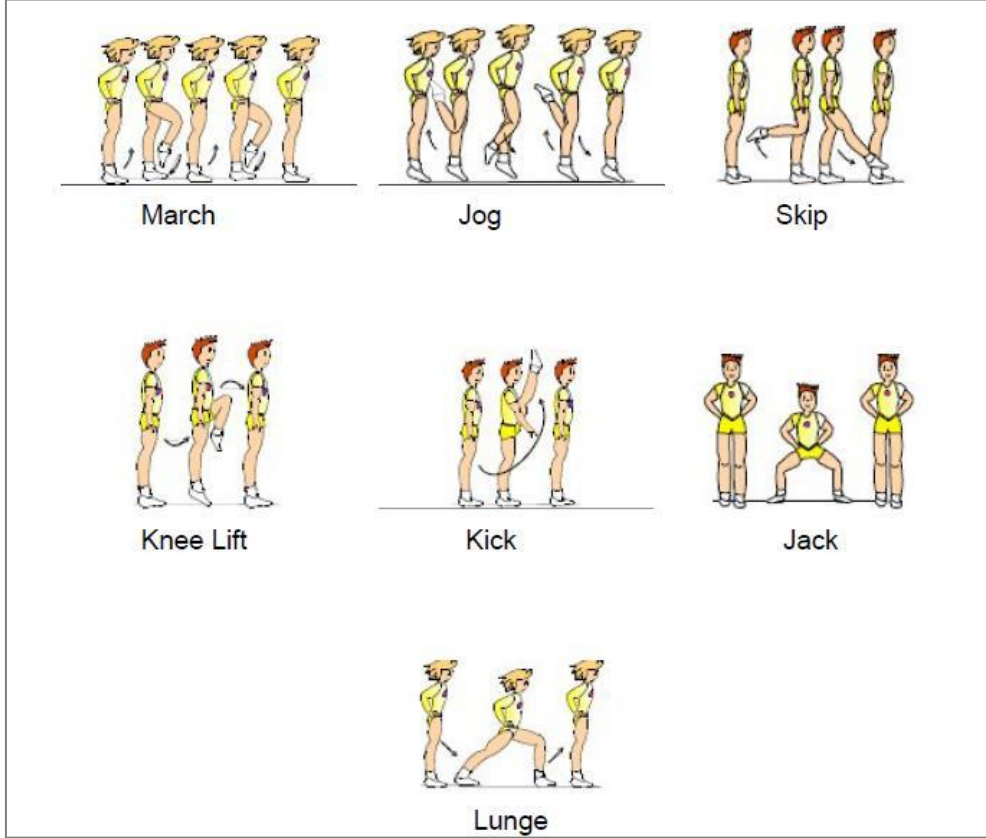
Aerobik cimnastik kategorileri Şekil 1’de gösterilmiştir;

Şekil 2.2. Aerobik cimnastik kategorileri

Üç kişinin aynı anda performans sergilediği bir kategori olan aerobik cimnastik üçlüsünde, sporcular arasındaki uyum ve senkronizasyon büyük önem taşımaktadır. Birbirine bağlı ve sürekli hareket kalıpları dizisini gerçekleştirirken, ekip üyeleri arasındaki kesintisiz koordinasyon çok önemlidir ve eşlik eden müzikle akışkanlık ve uyum sağlanmalıdır (Kankal, 2008).

Aerobik cimnastik sporcuları yedi temel aerobik adımı bir araya getirerek ve aynı anda hem kolları hem de bacakları çalıştıran hareketleri birleştirerek hareketlerini koreografi haline getirirler (Bağcı, 2009).

Şekil 2.3. Aerobik cimnastik temel adımları

Aerobik cimnastik yarışmalarında mükemmelliğe ulaşmak esneklik, teknik beceriler, güç, denge, aerobik dayanıklılık, koordinasyon ve anaerobik güç dahil olmak üzere çeşitli fiziksel ve teknik unsurlarda kapsamlı bir ustalık gerektirmektedir. Ayrıca, rutinlerin müzik eşliğinde gerçekleştirildiği göz önünde bulundurulduğunda, hareketlerin müziğin ritmi ve temposuyla uyumlu bir şekilde bütünleştirilmesi sunumu etkili kılmak için önemlidir. Birden fazla sporcunun yer aldığı takım kategorilerinde, takım üyeleri arasındaki herhangi bir sapma veya senkronizasyon uyumsuzluğu hata olarak kabul edilerek genel performans değerlendirmesini ve nihai puanları etkileme potansiyeline sahiptir (Kankal, 2008).

Parkur

Dinamik ve çok yönlü bir spor disiplini olan parkur, bir noktadan diğerine hız ve güvenlik öncelikli hedefler olmak üzere verimli bir şekilde geçmeyi amaçlayan çeşitli hareket tekniklerini kapsamaktadır (Karakaya, 2023).

Parkur, hem açık hem de kapalı ortamlarda yardımcı ekipman yardımı olmadan çevik ve akrobatik hareketler kullanarak çeşitli engelleri en yüksek hız ve verimlilikle geçmek olarak tanımlanmaktadır. Keyifli bir uğraştan doğan parkur, bir noktadan diğerine hızlı ve güvenli bir şekilde gidilmesini vurgulayan rekabetçi bir spora dönüşmüştür (Akdoğan, 2021).

Bu dinamik spor, adım atma, koşma, zıplama, dönme, uçma, inme, asılı kalma, tırmanma ve dayanıklılık gibi çok yönlü hareketleri ve bağlantıları zeminde, engellerde, havada ve engeller arasındaki geçişlerde akıcı, çevik ve becerikli bir şekilde gerçekleştirmeyi gerektirmektedir. Sporcular, farklı şekil ve yükseklikteki engellerden oluşan yarışma alanlarında belirlenmiş kurallara bağlı kalarak kendi özgün stil ve yeteneklerini kullanarak engelleri hızlı ve güvenli bir şekilde aşmayı hedeflemektedir. Parkur, sporcuların kentsel ve doğal engelleri hassasiyet ve verimlilikle aşmak için motor hareketleri kullanmalarını gerektiren yüksek yoğunluklu doğası ile tanımlanmaktadır (Yolcu ve diğerleri, 2021).

Parkur yarışmalarının yarışma formatları aşağıdaki gibidir (Akdoğan, 2021):

- Hız Parkuru: Hız Parkuru yarışmasında sporcular önceden tanımlanmış bir parkuru A noktasından B noktasına geçmeyi veya A noktasından A noktasına geri dönüşü mümkün olduğunca hızlı ve verimli bir şekilde tamamlamayı hedefler. Parkur boyunca farklı boyut ve yükseklikteki engelleri hızla aşmak için özel teknikler kullanılır. Birincil hedef parkuru mümkün olan en kısa sürede tamamlamaktır. Yarışmacılar hakemin işaretiyle belirlenmiş bir başlangıç çizgisinden başlar ve engelleri verimli bir şekilde aşmak için koşu ve özel parkur manevralarını kullanır. Zaman ölçümleri tipik olarak bir fotosel veya zamanlayıcı kullanılarak yapılır ve en hızlı zamana ulaşmanın rekabetçi doğasını vurgular.
- Serbest Parkur: Serbest Parkur yarışma formatı, sporcuların 70 saniyelik bir zaman dilimi içinde kesintisiz bir dizi parkur hareketi sunarak farklı boyut ve yükseklikteki engelleri sürekli olarak aşmasını içerir. Yarışmanın bu bölümünde koşu sunumları

sırasında güvenlik, stil, akışkanlık, becerilerde ustalık, engellerin kullanımı, zorluk seviyesi ve hareketler arasındaki bağlantılar gibi çeşitli unsurlar değerlendirilir. Sporcular parkur hareketlerini dinamik ve kesintisiz bir şekilde gerçekleştirerek çevikliklerini, yaratıcılıklarını ve teknik yeterliliklerini sergilerler ve jüriyi uygulamaları ve genel sunumlarıyla etkilemeyi hedefler.

2.1.3. Cimanstiğin tarihsel süreci (Dünyada ve Türkiye’de)

Kökeni antik çağlara kadar uzanan cimnastik, farklı dönemlerde insanların ilgisini çeken en eski Olimpik sporlardan biridir. Latince’de “cimnastik” terimi, çıplak anlamına gelen “gymnos” kelimesinden türemiştir. Antik Yunan kökenli olan cimnastik, vücudu eğitmeyi amaçlayan ve literatürde “gymnastikos” adı altında belgelenen sistematik olarak organize edilmiş egzersizleri içermektedir. Cimanstiğin kelime anlamı çıplak egzersiz anlamına gelse de, hareketlerinin çoğu çıplaklık gerektirmemektedir (Agopyan, 1993).

Dünyanın ilk cimnastik kulübü 1850 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde kurulmuş ve sporun gelişiminde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Ardından 1881 yılında Belçika’da Uluslararası Cimnastik Federasyonu (FIG) kurularak cimnastiğin küresel bir spor olma statüsü daha da pekişmiştir. Kuruluşunun ardından cimnastik, 1896’daki ilk Modern Olimpiyat Oyunlarında yer alan yedi spor arasında hızla yer almıştır. Bununla birlikte, bu ilk Olimpiyat yarışmaları yalnızca erkek sporcuları ağırlamış, kadınların cimnastik sporuna katılımı ise ilk kez 1928 Olimpiyat Oyunları’nda gerçekleşmiş ve cinsiyetin spora dahil edilmesi açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur (Kankal, 2008).

1960’lardan bu yana cimnastik, televizyon yayınları aracılığıyla dünya çapında izleyicileri etkilemiş ve popülerliği yüksek bir spor dalı olarak ortaya çıkmıştır. Cimanstiğin küresel cazibesine önemli ölçüde katkıda bulunan ikonik figürlerden biri, Münih Olimpiyat Oyunları sırasında izleyicilerin kalbini fetheden Sovyetler Birliği sporcusu Olga Korbut olmuştur. Korbut’un karizmatik kişiliği cimnastiğin popülerleşmesinde çok önemli bir rol oynamıştır. Ancak dikkatler kısa süre sonra bir başka ünlü cimnastikçi olan Romanyalı Nadia Comaneci’ye yönelmiş, Comaneci’nin Montreal Olimpiyat Oyunları’ndaki olağanüstü başarıları sporun profilini daha da yükseltmiştir. Bu olağanüstü sporcuların etkisi ve televizyonun yaygın erişimiyle, cimnastik benzeri görülmemiş bir büyüme yaşamış ve dünya

çapında insanlar tarafından sevilen bir spor haline gelmiştir (Aykroyd, 1984; akt. Temürçi, 2022).

Türkiye’de modern cimnastiğin başlangıcı, 1868 yılında Batı kültürünün etkilerinin ülkeye girişine işaret eden Galatasaray Mekteb-i Sultanisi’nin kuruluşuna kadar uzanmaktadır. Batı kültürünün etik değerlerini benimseyen bu eğitim kurumu, çağdaş cimnastiğin Türkiye’ye tanıtılmasında çok önemli bir rol oynamıştır. Fransa’dan gelen beden eğitimi öğretmeni Mösyö Curel, Galatasaray’da cimnastik sporunun başlamasına öncülük etmiştir. Okul binasında belirlenen bir alanı cimnastik salonuna dönüştürmüş ve Fransa’dan ithal edilen aletlerle donatarak yapılandırılmış cimnastik eğitiminin temelini atmıştır (Mengütay, 1988).

Curel’in görev süresinin ardından, 1878 yılında okuldan ayrılan Mösyö Moiroux Galatasaray Lisesi’nde cimnastik öğretmenliği görevini üstlenmiştir. Daha sonra Selim Sırrı Tarcan, Harbiye Nezareti’nin isteği üzerine İsveç Cimnastik Enstitüsü’nde eğitimine devam etmiştir. Eğitimi tamamladıktan sonra Türkiye’ye dönen Tarcan, ülkedeki cimnastik eğitimi ilerletme misyonunu üstlenmiş ve gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur (Temürçi, 2022).

Temmuz 1908’de Meşrutiyet’in ilan edilmesinin ardından Mazhar Bey, ikamet etmekte olduğu Almanya’dan İstanbul’a dönmüştür. Mazhar Bey’in dönüşünden kısa bir süre sonra Selim Sırrı Bey de İstanbul’a gelmiş ve alet kullanmadan yapılan egzersizleri vurgulayan “İsveç Cimnastiği”ni benimseyip teşvik etmiştir. O dönemde cimnastik alanında önde gelen isimlerden olan Mazhar Bey ve Selim Sırrı Bey arasında aletli ya da aletsiz uygulama konusunda bir görüş ayrılığı ortaya çıkmıştır (Baysaloğlu, 1994).

Aletli cimnastik, özellikle İsveç cimnastiğini okullardaki beden eğitimi öğretmenleri arasında yaygınlaştıran Selim Sırrı Bey’in çabalarıyla İstanbul’da ilgi görürken, Türkiye’de yaygın bir şekilde benimsenmemiştir. Bununla birlikte, Küçük Faik Bey, Mehmet Fetgeri, İlhami Bey ve Şevket Bey’in çabaları sayesinde aletli cimnastik geleneği daha küçük ölçekte de olsa devam etmiş ve gelecek nesillere aktarılması sağlanmıştır (Mengütay, 1988).

Daha sonra okulun beden eğitimi öğretmeni olan Stangelli, Hacapolu Pasajı’nda cimnastik faaliyetlerini başlatarak cimnastiği okul sınırları dışına taşımıştır. Faik Bey daha sonra Galatasaray Sultanisi’nde ilk Türk beden eğitimi öğretmeni olarak görev alarak Türkiye’de

cimnastiğin gelişiminde önemli bir kilometre taşı olmuştur. Türkiye'nin ilk antrenörü olarak kabul edilen Faik Bey, 42 yılını çok sayıda sporcu yetiştirmeye adanmış ve ünlü "Faik Bey Aletli Cimnastik Okulu"nu kurmuştur. 1889 yılında, modern Türk sporlarının ilk kapsamlı rehberini temsil eden "Cimnastik" veya "Riyazat-ı Bedeniye" adlı ufuk açıcı bir kitap yayımlanmıştır (Dizdar, 2016).

1903'te kurulan Beşiktaş Osmanlı Kulübü'nün merkezinde cimnastik hareketleri yer alırken, 1914'te Fenerbahçe Kulübü'nde de cimnastik faaliyetleri kendini göstermiştir. Ancak Balkan ve Kurtuluş Savaşları'nın patlak vermesi, bu çalkantılı dönemde diğer birçok spor dalının kaderini yansıtan cimnastik için bir durgunluk dönemi başlatmıştır (Alpman, 1972).

Cumhuriyet'in gelişiyile birlikte Selim Sırrı Bey okullardaki cimnastik derslerini yönetme sorumluluğunu üstlenmiştir. Bu fırsatı değerlendiren Selim Sırrı Bey, gençlerin İsveç'te eğitim almalarını ve İsveç cimnastik ilkelerine uygun olarak yetiştirilmelerini sağlamıştır (Mengütay, 1988).

Türkiye Cimnastik Federasyonu 1957 yılında kurulmuş ve Türkiye'de cimnastiğin kurumsallaşmasında önemli bir dönüm noktası olmuştur. Ardından 1960 yılında FIG üyeliğini elde ederek küresel cimnastik camiasındaki yerini sağlamlaştırmıştır. 1950'lerin sonu ve 1960'ların başı, Türkiye'de bölgeler arası yarışmaların düzenlenmesine tanıklık ederek ülkenin uluslararası etkinliklere katılımı için zemin hazırlamıştır. Türk cimnastikçiler ilk kez 1960 yılında Roma'da düzenlenen "Öğrenci Oyunları"nda uluslararası arenaya çıkmış, ardından 1962'de 'Prag Dünya Şampiyonası'nda ve 1967'de Tunus Akdeniz Oyunlarına katılmıştır. 1970 yılında, Ankara, Çankırı, Manisa ve Adana bölgelerinde başlatılan girişimlerle ilkokul çocukları arasında cimnastik sporunu teşvik etme çabaları hız kazanmıştır. Ayrıca, 1972 yılında ilk antrenörlük kurslarının açılması, federasyonun yetenekleri yetiştirme ve cimnastiğin her düzeyde gelişimini destekleme konusundaki kararlılığını göstermiştir (Acet ve Yıldırım, 1999).

2.2. Cimnastik HAKEMLİĞİ

Cimnastik alanında hakem, anlaşmazlıklarda hakemlik yapmak veya spor karşılaşmalarını ve yarışmaları adil bir şekilde ve belirlenmiş kurallara bağlı kalarak denetlemek üzere ilgili taraflarca seçilen ve karşılıklı olarak üzerinde anlaşmaya varılan kişidir (TDK, 2024).

Spor, özellikle de cimnastik bağlamında hakem, yarışmalar ve maçlar sırasında puanları belirlemek ve belirlenen kurallara uyulmasını sağlamakla görevli kişi olarak hizmet etmektedir. Oyunun yönetilmesinde, adil oyunun sağlanmasında ve kuralları ihlal edenlere ceza verilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadırlar. Kararları otorite sahibidir ve ilgili tüm taraflarca saygı duyulmalıdır (Uzunkara, 2007).

Bir hakemin ayrıca insan psikolojisi ve toplumdaki sosyal dinamikler hakkında derin bir anlayışa sahip olması gerekmektedir. Doğruluk, dürüstlük ve ilkeli bir karakterle, hem bireysel hem de kolektif davranışları yorumlayabilmeli, hem saha içinde hem de saha dışındaki eylemleriyle olumlu bir örnek oluşturmalarıdır (Çimen, 2007).

Hakemlik, oyun kuralları tarafından belirlenen tanımlanmış parametreler dahilinde insan davranışının ustalıkla yönetilmesi olarak ifade edilmektedir. Sporcularla birlikte sahada aktif olarak yer alan ve müsabakaların sonuçları üzerinde doğrudan etkiye sahip olan hakemler, müsabakaların fair play ilkeleri çerçevesinde ve oyun kurallarına uygun olarak yürütülmesini, sonuçlandırılmasını ve yönetilmesini sağlamada çok önemli bir rol oynamaktadır. Hakemler, skorları karara bağlama, ihlalleri cezalandırma ve sporun bütünlüğünü koruma sorumluluğunu üstlenirler ve böylece atletik müsabakaların genel gidişatına ve sonucuna önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır (Kayışoğlu, 2008).

Hakem, olaylar sırasında anlaşmazlıkları çözmek ve çözüm bulmakla görevli seçilmiş bir yardımcı olarak hizmet vermektedir. Temelde, spor organizasyonlarından sorumlu yönetim organları tarafından seçilen ve kuralları önceden resmi olarak belirlenmiş spor müsabakalarını yönetmekle görevlendirilen kişilerdir. Hakemler, hatalı davranışlara ceza uygulamaktan, takım puanlarını müsabaka cetveline kaydetmekten, spor etkinliklerine katılmaktan, sporcularla birlikte sahada yer almaktan ve spor müsabakalarının sonuçlarını açıklamaktan sorumludur (Cengiz ve Pulur, 2004).

FIG tarafından 2013'te yayınlanan Cimnastik Genel Hakem Kuralları aşağıdaki gibidir (FIG, 2013):

2.2.1. 2013 FIG genel hakem kuralları

Aşağıdaki kurallar yarışmalar sırasında tüm FIG branşları için geçerlidir. Her disiplin için özel düzenlemeler geliştirilmiş olsa da, bu genel kurallar tüm branşlar için temel bir çerçeve sunmaktadır.

Genel kurallar

- FIG hakemleri dört seviyeye ayrılmıştır: Kategori 4, Kategori 3, Kategori 2 ve Kategori 1, tüm disiplinler için geçerlidir. Kategori 4 giriş seviyesi tanımlamasını temsil ederken, Kategori 1 en yüksek uzmanlık seviyesini ifade etmektedir.

Bu hakemlerin çeşitli görevler için uygunlukları 5.Bölüm’de belirtilmiştir. Prensip olarak:

- 4. Kategori hakemler, daha önce uluslararası turnuva deneyimi olmayan veya çok az olan, yeni hakemler veya gerekli sınavı henüz geçmemiş hakemler olarak kabul edilir. Büyük turnuvaları yönetmeye uygun değildirler.
- 3. Kategori hakemler, Uygulama ve Sanatsal yönlerde yeterlilik göstermiş deneyimli hakemler olarak tanımlanır. Uygulama ve Artistik kategorilerinde büyük müsabakaları yönetmeye yetkilidirler.
- 2. Kategori hakemler, Zorluk derecesini değerlendirmede başarılı olan deneyimli hakemlerdir. Zorluk etkinliklerinin yanı sıra Uygulama ve Sanatsal yarışmalarda hakemlik yapmalarına izin verilir. Ayrıca, Teknik Kurallar 7.8.4 uyarınca Referans Hakemi olarak görev yapabilirler.
- 1. Kategori hakemler, Meydan Okuma değerlendirmesinde olağanüstü sonuçlar elde etmiş son derece deneyimli bireylerdir. Üst Jüri ve Hakem panelinde görev almaya uygundur ve aynı zamanda Uygulama ve Artistik yarışmalarda hakemlik yapabilirler. Ayrıca, Kural 7.8.4 uyarınca Referans Jürisi olarak görev yapabilirler.
- FIG uluslararası hakemlik brövesi, Teknik Kurallar Bölüm 7.6’da belirtildiği gibi hakemin kariyeri boyunca geçerli kalır.
- Hakemlerin aktif statülerini korumak için her Olimpiyat döngüsü sırasında veya başında resmi bir FIG hakem kursuna katılmaları gerekir. Uluslararası hakem görevleri, Bölüm 2’de belirtildiği gibi hakemin kategorisine göre belirlenir.

- Kıtalararası veya Uluslararası hakem kursuna katılmak için uygunluk arayan adaylar aşağıdaki kriterleri karşılamalıdır:
  - FIG'e bağlı bir ulusal federasyona üyelik.
  - Temsil ettikleri ulusal federasyonun vatandaşlığına sahip olmak.
  - Federasyonları tarafından kıtalararası veya uluslararası bir parkura katılmak üzere atanmış olmak.
  - Her bir FIG statüsü için 43.2, madde a'da belirtilen yaptırımlar hariç olmak üzere, 6.3.2'de belirtilen yaptırımların bulunmaması.
  - En az bir resmi FIG dilinde yeterlilik.
  - CHF 150 tutarındaki katılım ücretinin ödenmesi.
  - Dönem içinde bir sonraki ders veya sınav tekrarı için 150 CHF ders katılım ücretinin ödenmesi.
  - Kıtalararası kursa katılım için 4.1'de belirtilen koşullara uygunluk.
- Her teknik komite, denetlediği branş için kuralları belirlemekten sorumludur ve bu kurallar daha sonra onay için Yönetim Kuruluna sunulmalıdır.
- Belirlenen süre içinde brövesini yenilemeyen ve bir aradan sonra kariyerine devam etmek isteyen bir hakem, kategori 4'ten başlayarak tüm süreci baştan başlatmalıdır. Ancak, eski kategori 1 ve 2 hakemleri bu gereklilikten muaftır. Kategori 3 hakemleri gerekli puanları topladıkları takdirde bu kategoriden devam edebilirler.
- Hakem uygunluğu için asgari gereklilikler Bölüm 5'te ve her disiplinin kendine özgü kurallarında belirtilmiştir.
- Kategori 4'ten kategori 3'e, kategori 3'ten kategori 2'ye veya kategori 2'den kategori 1'e terfi etmek isteyen hakemler Bölüm 2'de belirtilen gereklilikleri karşılamalıdır. Bazı durumlarda, hakemlerin kategorilerinin yeniden onaylanması için bir sınavdan geçmeleri gerekebilir.
- Yarışmalarda görev yapan her hakem şu konularda değerlendirmeye tabi tutulur:
  - Ahlak, adalet ve tarafsızlığı içeren yargı bütünlüğü.
  - Puan Kuralları, Teknik Direktifler ve tüzükler de dahil olmak üzere kuralları uygulama yetkinliği.
  - Dakiklik, başkalarına saygı ve kural ve yönetmeliklere bağlılığı kapsayan davranışsal bütünlük.

Değerlendirmeler, yönetmeliklerin 6.2 ila 6.3 bölümlerinde belirtildiği gibi hem yarışma sırasında hem de sonrasında sürekli olarak yapılmaktadır.

Kategoriler

Çizelge 2.1. Kategorinin korunması ya da yükseltilmesi için gereklilikler

Kategori	Kategorinin Korunması İçin Gereklilikler (Ayrıca bknz:1.4)	Kategorinin Yükseltilmesi İçin Gereklilikler (Ayrıca bknz:1.4)
4	<ul style="list-style-type: none"> Ulusal olarak kendi ülkelerindeki en yüksek bröveye sahip olmak. Uluslararası bir hakem kursuna katılmak. İlgili teknik komite tarafından belirlenen asgari gereklilikleri karşılayan sınavı geçmek. 	<ul style="list-style-type: none"> Uluslararası bir hakem kursuna katılmak. İlgili teknik komite tarafından belirlenen minimum gerekliliklere sahip sınavı geçmek. Alternatif olarak, mümkünse sona eren dönem için FIG resmi hakem değerlendirmesinde (FIG Hakem Değerlendirme Programı) “mükemmel” bir sonuç elde etmek.
3	<ul style="list-style-type: none"> 4. kategoriye sahip olmak. Kıtalararası veya uluslararası bir hakem kursuna katılmak. İlgili teknik komite tarafından belirlenen minimum gerekliliklere sahip sınavı geçmek. Tamamlanan dönem içinde en az 2* uluslararası müsabakada başarıyla hakemlik yapmak. VEYA (kategori 4 dışı hakemler için) Kategori 1 veya 2 için minimum gerekliliklerle sınavı geçmek. Başlangıçta 4. kategoriye sahip olmak ve 2* uluslararası müsabakada başarılı bir şekilde hakemlik yaptıktan sonra, hakemler devam eden dönemde 3. kategoriye sahip olabilirler.** 	<ul style="list-style-type: none"> Son dönem içerisinde en az 2* müsabakada başarılı bir şekilde hakemlik yapmak. Kıtalararası veya uluslararası bir hakem kursuna katılmak. Sınavı ilgili teknik komite tarafından belirlenen minimum gerekliliklerle geçmek veya (mümkünse) sona eren dönem için FIG resmi hakem değerlendirmesinde “mükemmel” bir sonuç elde etmek (FIG Hakem Değerlendirme Programı).
2	<ul style="list-style-type: none"> veya 2. kategoriye sahip olmak. AKRO hariç, son dönemde 2 tanesi 1-3 grubundan olmak üzere en az 3* uluslararası müsabakada başarıyla hakemlik yapmak. Kıtalararası veya uluslararası bir hakem kursuna katılmak. İlgili teknik komite tarafından belirlenen minimum gerekliliklere sahip sınavı geçmek. 	<ul style="list-style-type: none"> Son dönemde 2’si 1-3 grubundan olmak üzere en az 3* uluslararası müsabakada başarıyla hakemlik yapmak (AKRO hariç). Kıtalararası veya uluslararası bir hakem kursuna katılmak. İlgili teknik komite tarafından belirlenen minimum gerekliliklerle sınavı geçmek veya sona eren dönem için FIG resmi hakem değerlendirmesinde “mükemmel” bir sonuç elde etmek (FIG Hakem Değerlendirme Programı).
1	<ul style="list-style-type: none"> En az 6 yıl boyunca 3. kategoriye sahip olmak veya 2. kategoriye sahip olmak. Son dönem içerisinde en az 2 tanesi grup 1-2 müsabakası olmak üzere en az 4* uluslararası müsabakada başarıyla hakemlik yapmak. Kıtalararası bir hakem kursuna katılmak. İlgili teknik komite tarafından belirlenen minimum gerekliliklere sahip sınavı geçmek. 	<ul style="list-style-type: none"> Son dönem içinde en az 2 tanesi 1-2 grup müsabakası olmak üzere en az 4* uluslararası müsabakada başarıyla hakemlik yapmak. Kıtalararası bir hakem kursuna katılmak. İlgili teknik komite tarafından belirlenen minimum gerekliliklere sahip sınavı geçmek. Sınava girmeyen Kategori 1 hakemleri kategori 2’ye düşürülecektir.

*FIG onaylı yarışmalar

**3.kategoriye yükselebilmek için ulusal federasyon FIG’e orjinal hakem kitabı ile beraber yazılı bir istek göndermelidir.

2.2.2. Spor branşları hakemliği ile ilgili bilgiler

Günümüz toplumunda spor, Olimpiyatlar ve bölgesel turnuvalar gibi etkinlikler aracılığıyla dünya çapında insanların ilgisini çekerek çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu yaygın ilgi, çeşitli spor disiplinlerinin geçerliliğini sürdürmesini sağlayarak uzun ömürlü olmalarına

katkıda bulunmaktadır. Spor müsabakaları eğlenceden daha fazlasını sunmakta; sosyal etkileşim ve toplumsal katılım için de önemli bir tetikleyicidir. Farklı geçmişlerden gelen bireyleri bir araya getiren bu etkinlikler, bağlantıları ve aidiyet duygusunu teşvik etmektedir (Tekkurşun Demir ve diğerleri, 2018).

Spor müsabakalarından azami fayda sağlamak ve sporcuların refahını korumak için çeşitli disiplinlerde katı kurallar uygulanmaktadır. Her spor dalına göre uyarlanan bu kurallar hakemler tarafından uygulanmaktadır. Hakemler, adil oyun ve dürüstlüğün koruyucuları olarak görev yapar ve müsabakaların belirlenen standartlara göre gerçekleşmesini sağlamaktadır. Hakemler bu kurallara uyarak spor müsabakalarının sorunsuz bir şekilde yürütülmesinde çok önemli bir rol oynarlar. Tarafsızlıkları ve protokole bağlılıkları, spor etkinliklerinin genel başarısına ve güvenilirliğine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, hakemler sporcuları sahadaki eylemleri ve kararları için sorumlu tutarak sportmenliğin hakemleri olarak hizmet etmektedir. (Pepe ve diğerleri, 1992).

Sporun farklı branşlarındaki hakemliklere aşağıda değinilmiştir:

Çeşitli spor dallarında hakemlik, adil oyunun sağlanmasında ve müsabakaların bütünlüğünün korunmasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Sıklıkla “çağın oyunu” olarak anılan futbolda hakemler maç sonuçları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Verdikleri kararlar oyunun akışını ve sonucunu doğrudan etkilemekte, oyunun güzelliğine ve heyecanına katkıda bulunmakta ya da düzensizliklere ve çekişmeli anlara yol açmaktadır. Bir futbol maçını etkili bir şekilde yönetmek için hakemlerin bilgi, deneyim, eğitim, yetkinlik, kişilik, zindelik ve konsantrasyondan oluşan çeşitli becerilere sahip olması gerekmektedir. Hakemler, sadece kuralları uygulamanın ötesinde, insan psikolojisi ve toplumsal dinamiklerin tercümanı olarak görev yaparak hem saha içinde hem de saha dışında örnek teşkil ederler. Bireysel ve sosyal davranışları yönlendirme becerileri, oyun içinde olumlu ve saygılı bir ortamı teşvik etmek için çok önemlidir (Orta, 2002).

Futbol hakemlerinin benlik saygısı ve karar verme stillerinin yaş grupları, meslekleri, gelir düzeyleri, eğitim seviyeleri, klasmanları, medeni durumları, futbol oynamaya katılımları, ailelerinde hakem olup olmaması ve taraftar baskısı gibi birçok faktöre göre değiştiğini gösteren araştırmalar mevcuttur (Uzunoğlu, Şahin ve Fişekçioğlu, 2009). Ayrıca, futbol

hakemlerine odaklanan bir çalışmada, boş zaman aktivitelerine katılmanın iletişim becerilerini geliştirmede olumlu bir etkisi olduğu bulunmuştur (Göksel ve diğerleri, 2016).

Spor branşlarında birbirinden farklı özellikler sergileyen teknik, taktik, oyun formu gibi çeşitliliklere hakem organizasyonları da eşlik etmektedir. O nedenle bazı branşlarda hakem oluşumu ve kararlarla ilgili bilgi vermek, konuya farklı bakış açısı kazandırmak adına, daha objektif olacaktır. Basketbolda hakemler, Uluslararası Basketbol Federasyonu (FIBA) tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde faaliyet göstererek müsabakalar sırasında kuralların uygulanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Birinci lig maçları gibi üst düzey müsabakalarda genellikle altı hakem görev alır: bir başhakem, sahada iki yardımcı hakem ve skor ve zaman tutma görevlerinden sorumlu üç masa hakemi. Ancak, alt liglerde ve bölgesel müsabakalarda hakem sayısı bir yardımcı hakemle birlikte beşe düşmektedir. Kuralların uygulanması söz konusu olduğunda, basketbolda başhakem ve yardımcı hakemler arasında bir ayrım yoktur. Ancak, başhakem oyun sırasında belirli sorumluluklar üstlenir. Örneğin, birinci ve üçüncü periyotlarda hava atışlarını çalmaya yetkili tek hakemdir. Ayrıca, başhakem gerektiğinde oyunu durdurma yetkisine sahiptir, maç sırasında kullanılan ekipmanları denetleyerek oyuncuların güvenlik riski oluşturabilecek herhangi bir şey giymemesini sağlar ve kurallarda açıkça belirtilmeyen konularda karar vermektedir (Uzunkara, 2007).

Türkiye’de bireysel sporlarımızdan olan tenis hakemlerinin ise eğitimi Türkiye Tenis Federasyonu Merkez Hakem Kurulu tarafından yönetilmektedir. Eğitim ve Seminer alt komitesinin sorumlulukları, Türkiye Tenis Federasyonu Merkez Hakem Kurulu Yönetmeliği’nin 21. Maddesinde belirtildiği üzere aşağıdaki gibidir (TTF, 2024):

- a) Turnuvaların bilgili ve donanımlı hakemler tarafından yönetilmesini sağlamak amacıyla Türkiye Tenis Federasyonu bünyesinde düzenlenen hakem eğitim ve gelişim kursları ile seminerlerin standartlarını belirlemek.
- b) Başhakemler, kule hakemleri, gözlemci hakemler ve çizgi hakemleri de dahil olmak üzere tenis hakemliğindeki çeşitli roller için eğitim sağlamak. Bu, bilgi ve deneyimlerini artırmak için kurs ve seminerlerde eğitmen olarak hizmet vermeyi de içerir.
- c) Katılacak hakemlerin seçilmesi ve verilecek kursların içeriğinin hazırlanması da dahil olmak üzere hakem kursları ve seminerleri planlamak ve düzenlemek.

- d) Uluslararası kuralların Türkçe'ye çevrilmesini kolaylaştırmak ve tüm hakemlerin yeni kurallar ve düzenlemeler hakkında bilgilendirilmesini sağlamak.
- e) Kurul tarafından görevlendirildiği takdirde turnuvalarda gözlemci olarak görev yapmak ve turnuva bitiminde Kurula rapor sunmak.
- f) Uluslararası Tenis Federasyonu (ITF) tarafından yapılan değişiklikleri izlemek ve ulusal turnuvalarda uygulanacak güncellemeler veya değişiklikler hakkında Kurulu bilgilendirmek.

Türkiye Tenis Federasyonu Merkez Hakem Kurulu tarafından 22 Şubat 2013 tarihinde yayınlanan yeni yönergeye göre hakemlik kategorileri dört farklı seviyeye ayrılmıştır: Çizgi, Gözlemci, Kule ve Baş Hakem. Kursların süresi kategoriye göre değişmekte olup, Çizgi ve Gözlemci Hakem kursları iki gün sürerken, Kule ve Başhakem kursları üç günlük eğitim gerektirmektedir (TTF, 2024).

Sportif Oyun grubunda yer alan hentbol hakemliği, adaylıktan başlayıp çeşitli aşamalardan geçerek klasman hakemliğine kadar ilerleyen yapılandırılmış süreçtir. Hakemler bu çerçevede belirlenen belirli kriterleri karşılayarak ilerlerler. Hakemler dört gruba ayrılır: aday, il, klasman ve uluslararası. Aday hentbol hakemleri yerel lig faaliyetlerinde görev almakla sınırlıdır. Müsabakalarda aday hakem olarak görev alabilmek için bireylerin hakemlik sınavını başarıyla geçmeleri gerekmektedir. Ayrıca, aday hakem olabilmek için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak, en az lise mezunu olmak, 17-27 yaşları arasında olmak, sağlık durumunun iyi olduğunu belgelemek, sabıka kaydı bulunmamak ve daha önce hüküm giymemiş olmak gibi bazı uygunluk kriterlerinin karşılanması gerekmektedir (THF, 2024).

Adaylık süreci sonrasında il hakemliği için gerekli şartları taşıyan il hakemleri, Hentbol Hakem Komisyonu (HHK) kararı ile MHK Genel Sekreterliğine resmi olarak bildirilir. İl hakemleri, MHK ve federasyon temsilcilerinin onayı olmadan yerel liglerde saha hakemi olarak görev alamazlar; ancak masa hakemi olarak görev alabilirler. İl hakemi olabilmek için, bir yılda en az üç saha ve üç masa görevi yapmak, gerekli sınavları geçmek ve 18 yaşından büyük olmak gibi belirli görevleri başarıyla yerine getirmek gerekir. İl hakemlerine "İl Hakem Lisansı" verilir. Klasman hakemleri ayrıca A, B ve C klasmanlarına ayrılır ve her sezon için belirlenen hakem sayısı ile müsabakalara katılırlar. MHK, her sezon başlamadan önce klasman hakemliği ilkelerini belirlemektedir (THF, 2024).

Satrançta hakemler oyunun çeşitli yönlerinin yönetilmesinde ve adil oyunun sağlanmasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Cezaları uygulamaktan, bir oyuncu hata yaptığında süreyi ayarlamaktan, oyun skorlarını kaydetmekten, maçı denetlemekten ve yarışma ortamının genel organizasyonunu sağlamaktan sorumludurlar. Turnuva türüne bağlı olarak, satranç hakemleri günler öncesinden hazırlıklara başlar, mekan organizasyonu, masa kurulumu ve gerekli malzemelerin mevcudiyetinin sağlanması gibi görevleri yerine getirirler. Masa düzenlemeleri turnuva başhakemi, yardımcı hakemler ve sektör hakemleri tarafından titizlikle koordine edilmektedir. Hakemler sadece fiziksel hazırlıklara odaklanmakla kalmaz, aynı zamanda oyunlarla ilgili teknik konulara da aktif olarak katılır ve sorunsuz turnuva operasyonları sağlamak için paydaşlarla etkili bir şekilde iletişim kurarlar. Bu, itirazlara yanıt olarak hızlı kararlar vermeyi, notasyon sayfalarına göre oyunları analiz etmeyi ve ortaya çıktıkça pratik sorunları ele almayı içermektedir. Satranç hakemleri aynı zamanda uluslararası oyuncularla etkili iletişim kurmak, kuralları net bir şekilde anladıklarını göstermek ve turnuva boyunca profesyonelliği korumakla görevlidirler. Sorumlulukları sadece gözetimin ötesine geçerek, rekabetçi satranç ortamlarının karmaşıklığını yönetmek için yüksek düzeyde uzmanlık ve uyarlanabilirlik gerektirmektedir (Türker, 2023).

Voleybol maçlarında hakem grubu, her biri belirli sorumluluklara sahip birkaç kilit rolü bünyesinde barındırır (Akbulut, 2023):

- **Baş Hakem:** Maçı yöneten, yaptırım yetkisine sahip olan ve diğer hakemler tarafından verilen kararları bozabilen baş hakem.
- **Yardımcı Hakem:** Baş hakemin karşısında durur, maç dışındaki alanı izler ve takım hareketlerini gözlemler.
- **Yedek (Yedek) Hakem:** Maç sırasında baş hakeme yardım eder veya yardımcı hakem olarak görev yapar.
- **Yazı Hakemi:** Maç olaylarını kaydeder ve maç kağıdını ilgili bilgilerle doldurur.
- **Skor Hakemi:** Skorları takip etmek için skor tahtasını kullanarak maçın ilerleyişini kaydetmeye yardımcı olur.
- **Çizgi Hakemleri:** Topun durumunu ve oyuncu ihlallerini takip ederek sınır çizgileri boyunca adil oyun oynanmasını sağlar.
- **İtiraz Hakemi:** Karar vermeye yardımcı olmak için video tekrar sistemleri gibi teknolojik araçları kullanarak kural ihlallerini baş hakeme bildirir.

Engelli sporlardan ampute futbolunda hakem, sporun temel taşı olarak çok önemli bir rol oynamakta, oyunu denetlemekte ve oyunun kurallara ve yönetmeliklere göre yürütülmesini sağlamaktadır. Ampute futbol, bir sporun ötesine geçerek artan popülaritesiyle büyüyen bir sektör haline gelmiştir (Erol, 2022).

Ampute futbol hakemliği, kısa bir süre içinde çok sayıda karar verme görevi üstlenmeyi gerektirmektedir. Ampute futbol hakemi, oyunun kuralları ve uygulamaları hakkında özel bilgiye sahip yetkili bir figürdür. Maç sırasında verdikleri kararlar nihaidir ve kurallarda bir hata olması veya oyun devam etmeden önce yardımcı ve üçüncü hakemlerin uyarılarından sonra hakemin hatalı kararını düzeltmesi durumları dışında değiştirilemez.

Hakem, yardımcı hakem ve üçüncü hakem müsabakayı toplu olarak yönetmektedir. Hakem oyunu başlatma ve bitirme, uzatmalarla ilgili karar verme ve mola veya uzaklaştırma kararı verme yetkisine sahiptir. Hem hakemin hem de yardımcı hakemin karar verme ve disiplin yetkileri vardır. Hakem ve yardımcı hakem oyun alanında görev yaparken, üçüncü hakem yedek kulübelerinin yakınında görev yapmaktadır. Hakem ve yardımcı hakem bayrak kullanmazlar (Erol, 2022).

Mücadele sporlarından birisi olan Karate hakemliğinde her müsabaka, bir orta hakem, dört yan hakem ve bir maç şefinden oluşan bir ekip tarafından yönetilmektedir. Karate müsabakalarındaki hakemler genellikle hem maç sırasında hem de maç dışında önemli bir baskıyla karşı karşıya kalmaktadır. Müsabakanın ardından olumlu ya da olumsuz sonuçlardan sorumlu tutulmaktadırlar. Hakemlerin kişilikleri çeşitli yorumlara maruz kalmakta ve bunun sonucunda olumsuz psikolojik ve zihinsel etkiler yaşayabilmektedirler (Sülün, 2013).

Karate kurallarına göre diskalifiye (shikkaku), merkez hakemin verdiği talimatlara uymayan, karatenin prestijini ve onurunu zedeleyen, kötü niyetli davranan veya turnuva düzenlemelerini ihlal eden yarışmacıların, antrenörlerin veya delegasyonun yarışmacı olmayan üyelerine uygulanmaktadır (Gül ve Dirican, 2020).

Taekwondo'da hakemlik, bilişsel ve psiko-sosyal yönlerle iç içe geçmiş fiziksel bir aktivite olarak kabul edilmektedir. Taekwondo'da hakemin yetkisi müsabaka alanına girmesiyle başlar ve oyunun tüm aşamalarından sonuçlanmasına kadar devam etmektedir. Taekwondo

hakemlerinin öncelikli amaçları müsabakayı adil ve Taekwondo ahlakına uygun bir şekilde yönetmek, davranışlarıyla tüm paydaşlara saygı göstermek, müsabakanın gidişatını en az müdahaleyle düzenlemek ve hakemlik rolüne yakışır profesyonel davranışlar sergilemektir (Çakır, 2019).

Bireysel sporlardan yüzme yarışmalarında, havuzun etrafında çeşitli görevlerde bulunan çok sayıda hakemin varlığı olağan bir durumdur. Hakemlerin tam sayısı, havuzdaki kulvar sayısı, yarışmanın önemi (örneğin, il seçmeleri, Türkiye şampiyonası, milli takım seçmeleri) ve hakemlerin bölgesel mevcudiyeti gibi faktörlere bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Farklı hakem görevleri arasında baş hakem, çıkış hakemi, anons hakemi, sekretery hakemi, zaman hakemi, dönüş hakemi, stil hakemi, karar hakemi, hakem irtibat hakemi ve sporcu irtibat hakemi yer almaktadır. Ek olarak, zaman, dönüş ve karar hakemleri vardır ve daha büyük yarışlar veya rekor denemeleri ek hakemler gerektirebilmektedir. Tipik olarak, bir yüzme yarışında ortalama 30-40 hakem görev almaktadır. Her yüzme stilinin kendine özgü kuralları olduğu düşünüldüğünde, yüzücüler bu kurallara uymadıkları takdirde diskalifiye edilme riskiyle karşı karşıya kalırlar. Bu nedenle, yüzme hakemleri görevlerini yerine getirirken adil ve kararlı olmalıdır. Hakemler, sporcuların yoğun antrenman dönemlerinden sonra katıldıkları yarışmaların sonuçlarını önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Yüzme hakemleri, yarışmalar boyunca yüzücülerin tekniklerini ve dönüşlerini titizlikle gözlemlemelidir. Bir stil veya dönüş sırasında yanlış bir adım, diskalifiye için gerekçe teşkil etmekte ve istemeden de olsa bir avantaj sağlayabilmektedir. Tüm yarışmacılar arasında adaleti sağlamak için bu tür ihlalleri doğru bir şekilde tespit etmek ve ele almak hakemin görevidir. En ufak bir şüphenin olduğu durumlarda bile, yüzme hakemliği kursları tarafsızlığı sağlamak ve sporun bütünlüğünü korumak için sporcu lehine karar vermenin önemini vurgulamaktadır (Tekin, 2018).

Bir güreş maçı sırasında müsabakanın akışı ve oyunların değerlendirilmesi üç kişiden oluşan bir hakem komitesi tarafından denetlenmektedir. Komitenin bir üyesi, maç boyunca güreşçilerin hareketlerini ve eylemlerini yakından izleyerek minderdeki işlemleri yönetir. Bu hakem, güreşçilerle iletişim kurmak ve sporun kurallarını uygulamak için çeşitli işaretler ve jestler kullanır. Bu arada, komitenin diğer iki üyesi maçı kenardan gözlemler ve değerlendirme sürecine katkıda bulunmak için kendi bakış açılarını ve görüşlerini sunar. Bu iki kişi birlikte, müsabakayı mümkün olan en adil ve en doğru şekilde değerlendirmekle görevli bir jüri oluşturur. Ortak gözlemleri ve yargıları, güreş maçının bütünlüğünün

korunmasını ve kuralların yarışma boyunca tutarlı bir şekilde uygulanmasını sağlamaya yardımcı olmaktadır (İlkım, 2013).

2.3. Hakemlerin Karar Vermesiyle İlgili Bilgiler

Karar verme, çeşitli alternatifler arasından en uygun hareket tarzının seçilmesini içeren insan bilişinin önemli bir yönüdür (Deniz ve diğerleri, 2015). Genellikle temel yaşam becerilerinden biri olarak kabul edilen bu zihinsel süreç, bireysel davranış ve sonuçların şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bireyler arasında farklılık gösteren karar verme stilleri, insanların sorunlara yaklaşma ve çözüme biçimlerinde gözlemlenen çeşitliliğe katkıda bulunmaktadır (Atılğan ve Tükel, 2019).

Bireyin benimsediği karar verme stili, karar verme süreçlerine yönelik tercih ettiği yaklaşımı yansıtmaktadır. Bazı bireyler bir karar vermeden önce seçeneklerini dikkatlice değerlendirerek temkinli bir tavır sergilerken, diğerleri dürtüsel veya aceleci davranabilmektedir. Tersine, bazı bireyler kararsızlık nedeniyle kendilerini felç olmuş halde bulabilirken, diğerleri aktif olarak karar vermekten tamamen kaçınabilmektedir (Deniz ve diğerleri, 2015).

Bu farklı karar verme tarzları, bireylerin hayatlarındaki zorlukları ve fırsatları nasıl yönettiklerini etkileyerek kişisel ve profesyonel yörüngelerini etkilemektedir. Karar verme tarzlarındaki bu bireysel farklılıkları anlamak ve tanımak, bireylerin çeşitli bağlamlarda problem çözmeye nasıl yaklaştıklarına ve nasıl seçim yaptıklarına ışık tutacaktır (Dönmez ve Özgül, 2020)

Sporda hakemlik, kuralların tam olarak anlaşılmasından daha fazlasını içermektedir; hakemlerin karar verme süreci boyunca psikolojik değişkenlerin karmaşık bir etkileşimini yönlendirmelerini gerektirmektedir. Maç öncesi psikolojik hazırlıktan saha içi karar verme ve maç sonrası etkileşimlere kadar, hakemler rollerinde başarılı olmak için çeşitli becerilere sahip olmalıdır. Etkili hakemlik, gerçek zamanlı olarak doğru kararlar verebilme, tüm paydaşlarla açık iletişim kurabilme ve müsabaka boyunca güven ve güvenilirlik tesis edebilme becerilerini kapsamaktadır (Dönmez ve Özgül, 2020).

Oyuncuları empatiyle dinleyen ve aynı şekilde karşılık veren hakemler daha sorunsuz bir iletişimi kolaylaştırabilir ve sahadaki olası çatışmaları yatıştırabilirler. Bu empatik yaklaşım sadece hakemin etkinliğini artırmakla kalmayıp aynı zamanda müsabaka sırasında daha olumlu ve saygılı bir atmosfer oluşmasına da katkıda bulunacaktır. Hakemler, karar verme sürecindeki psikolojik değişkenleri tanıyarak ve ele alarak, spor hakemliğinin dinamik ve çoğu zaman zorlu ortamını daha iyi yönetebilir ve nihayetinde oyunun bütünlüğünü ve adaletini geliştirebilirler (Almak ve Çebi, 2020).

Spor müsabakalarında hakemlerin kararlarının doğruluğu ve zamanlaması çok önemlidir. Sporcular hakemlerin hızlı ve doğru kararlar vermesine güvenirlere çünkü bu kararlar oyunun akışını ve bütünlüğünü doğrudan etkilemektedir. Hakemler doğru kararları derhal bildirdiğinde, sporcular odaklanmaları ve konsantrasyonları bozulmadan oyuna sorunsuz bir şekilde devam edebilirler. Ancak hakemlerin yanlış kararları oyunun ritmini bozarak antrenörlerin ve sporcuların itirazlarına yol açabilmektedir. Bu itirazlar sadece oyunu durdurmakla kalmayıp aynı zamanda sahadaki gerilimi tırmandırma potansiyeline de sahiptir. Sporcular algılanan adaletsizlikler nedeniyle dikkatleri dağılabilmekte veya hayal kırıklığına uğrayabilmekte, bu da performanslarını ve sportmenliklerini etkileyebilmektedir (Öztürk Çelik, 2020).

Özgüven, etkili hakemlik için kilit bir özelliktir ve hakemlerin zor durumları otorite ile yönetmesini sağlamaktadır. Güven, oyunculara ve antrenörlere güven aşılıyarak hakemin oyunu kontrol etme becerisini artırmaktadır. Etkili hakemlik sadece teknik bir beceri değil, aynı zamanda hakemin kişisel niteliklerinden etkilenen bir sanattır. Profesyonel hakemler tutarlılık, dürüstlük, istikrar ve kararlılık gibi özellikler sergileyerek sahadaki başarılarına ve etkinliklerine katkıda bulunmaktadır (Atılğan ve Tükel, 2019).

Karar verme ve karar verme tarzı, spor arenasında sadece sporcuları değil aynı zamanda seyircileri ve oyunun sonucunu da etkileyen çok önemli roller oynamaktadır. Zamanında ve uygun kararlar vermek oyunu olumlu yönde etkileyebilirken, hatalı kararlar veya gecikmeler olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Özellikle elit sporcular, çeşitli faktörleri göz önünde bulundurarak hızlı karar vermeyi gerektiren durumlarla sıklıkla karşılaşmaktadır (Leveaux, 2010). Bireyler dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik stilleri de dahil olmak üzere farklı karar verme stilleri sergilemektedir. Dikkatli bir stile sahip olanlar, bir karar vermeden önce ilgili bilgileri titizlikle toplamakta ve alternatifleri tartmaktadır. Çekingen bireyler karar

vermekten çekinerek başkalarına havale etmeyi tercih etmektedir. Erteleyici bireyler kararları geciktirirler ve genellikle ertelemeye çalışırlar. Panik karar vericiler, karar durumlarıyla karşılaştıklarında zaman kısıtlamaları nedeniyle kendilerini baskı altında hissederler (Deniz, 2004).

2.4. Hakemlerin Sporcuları Değerlendirirken Karar Vermeleri ile İlgili Alan Yazın

Baştuğ ve diğerleri (2016) tarafından yapılan çalışmada, futbol hakemlerinde stres, özgüven ve karar verme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya yaş ortalaması $25,88 \pm 4,24$ olan 145 futbol hakemi katılmıştır. Çalışmanın sonuçları, futbol hakemlerinde stres ile özgüven ve karar verme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Stres düzeyi arttıkça karar verme becerisi değerlerinde azalma olduğu görülmüştür. Buna karşılık, özgüven düzeyleri ile karar verme becerileri arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur; bu da özgüven arttıkça karar verme becerilerinin de geliştiğini göstermektedir. Ayrıca, çalışmada futbol hakemleri arasında cinsiyet ve stres düzeyleri arasında anlamlı bir fark tespit edilmiş, kadın hakemlerin erkek hakemlere kıyasla daha yüksek stres düzeyine sahip olduğu görülmüştür. Yazarlar, Fair-Play ilkelerine futbolcular, yöneticiler, antrenörler ve seyirciler tarafından uyulmasının hakemler üzerindeki baskı ve stresi azaltabileceğini, böylece hakemlerin özgüvenlerini ve doğru karar verme becerilerini artırabileceğini öne sürmüşlerdir (Baştuğ ve diğerleri, 2016).

Kırtepe ve Çetinkaya (2018) tarafından yapılan çalışmada, futbol ve basketbol hakemlerinin karar verme stillerinin branş, yaş ve hakemlik yılı açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Örneklem grubu, Elazığ'da il hakemi olarak görev yapan 89 futbol hakemi ve 51 basketbol hakemi olmak üzere toplam 140 hakemden oluşmaktadır. Bulgular, futbol ve basketbol hakemlerinin branş değişkenleri ile karar verme stillerinin alt boyutları arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Her iki branşta görev yapan hakemlerin ortalama puan değerleri birbirine yakındır. Ayrıca hakemlerin yaşları ile karar verme stillerinin alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, yazarların atıfta bulunduğu farklı bir çalışmada, 18-25 yaş arası hakemlerin kaçınan puanlarının 26-30 yaş ve 36-40 yaş arası hakemlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yazarlar tarafından atıfta bulunulan bir başka çalışmada ise yaş azaldıkça panik karar verme tarzının arttığı öne sürülmüştür. Bu zıt bulgular, karar verme stillerinin karmaşıklığının ve bu alanda daha fazla araştırma yapılması gerektiğinin altını çizmektedir (Kırtepe ve Çetinkaya, 2018).

Atılğan ve Tükel (2019), hakemlerin karar verme stillerini analiz etmek amacıyla “Hakemlerin Karar Verme Stillerinin İncelenmesi” başlıklı bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın örneklemini Konya, Karaman ve Kahramanmaraş Gençlik Spor İl Müdürlükleri bünyesinde düzenlenen spor müsabakalarında görev alan hakemlerden oluşan 142 katılımcı oluşturmuştur. Veri toplama işlemi Ekim ve Aralık 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulguları, hakemlerin yüksek düzeyde dikkatli karar verme stilleri, düşük düzeyde ise kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stilleri sergilediklerini göstermiştir. Ayrıca, erkek hakemlerin kadın hakemlere kıyasla daha yüksek düzeyde kaçınan karar verme stiline sahip olduğu görülmüştür. Buna ek olarak, lisansüstü hakemler, lisans hakemlerine kıyasla daha yüksek düzeyde dikkatli karar verme stilleri sergilemiştir. Ayrıca, altı yıldan fazla deneyime sahip hakemler, beş yıldan az deneyime sahip hakemlere kıyasla daha düşük düzeyde kaçınmacı karar verme stilleri sergilemiştir. Ancak, hakemlik branşına göre karar verme stillerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Genel olarak, bu çalışma hakemlerin karar verme stilleri hakkında değerli bilgiler sunmakta ve cinsiyet, eğitim seviyesi ve deneyim yıllarının bu stilleri şekillendirmede etkili faktörler olduğunu vurgulamaktadır (Atılğan ve Tükel, 2019).

Öztürk Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada, spor müsabakalarını yöneten hakemlerin karar verme stillerinin çeşitli sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 2019-2020 sezonunda futbol, basketbol ve voleybol federasyonlarında görev yapan ve spor müsabakalarını yöneten 109 hakem katılmıştır. Çalışmanın sonuçları, hakemlerin karar verme puanlarının federasyon ve hakemlik yılı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Çalışma, futbol, basketbol ve voleybol hakemlerinin karar verme stillerinin cinsiyet, eğitim ve medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermezken, kaçınan karar verme stillerinin hakemlik yılı ve hakemlerin bağlı olduğu federasyona göre değiştiği sonucuna varmıştır. Bu bulgular, spor müsabakalarında hakemlerin karar verme stillerini etkileyebilecek çeşitli faktörlerin dikkate alınmasının önemini vurgulamaktadır (Öztürk Çelik, 2020).

Kıratlı ve İkizler (2021), tenis hakemlerinin empatik eğilimleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla “Tenis Hakemlerinin Empatik Eğilim Düzeyleri ve Karar Verme Stillerinin İncelenmesi” başlıklı bir çalışma yürütmüştür. Araştırma, empatik eğilimlerin tenis hakemliğinde karar verme süreçlerini nasıl etkilediğini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya Türkiye Tenis Federasyonu’na bağlı turnuvalarda görev yapan

407 aktif tenis hakemi katılmış, 305 hakemden (85 kadın ve 220 erkek) oluşan bir örneklem araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmanın bulguları, tenis hakemlerinin empatik eğilimleri ile karar verme özsayıları ve dikkatli karar verme alt boyutları arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Buna karşılık, empatik eğilimler ile kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stilleri arasında negatif bir korelasyon gözlenmiştir. Bu durum, empatik eğilimler arttıkça hakemlerin dikkatli ve özgüvenli karar verme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Tersine, empatik eğilimlerin azalması karar vermede tereddüt, kararlardan kaçınma, panik karar verme veya ertelemeye yol açabilmektedir. Yazarlar, zorlu doğası göz önüne alındığında hakemlik alanında daha fazla araştırma yapılmasının önemini vurgulamışlardır. Spor görevlileri arasında empatik eğilimler ve karar verme stilleri arasındaki ilişkinin daha geniş bir şekilde anlaşılması için araştırma evreninin genişletilmesini veya benzer çalışmaların farklı spor dallarındaki hakemlere uygulanmasını önermişlerdir (Kıratlı ve İkizler, 2021).

Çar ve diğerleri (2023)'nin "Salon Sporları Hakemlerinin Karar Verme ve Özgüven Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı çalışmasında badminton, basketbol, hentbol ve voleybol gibi salon sporlarında görev yapan hakemlerin karar verme ve özgüven düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya Ankara ilinden 296 hakem gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmanın amacı, cinsiyet, medeni durum, yaş, branş, eğitim düzeyi, hakemlik süresi ve hakemlik kategorisi gibi çeşitli demografik değişkenlerin hakemlerin karar verme stillerini ve özgüven düzeylerini nasıl etkilediğini analiz etmektir. Yazarlar, bu değişkenlere bağlı olarak karar verme stilleri ve özgüven düzeylerinde anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek için istatistiksel analizler yapmıştır. Çalışmanın sonuçları, hakemler arasında cinsiyet, medeni durum, yaş, branş ve mesleki deneyime göre karar verme stillerinde farklılıklar olduğunu göstermiştir. Ancak eğitim durumuna göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Özgüven düzeylerinde ise eğitim durumuna göre farklılıklar bulunurken, cinsiyet, medeni durum, yaş ve branşa göre farklılık bulunmamıştır. Ayrıca, çalışma karar verme stilleri ile özgüven düzeyleri arasında negatif ve anlamlı olmayan bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur (Çar ve diğerleri, 2023).

3. YÖNTEM

Tez çalışmasının yöntem bölümünde araştırmanın deseni, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve veri analizi hakkında bilgiler verilmiş ve araştırmanın nasıl yapıldığı anlatılmıştır.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada cimnastik hakemlerinin karar verme davranışlarını etkileyen faktörleri incelemek amaçlanmıştır. Bu kapsamda, cimnastik hakemlerinin karar verme eğilimleri ve cimnastik hakemlerinin karar verme eğilimlerinin cinsiyetine, yaşına, medeni durumuna, eğitim düzeyine, aylık gelirine, hakemlik tecrübesine, branşına, brövesine, uluslararası hakemlik yapma durumuna ve 2023 yılında yaptığı hakemlik sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Araştırma nicel yöntemlerle gerçekleştirilmiş ve çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli araştırma kapsamında incelenen olgulara ait bulguların olduğu gibi aktarılmasını kapsayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2005).

3.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Bu çalışmanın evrenini Türkiye'deki cimnastik hakemleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme bu evren içerisinde kolayda örnekleme tekniği kullanılarak seçilmiştir. Cimnastik hakemliği lisansına sahip 200 hakeme ulaşılması hedeflenmiş ve örnekleme çalışması sonrasında 221 hakeme ulaşılmıştır. Örnekleme içerisinde farklı cinsiyetten, yaştan, branştan ve mesleki tecrübeden hakemlerin bulunmasına özen gösterilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerini toplamak için anket tekniği kullanılmıştır. Anket formunu oluşturmak için ilgili alan yazın dikkatli bir biçimde taranmış ve ayrıca uzman görüşü de alınarak anket formuna son şekli verilmiştir. Anket formu; kişisel bilgi formu ve Melbourne Karar Verme I-II Ölçeği olmak üzere iki bölümden oluşmuştur.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Anket formunun ilk bölümünde yöneltilen sorular ile katılımcıların cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, eğitim düzeyi, aylık geliri, hakemlik tecrübesi, branşı, brövesi, uluslararası hakemlik yapma durumu ve 2023 yılında yaptığı hakemlik sayısı gibi bilgiler hedeflenmiştir.

3.3.2. Melbourne Karar Verme I-II Ölçeği

Bu ölçek Mann, Harmoni ve Power (1989) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilme amacı üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı ve karar verme yöntemlerini karşılaştırmaktır. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Deniz (2004) tarafından yapılmıştır. Ölçek iki bölümden meydana gelmektedir. İlk bölüm 6 maddeden ve tek faktörden oluşmaktadır ve karar vermede öz saygıyı ölçmek hedeflenmektedir. Ölçek 3'lü Likert tipinde bir ölçektir. Maddeler 0 ila 2 arasında ve “doğru değil”, “bazen doğru”, “doğru” ifadelerinin karşılığı olarak yanıtlanmaktadır. 2, 4, 6. maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten en yüksek 12 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar karar vermede öz-saygı seviyesinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin birinci bölümü için Cronbach's Alpha değeri 0,72 olarak tespit edilmiştir (Deniz, 2004).

İkinci bölüm ise 22 maddeden ve dört faktörden oluşmaktadır ve bu bölümdeki sorularla karar verme yöntemlerini belirlemek hedeflenmektedir. İkinci bölümdeki dört faktör; dikkatli karar verme yöntemi (2, 4, 6, 8, 12, 16), kaçınan karar verme yöntemi (3, 9, 11, 14, 17, 19), erteleyici karar verme yöntemi (5, 7, 10, 18, 21) ve panik karar verme yöntemi (1, 13, 15, 20, 22) faktörleridir. Ölçek 3'lü Likert tipinde bir ölçektir. Maddeler 0 ila 2 arasında ve “doğru değil”, “bazen doğru”, “doğru” ifadelerinin karşılığı olarak yanıtlanmaktadır. Alt faktörler için alınabilecek puanlar dikkatli karar verme stili için 0 - 12, kaçınan karar verme stili için 0 - 12, erteleyici karar verme stili için 0 - 10 ve panik karar verme stili için 0 - 12 puan aralığında olabilmektedir. Ölçekte bu faktörler için yüksek puanlar elde edilmesi ilgili karar verme yönteminin kullanıldığını anlamına gelmektedir. Cronbach's Alpha değeri dikkatli karar verme yöntemi için 0,80; kaçınan karar verme yöntemi için 0,78; erteleyici karar verme yöntemi için 0,65 ve panik karar verme yöntemi için 0,71 olarak hesaplanmıştır (Deniz, 2004).

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verileri 2024 yılında Şubat ve Mart aylarını kapsayan iki aylık dönemde toplanmıştır. Anket formları Google Forms ve WhatsApp aracılığıyla çevrimiçi olarak dağıtılmış ve toplanmıştır. Anket formlarını doldurmadan önce katılımcıların araştırmanın amacı ve muhtemel sonuçları hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır. Yalnızca gönüllü olan katılımcılardan araştırmanın verileri toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri IBM SPSS 26.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcıları tanıtmak ve araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin katılımcıların genel durumunu göstermek için frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliği Cronbach's Alpha katsayıları kullanılarak hesaplanmıştır. Veri dağılımlarının normal olup olmadığını analiz etmek için çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek puanlarının katılımcıların demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını analiz etmek için bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. İstatistiki anlamlılık %95 güven aralığında aranmıştır.

4. BULGULAR

Tez çalışması kapsamında araştırmanın örnekleminde anket formları aracılığıyla toplanan veriler SPSS programı üzerinde analiz edilmiş ve bu analizlerden elde edilen bulgular aşağıda farklı başlıklar altında sunulmuştur.

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi ve aylık gelir düzeyi ile ilgili bulgular aşağıda Çizelge 4.1’de verilmiştir.

Çizelge 4.1. Katılımcılara ait demografik bulgular

Değişkenler	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Erkek	84	38,0
	Kadın	137	62,0
	Toplam	221	100,0
Yaş	18-25	41	18,6
	26-30	34	15,4
	31-40	66	29,9
	41-50	49	22,2
	51-60	22	10,0
	61 ve üzeri	9	4,1
	Toplam	221	100,0
Medeni Durum	Bekar	104	47,1
	Evli	116	52,5
	Toplam	220	99,5
Eğitim Durumu	Lise ve altı	12	5,4
	Önlisans	11	5,0
	Lisans	144	65,2
	Yüksek lisans	41	18,6
	Doktora	13	5,9
	Toplam	221	100,0
Gelir Düzeyi	15000TL ve daha az	15	6,8
	15000-25000tl	35	15,8
	25000-35000tl	52	23,5
	35000-45000tl	50	22,6
	45000-55000	32	14,5
	55000 ve üzeri	37	16,7
	Toplam	221	100,0

Çizelge 4.1’e göre katılımcıların %38,0’ı erkek ve %62,0’ı kadındır. Katılımcılardan yaşları 18-25 arasında olanların oranı %18,5, yaşları 26-30 arasında olanların oranı %15,4, yaşları

31-40 arasında olanların oranı %29,9, yaşları 41-50 arasında olanların oranı %22,2, yaşları 51-60 arasında olanların oranı %10 ve yaşları 61 ve üzerinde olanların oranı ise %4,1'dir. Katılımcıların %47,1'i bekar iken %52,5'i evlidir. Katılımcıların büyük çoğunluğu lisans mezunudur (%65,2). Yüksek lisans mezunu olanların oranı %18,5 iken doktora mezunu olanlarının oranı ise %5,9'dur. Sınırlı sayıda katılımcının da önlisans (%5,0) ve lise veya altı (%5,4) mezunu olduğu bulunmuştur. Katılımcıların %6,8'inin 15000TL veya altında, %15,8'inin 15001-25000TL, %23,5'inin 25000-35000TL, %22,6'sının 35000-45000TL, %14,5'inin 45000-55000TL ve %16,7'sinin de 55000TL veya üzerinde aylık geliri olduğu tespit edilmiştir.

4.2. Katılımcıların Hakemlik Tecrübeleriyle İlgili Bulgular

Katılımcıların hakemlik tecrübeleri, branşları, bröveleri, uluslararası hakemlik yapma durumları ve 2023 yılı içinde yaptıkları hakemlik sayılarıyla ilgili bulgular aşağıda Çizelge 4.2'de verilmiştir.

Çizelge 4.2. Katılımcıların hakemlik tecrübesiyle ilgili bulgular

Değişkenler	Gruplar	f	%
Hakemlik Tecrübesi	5 yıl ve altı	69	31,2
	6-10 yıl	54	24,4
	11-15 yıl	33	14,9
	16-20 yıl	24	10,9
	21 yıl ve üzeri	41	18,6
	Toplam	221	100,0
Branş	Artistik cimnastik erkek	55	24,9
	Artistik cimnastik bayan	42	19,0
	Trambolin cimnastik	11	5,0
	Aerobik cimnastik	37	16,7
	Ritmik cimnastik	61	27,6
	Parkur	15	6,8
	Toplam	221	100,0
Bröve	Aday	28	12,7
	Bölge	32	14,5
	Milli	121	54,8
	Uluslararası	40	18,1
	Toplam	221	100,0
Uluslararası hakemlik yapma durumu	Evet	80	36,2
	Hayır	141	63,8
	Toplam	221	100,0
2023 yılında yapılan hakemlik sayısı	Yok	36	16,3
	1-3 kez	81	36,7
	4-6 kez	63	28,5
	7-9 kez	21	9,5
	10 ve daha fazla kez	20	9,0
	Toplam	221	100,0

Çizelge 4.2'ye göre katılımcıların %31,2'sinin hakemlik tecrübesi 5 yıl ve altında, %24,4'ünün 6-10 yıl, %14,9'unun 11-15 yıl, %10,9'unun 16-20 yıl ve %18,6'sının ise 21 yıl ve üzeridir. Artistik cimnastik erkek branşından olanların oranı %24,9, artistik cimnastik kadın branşından olanların oranı %19,0, trampolin branşından olanların oranı %5,0, aerobik branşından olanların oranı %16,7, ritmik cimnastik branşından olanların oranı %27,6 ve parkur branşından olanların oranı %6,8'dir. Bröve açısından aday olanların oranı %12,7, bölge brövesi olanların oranı %14,5, milli brövesi olanların oranı %54,8 ve uluslararası brövesi olanların oranı da %18,1'dir. Katılımcıların %36,2'sinin uluslararası hakemlik yaptıkları bulunmuştur. 2023 yılı içerisindeki hakemlik sayılarına bakıldığında %16,5 oranındaki katılımcının hakemlik yapmadığı, 1-3 kez hakemlik yapanların oranının %36,7, 4-6 kez hakemlik yapanların oranının %28,5, 7-9 kez hakemlik yapanların oranının %9,5 ve 10 kez ve daha fazla hakemlik yapanların oranının da %9,0 olduğu tespit edilmiştir.

4.3. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenirlik Analizi

Araştırmada kullanılan Melbourne Karar Verme I-II Ölçeğinin karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutlarının güvenilirlikleri Cronbach's Alpha katsayıları hesap edilerek analiz edilmiş ve sonuçları Çizelge 4.3'te gösterilmiştir. Ölçeklerin Cronbach's Alpha değerleri analiz edilirken, 0,80 üzerinde olan ölçekler yüksek, 0,60 ila 0,79 arasında olan ölçekler orta güvenilirlikte ve 0,59 ve altında olan ölçekler de düşük güvenilirlikte ölçekler olarak kabul edilmiştir (Nakip ve Yaraş, 2017).

Çizelge 4.3. Melbourne Karar Verme I-II Ölçeğinin güvenilirlik analizi

Ölçekler	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Karar vermede öz-saygı	6	0,55
Dikkatli karar verme	6	0,58
Kaçınan karar verme	6	0,61
Erteleyici karar verme	5	0,73
Panik karar verme	5	0,66

Çizelge 4.3'e göre Melbourne Karar Verme I-II Ölçeğinin alt boyutlarına ait Cronbach's Alpha değerleri 0,55 ila 0,73 arasında değişmektedir. Karar vermede öz saygı ve dikkatli karar verme alt boyutuna ait Cronbach's Alpha değerinin 0,59 veya altında olduğu görüldüğünden bu ölçekler düşük güvenilirlikte ölçekler olarak kabul edilmişlerdir. Kaçınan

karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutuna ait Cronbach's Alpha değerlerinin 0,60 ila 0,79 arasında olduğu görüldüğünden bu ölçekler ise orta güvenilirlikte ölçekler olarak kabul edilmişlerdir.

4.4. Karar Verme Ölçeğinin Betimsel İstatistikleri ve Normallik Analizleri

Melbourne Karar Verme I-II Ölçeğinin karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları için minimum, maksimum, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış ve sonuçları Çizelge 4.4'te gösterilmiştir. Bu ölçeklere ait verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerleri de hesaplanmıştır. Çarpıklık değerinin ± 2 aralığında olması durumunda ve kurtosis değerinin de ± 7 aralığında olması durumunda veri dağılımlarının normal olduğu kabul edilmiştir (Byrne, 2010; Hair ve diğerleri, 2010).

Çizelge 4.4. Karar Verme Ölçeğinin betimsel istatistikleri ve normallik analizleri

Değişkenler	Min.	Max.	$\bar{X}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Karar vermede öz-saygı	5,00	12,00	11,14	1,25	-1,83	3,93
Dikkatli karar verme	3,00	12,00	10,08	1,85	-0,92	0,52
Kaçınan karar verme	0,00	10,00	2,56	2,06	0,77	0,32
Erteleyici karar verme	0,00	10,00	1,58	1,94	1,48	2,24
Panik karar verme	0,00	8,00	1,64	1,78	1,15	0,87

Çizelge 4.4'te göre katılımcıların karar vermede öz saygı alt boyutu ortalaması 11,14'tür. Bu alt boyuttan alınabilecek en yüksek puanının 12,00 olduğu düşünülürse katılımcıların karar vermedeki öz saygılarının yüksek olduğu söylenebilir. Katılımcıların dikkatli karar verme alt boyutu ortalaması ise 10,08 olarak ölçülmüştür. Bu alt boyuttan da en fazla 12,00 puan alınabilmektedir. Dolayısıyla katılımcıların karar vermede dikkatli oldukları ifade edilebilir. Kaçınan karar verme ortalaması 2,56, erteleyici karar verme ortalaması 1,58 ve panik karar verme ortalaması da 1,64 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgulara dayanılarak katılımcıların kaçınan, erteleyici ve panik karar verme düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir.

Çizelge 4.4'teki gösterilen çarpıklık ± 2 aralığında ve kurtosis değerinin de ± 7 aralığında olduğu görüldüğünden karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutlarına ait veri dağılımlarının normal olduğu kabul edilmiştir. Araştırmanın sonraki analizleri parametrik testler kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

4.5. Karar Verme Ölçeğinin Demografik Değişkenlere Göre Fark Analizleri

Bu kısımda karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin katılımcıların cinsiyetine, yaşına, medeni durumuna, eğitim düzeyine, aylık gelirine, hakemlik tecrübesine, branşına, brövesine, uluslararası hakemlik yapma durumuna ve 2023 yılında yaptığı hakemlik sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiştir.

Aşağıda Çizelge 4.5'te karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin katılımcıların cinsiyetine göre farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiştir.

Çizelge 4.5. Karar Verme Ölçeğinin cinsiyete göre fark analizleri

	Cinsiyet	n	Ort.	Ss.	Levene Testi		t Testi	
					F	p	t	p
Karar vermede öz-saygı	Erkek	84	11,27	1,13	0,70	0,40	1,25	0,21
	Kadın	137	11,06	1,31				
Dikkatli karar verme	Erkek	84	10,23	1,87	0,11	0,74	0,91	0,36
	Kadın	137	9,99	1,85				
Kaçınan karar verme	Erkek	84	2,62	2,08	0,14	0,71	0,35	0,73
	Kadın	137	2,52	2,06				
Erteleyici karar verme	Erkek	84	1,79	1,76	0,38	0,54	1,24	0,22
	Kadın	137	1,45	2,04				
ÖİBÖ İlişkisel	Erkek	84	1,55	1,65	0,65	0,42	-0,62	0,54
	Kadın	137	1,70	1,86				
Panik karar verme	Erkek	84	11,27	1,13	0,70	0,40	1,25	0,21
	Kadın	137	11,06	1,31				

Çizelge 4.5'teki bulgulara göre katılımcıların karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin

cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Diğer bir deyişle, kadın ve erkek katılımcıların karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Aşağıda Çizelge 4.6’da karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin katılımcıların yaşına göre farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiştir.

Çizelge 4.6. Karar Verme Ölçeğinin yaşa göre fark analizleri

	Yaş	n	$\bar{X}$	Ss	K.T.	sd	K.O.	F	p	
Karar vermede öz-saygı	18-25	41	10,76	1,59	G.A.	9,35	5	1,87	1,21	0,31
	26-30	34	11,24	1,05	G.İ.	333,30	215	1,55		
	31-40	66	11,35	1,02	Top.	342,65	220			
	41-50	49	11,12	1,29						
	51-60	22	11,09	1,44						
	61 ve +	9	11,22	0,83						
Dikkatli karar verme	18-25	41	10,34	1,44	G.A.	11,46	5	2,29	0,66	0,65
	26-30	34	10,00	1,92	G.İ.	745,07	215	3,47		
	31-40	66	9,95	2,03	Top.	756,53	220			
	41-50	49	10,08	1,80						
	51-60	22	10,41	1,65						
	61 ve +	9	9,33	2,74						
Kaçınan karar verme	18-25	41	2,85	2,22	G.A.	15,72	5	3,14	0,73	0,60
	26-30	34	2,38	1,74	G.İ.	920,82	215	4,28		
	31-40	66	2,56	1,79	Top.	936,54	220			
	41-50	49	2,73	2,33						
	51-60	22	2,23	2,54						
	61 ve +	9	1,67	1,50						
Erteleyici karar verme	18-25	41	2,24	2,20	G.A.	27,88	5	5,58	1,49	0,19
	26-30	34	1,53	1,91	G.İ.	801,98	215	3,73		
	31-40	66	1,20	1,48	Top.	829,86	220			
	41-50	49	1,59	2,26						
	51-60	22	1,55	1,92						
	61 ve +	9	1,56	1,67						
Panik karar verme	18-25	41	2,32	1,84	G.A.	40,81	5	8,16	2,67	0,02
	26-30	34	1,71	1,83	G.İ.	655,95	215	3,05		
	31-40	66	1,14	1,31	Top.	696,76	220			
	41-50	49	1,49	1,92						
	51-60	22	2,00	2,16						
	61 ve +	9	2,00	1,73						

Çizelge 4.6'daki bulgulara göre katılımcıların karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve erteleyici karar verme alt boyutları düzeylerinin yaşa göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Diğer taraftan, katılımcıların panik karar verme düzeylerinin yaşa göre anlamlı biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F=2,67$ ve $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi ikili gruplar arasında olduğuna Bonferroni Post Hoc analiziyle bakıldığında, anlamlı farklılığın 18-25 yaş grubu ile 31-40 yaş grubu arasında ve 18-25 yaş grubu lehine olduğu saptanmıştır.

Aşağıda Çizelge 4.7'de karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin katılımcıların medeni durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiştir.

Çizelge 4.7. Karar Verme Ölçeğinin medeni duruma göre fark analizleri

	Medeni Durum	n	Ort.	Ss.	Levene Testi		t Testi	
					F	p	t	p
Karar vermede öz-saygı	Bekar	104	11,08	1,38	1,27	0,26	-0,77	0,44
	Evli	116	11,21	1,12				
Dikkatli karar verme	Bekar	104	10,16	1,76	2,99	0,09	0,58	0,56
	Evli	116	10,02	1,94				
Kaçınan karar verme	Bekar	104	2,44	2,15	0,01	0,91	-0,86	0,39
	Evli	116	2,68	1,98				
Erteleyici karar verme	Bekar	104	1,72	2,05	0,50	0,48	0,97	0,33
	Evli	116	1,47	1,85				
ÖİBÖ İlişkisel	Bekar	104	1,78	1,85	0,34	0,56	1,02	0,31
	Evli	116	1,53	1,72				
Panik karar verme	Bekar	104	11,08	1,38	1,27	0,26	-0,77	0,44
	Evli	116	11,21	1,12				

Çizelge 4.7'deki bulgulara göre katılımcıların karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin medeni duruma göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Diğer bir deyişle, bekar ve evli katılımcıların karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Aşağıda Çizelge 4.8'de karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin katılımcıların eğitim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiştir.

Çizelge 4.8. Karar Verme Ölçeğinin eğitim düzeyine göre fark analizleri

	Eğitim düzeyi	n	$\bar{X}$	Ss		K.T.	sd	K.O.	F	p
Karar vermede öz-saygı	Lise ve -	12	11,17	1,11	G.A.	4,86	4	1,21	0,78	0,54
	Önlisans	11	11,18	0,98	G.İ.	337,80	216	1,56		
	Lisans	144	11,04	1,36	Top.	342,65	220			
	Y. lisans	41	11,37	0,99						
	Doktora	13	11,46	0,97						
Dikkatli karar verme	Lise ve -	12	10,67	1,56	G.A.	5,92	4	1,48	0,43	0,79
	Önlisans	11	10,18	2,04	G.İ.	750,62	216	3,48		
	Lisans	144	10,08	1,84	Top.	756,53	220			
	Y. lisans	41	9,88	1,95						
	Doktora	13	10,08	1,98						
Kaçınan karar verme	Lise ve -	12	2,75	1,76	G.A.	6,51	4	1,63	0,38	0,82
	Önlisans	11	3,09	1,70	G.İ.	930,03	216	4,31		
	Lisans	144	2,57	2,11	Top.	936,54	220			
	Y. lisans	41	2,29	1,93						
	Doktora	13	2,62	2,57						
Erteleyici karar verme	Lise ve -	12	1,67	1,92	G.A.	11,73	4	2,93	0,77	0,54
	Önlisans	11	1,91	1,76	G.İ.	818,13	216	3,79		
	Lisans	144	1,69	2,00	Top.	829,86	220			
	Y. lisans	41	1,12	1,93						
	Doktora	13	1,46	1,51						
Panik karar verme	Lise ve -	12	1,67	1,56	G.A.	4,63	4	1,16	0,36	0,84
	Önlisans	11	1,73	1,68	G.İ.	692,13	216	3,20		
	Lisans	144	1,71	1,77	Top.	696,76	220			
	Y. lisans	41	1,34	1,85						
	Doktora	13	1,77	2,13						

Çizelge 4.8'deki bulgulara göre katılımcıların karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin eğitim düzeyine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Diğer bir deyişle, katılımcıların eğitim düzeyleri farklılaşsa dahi karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeyleri anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır.

Aşağıda Çizelge 4.9’da karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin katılımcıların aylık gelir düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiştir.

Çizelge 4.9. Karar Verme Ölçeğinin aylık gelir düzeyine göre fark analizleri

	Aylık Gelir	n	$\bar{X}$	Ss		K.T.	sd	K.O.	F	p	
Karar vermede öz-saygı	15000TL ve -	15	10,27	1,03	G.A.	57,87	5	11,57	8,74	0,00	a<c
	15000-25000	35	10,20	1,88	G.İ.	284,78	215	1,32			a<d
	25000-35000	52	11,38	0,99	Top.	342,65	220				a<f
	35000-45000	50	11,52	0,76							b<c
	45000-55000	32	11,16	1,25							b<d
	55000TL ve +	37	11,51	0,80							b<e,f
Dikkatli karar verme	15000TL ve -	15	10,33	1,54	G.A.	5,55	5	1,11	0,32	0,90	
	15000-25000	35	10,11	1,94	G.İ.	750,98	215	3,49			
	25000-35000	52	10,00	1,97	Top.	756,53	220				
	35000-45000	50	9,88	1,85							
	45000-55000	32	10,09	1,89							
	55000TL ve +	37	10,32	1,78							
Kaçınan karar verme	15000TL ve -	15	3,07	1,71	G.A.	19,85	5	3,97	0,93	0,46	
	15000-25000	35	2,91	2,09	G.İ.	916,70	215	4,26			
	25000-35000	52	2,73	2,29	Top.	936,54	220				
	35000-45000	50	2,48	1,79							
	45000-55000	32	2,13	2,12							
	55000TL ve +	37	2,24	2,13							
Erteleyici karar verme	15000TL ve -	15	2,40	2,03	G.A.	25,74	5	5,15	1,38	0,23	
	15000-25000	35	2,06	2,27	G.İ.	804,12	215	3,74			
	25000-35000	52	1,56	1,96	Top.	829,86	220				
	35000-45000	50	1,28	1,64							
	45000-55000	32	1,50	2,17							
	55000TL ve +	37	1,30	1,63							
Panik karar verme	15000TL ve -	15	2,13	1,55	G.A.	36,08	5	7,22	2,35	0,04	b>d
	15000-25000	35	2,46	2,21	G.İ.	660,68	215	3,07			
	25000-35000	52	1,54	1,83	Top.	696,76	220				
	35000-45000	50	1,32	1,43							
	45000-55000	32	1,34	1,70							
	55000TL ve +	37	1,51	1,66							

Çizelge 4.9'daki bulgulara göre katılımcıların dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve erteleyici karar verme alt boyutları düzeylerinin aylık gelire göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Diğer taraftan, karar vermede öz saygı ve panik karar verme düzeylerinin aylık gelire göre anlamlı biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F=8,74$ ve $p<0,05$; $F=2,35$ ve $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi ikili gruplar arasında olduğuna Bonferroni Post Hoc analiziyle bakıldığında, karar vermede öz saygı alt boyutu için anlamlı farklılığın 25000TL ve altında alanlarla 25000TL ve üzerinde alanlar arasında ve 25000TL ve altında alanlar aleyhine olduğu tespit edilmiştir. Panik karar verme alt boyutu için ise anlamlı farklılığın 15000-25000TL grubu ile 35000-45000TL alanlar arasında ve 15000-25000TL grubu lehine olduğu saptanmıştır.

Aşağıda Çizelge 4.10'da karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin katılımcıların mesleki tecrübesine göre farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiştir.

Çizelge 4.10. Karar Verme Ölçeğinin mesleki tecrübeye göre fark analizleri

	Mesleki Tecrübe	n	$\bar{X}$	Ss		K.T.	sd	K.O.	F	p
Karar vermede öz-saygı	5 yıl ve -	69	10,80	1,50	G.A.	15,14	4	3,79	2,50	0,04
	6-10 yıl	54	11,13	1,15	G.İ.	327,51	216	1,52		
	11-15 yıl	33	11,52	0,83	Top.	342,65	220			
	16-20 yıl	24	11,25	1,33						
	21 yıl ve +	41	11,37	1,02						
Dikkatli karar verme	5 yıl ve -	69	10,23	1,65	G.A.	7,01	4	1,75	0,51	0,73
	6-10 yıl	54	10,04	1,83	G.İ.	749,52	216	3,47		
	11-15 yıl	33	9,94	2,09	Top.	756,53	220			
	16-20 yıl	24	10,38	1,84						
	21 yıl ve +	41	9,83	2,06						
Kaçınan karar verme	5 yıl ve -	69	2,71	2,06	G.A.	18,84	4	4,71	1,11	0,35
	6-10 yıl	54	2,67	2,04	G.İ.	917,70	216	4,25		
	11-15 yıl	33	2,12	1,60	Top.	936,54	220			
	16-20 yıl	24	3,04	2,44						
	21 yıl ve +	41	2,22	2,19						
Erteleyici karar verme	5 yıl ve -	69	2,16	1,98	G.A.	44,18	4	11,05	3,04	0,02
	6-10 yıl	54	1,22	1,89	G.İ.	785,68	216	3,64		
	11-15 yıl	33	1,15	1,54	Top.	829,86	220			
	16-20 yıl	24	1,92	2,57						
	21 yıl ve +	41	1,22	1,60						
Panik karar verme	5 yıl ve -	69	2,00	1,83	G.A.	14,37	4	3,59	1,14	0,34
	6-10 yıl	54	1,44	1,71	G.İ.	682,39	216	3,16		
	11-15 yıl	33	1,33	1,38	Top.	696,76	220			
	16-20 yıl	24	1,63	2,18						
	21 yıl ve +	41	1,56	1,79						

Çizelge 4.10'daki bulgulara göre katılımcıların dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin mesleki tecrübeye göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Diğer taraftan, karar vermede öz saygı ve erteleyici karar verme düzeylerinin mesleki tecrübeye göre anlamlı biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F=2,50$ ve $p<0,05$; $F=3,04$ ve $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi ikili gruplar arasında olduğuna Bonferroni Post Hoc analiziyle bakıldığında, karar vermede öz saygı alt boyutu için anlamlı farklılığın 5 yıl ve altı grubu ile 11-15 yıl grubu arasında ve 11-15 yıl grubu lehine olduğu tespit edilmiştir. Erteleyici karar verme alt boyutu için ise anlamlı

farklılığın 5 yıl ve altı grubu ile 6-10 yıl grubu arasında ve 5 yıl ve altı grubu lehine olduğu saptanmıştır.

Aşağıda Çizelge 4.11’de karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin katılımcıların branşına göre farklılaşp farklılaşmadığı analiz edilmiştir.

Çizelge 4.11. Karar Verme Ölçeğinin branşa göre fark analizleri

	Branş	n	$\bar{X}$	Ss		K.T.	sd	K.O.	F	p
Karar vermede öz-saygı	Artistik C. E.	55	11,25	1,24	G.A.	9,80	5	1,96	1,27	0,28
	Artistik C. K.	42	11,12	1,15	G.İ.	332,85	215	1,55		
	Trampolin C.	11	11,18	1,25	Top.	342,65	220			
	Aerobik C.	37	11,43	0,93						
	Ritmik C.	61	10,84	1,52						
	Parkur	15	11,27	0,88						
Dikkatli karar verme	Artistik C. E.	55	10,09	1,80	G.A.	6,67	5	1,33	0,38	0,86
	Artistik C. K.	42	10,10	2,05	G.İ.	749,87	215	3,49		
	Trampolin C.	11	9,55	2,58	Top.	756,53	220			
	Aerobik C.	37	10,32	1,62						
	Ritmik C.	61	9,97	1,77						
	Parkur	15	10,27	1,98						
Kaçınan karar verme	Artistik C. E.	55	2,95	2,16	G.A.	47,38	5	9,48	2,29	0,05
	Artistik C. K.	42	2,95	2,15	G.İ.	889,16	215	4,14		
	Trampolin C.	11	2,09	1,04	Top.	936,54	220			
	Aerobik C.	37	1,76	1,89						
	Ritmik C.	61	2,66	2,10						
	Parkur	15	1,93	1,79						
Erteleyici karar verme	Artistik C. E.	55	1,78	1,81	G.A.	20,21	5	4,04	1,07	0,38
	Artistik C. K.	42	1,69	2,21	G.İ.	809,66	215	3,77		
	Trampolin C.	11	1,64	1,50	Top.	829,86	220			
	Aerobik C.	37	0,92	1,26						
	Ritmik C.	61	1,72	2,33						
	Parkur	15	1,53	1,36						
Panik karar verme	Artistik C. E.	55	1,62	1,76	G.A.	24,75	5	4,95	1,58	0,17
	Artistik C. K.	42	1,79	1,75	G.İ.	672,01	215	3,13		
	Trampolin C.	11	1,82	2,04	Top.	696,76	220			
	Aerobik C.	37	1,14	1,51						
	Ritmik C.	61	2,00	1,98						
	Parkur	15	1,00	1,20						

Çizelge 4.11'deki bulgulara göre katılımcıların karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin branşa göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Diğer taraftan, kaçınan karar verme düzeylerinin branşa göre anlamlı biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F=2,29$ ve $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi ikili gruplar arasında olduğuna Bonferroni Post Hoc analiziyle bakıldığında, anlamlı farklılığın artistik cimnastik erkek branşı ile aerobik cimnastik branşı arasında ve artistik cimnastik erkek branşı lehine olduğu tespit edilmiştir.

Aşağıda Çizelge 4.12'de karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin katılımcıların brövesine göre farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiştir.

Çizelge 4.12. Karar Verme Ölçeğinin bröveye göre fark analizleri

	Bröve	n	$\bar{X}$	Ss		K.T.	sd	K.O.	F	p
Karar vermede öz-saygı	Aday	28	10,93	1,25	G.A.	12,09	3	4,03	2,65	0,05
	Bölge	32	10,88	1,62	G.İ.	330,56	217	1,52		
	Milli	121	11,11	1,24	Top.	342,65	220			
	Uluslararası	40	11,60	0,78						
Dikkatli karar verme	Aday	28	10,79	1,52	G.A.	19,16	3	6,39	1,88	0,13
	Bölge	32	9,84	1,94	G.İ.	737,38	217	3,40		
	Milli	121	9,93	1,85	Top.	756,53	220			
	Uluslararası	40	10,23	1,94						
Kaçınan karar verme	Aday	28	2,68	1,89	G.A.	19,19	3	6,40	1,51	0,21
	Bölge	32	3,13	2,28	G.İ.	917,36	217	4,23		
	Milli	121	2,53	2,12	Top.	936,54	220			
	Uluslararası	40	2,10	1,75						
Erteleyici karar verme	Aday	28	2,04	2,05	G.A.	21,62	3	7,21	1,94	0,13
	Bölge	32	1,56	1,66	G.İ.	808,24	217	3,73		
	Milli	121	1,68	2,09	Top.	829,86	220			
	Uluslararası	40	0,98	1,48						
Panik karar verme	Aday	28	1,75	1,62	G.A.	7,25	3	2,42	0,76	0,52
	Bölge	32	1,84	1,92	G.İ.	689,51	217	3,18		
	Milli	121	1,69	1,86	Top.	696,76	220			
	Uluslararası	40	1,28	1,52						

Çizelge 4.12'deki bulgulara göre katılımcıların dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin bröveye göre anlamlı

biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Diğer taraftan, karar vermede öz saygı düzeylerinin bröveye göre anlamlı biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir ($F=2,65$ ve $p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi ikili gruplar arasında olduğuna Bonferroni Post Hoc analiziyle bakıldığında, anlamlı farklılığın uluslararası grubu ile bölge grubu arasında ve uluslararası grubu lehine olduğu tespit edilmiştir.

Aşağıda Çizelge 4.13'te karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin katılımcıların uluslararası hakemlik yapma durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı analiz edilmiştir.

Çizelge 4.13. Karar Verme Ölçeğinin uluslararası hakemlik yapma durumuna göre fark analizleri

	Uluslararası Hakemlik	n	Ort.	Ss.	Levene Testi		t Testi	
					F	p	t	p
Karar vermede öz-saygı	Yaptı	80	11,34	1,09	1,37	0,24	1,78	0,08
	Yapmadı	141	11,03	1,32				
Dikkatli karar verme	Yaptı	80	9,96	2,03	3,77	0,05	-0,69	0,49
	Yapmadı	141	10,15	1,75				
Kaçınan karar verme	Yaptı	80	2,46	2,08	0,07	0,79	-0,51	0,61
	Yapmadı	141	2,61	2,06				
Erteleyici karar verme	Yaptı	80	1,23	1,81	2,10	0,15	-2,06	0,04
	Yapmadı	141	1,78	1,99				
ÖİBÖ İlişkisel	Yaptı	80	1,60	1,76	0,01	0,91	-0,27	0,79
	Yapmadı	141	1,67	1,80				
Panik karar verme	Yaptı	80	11,34	1,09	1,37	0,24	1,78	0,08
	Yapmadı	141	11,03	1,32				

Çizelge 4.13'teki bulgulara göre katılımcıların karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin uluslararası hakemlik yapma durumuna göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Diğer taraftan, erteleyici karar verme düzeylerinin uluslararası hakemlik yapma durumuna göre anlamlı biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir ($t=-2,06$ ve $p<0,05$). Uluslararası hakemlik yapmayanların erteleyici karar verme düzeylerinin uluslararası hakemlik yapmış olanlara göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Aşağıda Çizelge 4.14’te karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin katılımcıların 2023 yılı içerisinde yaptıkları hakemlik sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığı analiz edilmiştir.

Çizelge 4.14. Karar Verme Ölçeğinin 2023 yılında yapılan hakemlik sayısına göre fark analizleri

	2023 yılı hakemlik sayısı	n	$\bar{X}$	Ss		K.T.	sd	K.O.	F	p
Karar vermede öz-saygı	0	36	11,36	1,05	G.A.	11,02	4	2,75	1,79	0,13
	1-3 kez	81	10,89	1,35	G.İ.	331,64	216	1,54		
	4-6 kez	63	11,14	1,29	Top.	342,65	220			
	7-9 kez	21	11,33	1,20						
	10 kez +	20	11,55	0,89						
Dikkatli karar verme	0	36	10,72	1,58	G.A.	24,46	4	6,12	1,80	0,13
	1-3 kez	81	9,84	1,85	G.İ.	732,07	216	3,39		
	4-6 kez	63	9,94	2,07	Top.	756,53	220			
	7-9 kez	21	10,48	1,40						
	10 kez +	20	9,95	1,88						
Kaçınan karar verme	0	36	2,81	2,03	G.A.	18,77	4	4,69	1,10	0,36
	1-3 kez	81	2,78	2,18	G.İ.	917,77	216	4,25		
	4-6 kez	63	2,14	1,90	Top.	936,54	220			
	7-9 kez	21	2,33	2,33						
	10 kez +	20	2,75	1,80						
Erteleyici karar verme	0	36	2,03	2,25	G.A.	10,28	4	2,57	0,68	0,61
	1-3 kez	81	1,59	1,69	G.İ.	819,59	216	3,79		
	4-6 kez	63	1,44	1,96	Top.	829,86	220			
	7-9 kez	21	1,38	2,42						
	10 kez +	20	1,35	1,79						
Panik karar verme	0	36	1,72	1,88	G.A.	9,80	4	2,45	0,77	0,55
	1-3 kez	81	1,81	1,75	G.İ.	686,96	216	3,18		
	4-6 kez	63	1,49	1,76	Top.	696,76	220			
	7-9 kez	21	1,14	1,77						
	10 kez +	20	1,80	1,82						

Çizelge 4.14’deki bulgulara göre katılımcıların karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeylerinin 2023 yılında yapılan hakemlik sayısına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Diğer bir deyişle, katılımcıların bir yıl içerisinde yaptıkları hakemlik sayısı

farklılaşsa dahi karar vermede öz saygı, dikkatli karar verme, kaçingın karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme alt boyutları düzeyleri anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır.

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada cimnastik hakemlerinin karar verme davranışı ve karar verme türleri incelenmiş ve cimnastik hakemlerinin farklı özelliklerine göre karar verme davranışı ve karar verme türlerinin farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular bu bölümde önceki araştırmaların bulguları eşliğinde tartışılmıştır.

Araştırmada cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, cimnastik hakemlerinin dikkatli karar verme davranışını yüksek düzeyde kullandıkları, diğer taraftan kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme davranışını ise oldukça düşük düzeyde kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Hakemlik yapabilmek için profesyonel eğitim almış, farklı süreçlerden geçmiş ve tecrübe kazanmış olmaları nedeniyle cimnastik hakemlerin öz saygı düzeylerinin yüksek olduğu ve bu nedenle hakemlik gibi ciddi ve hassasiyet gerektiren bir konuda dikkatli karar verme düzeylerinin yüksek ancak kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir. Alan yazında hakemlerin karar verme davranışını inceleyen önceki araştırmaların da bu araştırmanın bulgularıyla benzer biçimde hakemlerin karar vermede öz saygı ve dikkatli karar verme düzeylerinin yüksek olduğunu, tersine kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme düzeylerinin ise düşük olduğunu tespit ettikleri anlaşılmaktadır. Deryahanoğlu (2014) 150 kick boks hakemiyle yaptığı araştırmada karar vermede öz saygı (9,36) ve dikkatli karar verme düzeyleri (6,86) yüksek olarak, diğer taraftan kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme düzeyleri (3,44, 2,71 ve 2,38) ise düşük olarak ölçülmüştür. Kıratlı (2015) Türkiye Tenis Federasyonuna kayıtlı 305 tenis hakemiyle yaptığı araştırmada karar vermede öz saygı (10,42) ve dikkatli karar verme düzeyleri (9,98) yüksek olarak, diğer taraftan kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme düzeyleri (3,02, 2,39 ve 2,38) ise düşük olarak tespit edilmiştir. Yavuz Eroğlu (2018) Türkiye Basketbol, Voleybol, Hentbol, Karate, Judo, Güreş, Taekwondo, Atletizm ve Sualtı federasyonunda görev yapan ulusal ve uluslararası 586 hakemle yaptığı araştırmasında karar vermede öz saygı (9,24) ve dikkatli karar verme düzeyleri (8,85) yüksek olarak, diğer taraftan kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme düzeyleri (4,10, 3,42 ve 3,18) ise düşük olarak ölçülmüştür.  tkan (2018) 286 basketbol antren r yle yaptığı araştırmada karar vermede öz saygı düzeyini orta (6,03), dikkatli karar verme düzeyinin ortanın biraz altında (4,09) ve kaçıngan, erteleyici ve panik karar verme düzeylerini de ortanın biraz üzerinde saptamıştır (7,39, 7,16 ve 7,41). Açıcı (2019) 353 ulusal voleybol hakemi ile yaptığı araştırmasında hakemlerin karar vermede öz saygı

düzeyini (10,66) ve dikkatli karar verme düzeyini (10,19) yüksek olarak ölçmüşlerdir. Kaçınan, erteleyici ve panik karar verme düzeyleri ise düşük olarak ölçülmüştür (2,36, 2,86 ve 1,92). Atılgan ve Tükel (2019) Konya, Karaman ve Kahramanmaraş Gençlik Spor İl Müdürlükleri bünyesinde düzenlenen spor yarışmalarında görev yapan 142 hakemle yaptıkları araştırmada dikkatli karar verme düzeyleri yüksek, erteleyici, kaçınan ve panik karar verme düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Bayrakdaroğlu ve Eren (2020) Türkiye'nin çeşitli illerinde görev yapan 187 Taekwondo hakemiyle yaptıkları araştırmada karar vermede öz saygı 11,84 gibi oldukça yüksek bir düzeyde ölçülmüştür. Dikmen (2022) futbol, basketbol ve voleybol olmak üzere üç branştan 168 hakemle yaptıkları araştırmada karar vermede öz saygı (10,68) ve dikkatli karar verme düzeyleri (9,78) yüksek olarak, diğer taraftan kaçınan, erteleyici ve panik karar verme düzeyleri (1,93, 1,71 ve 1,61) ise düşük olarak ölçülmüştür. Ali (2023) Türkiye Basketbol Liglerinde aktif olarak hakemlik yapan 170 hakemle yaptığı araştırmasında karar vermede öz saygı (9,77) ve dikkatli karar verme ve kaçınan karar verme düzeylerini (7,03 ve 7,10) ortanın üzerinde ve erteleyici ve panik karar verme düzeylerini (4,71 ve 5,41) ise ortanın altında ölçmüşlerdir. Yukarıda sunulan alan yazındaki araştırmalar hakemlerin karar vermede öz saygı ve karar verme tarzları düzeyleri açısından bu araştırmanın bulgularını büyük oranda desteklemektedirler.

Araştırmada cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı ve kadın ve erkek cimnastik hakemleri arasında dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme davranışını gösterme açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya çıkartılmıştır. Dolayısıyla, kadın veya erkek cimnastik hakemlerinin cinsiyetlerinin getirdiği farklılıkların etkisinde kalmadan mesleklerini profesyonelce yaptıkları söylenebilir. Alan yazında hakemlerin karar verme davranışlarını inceleyen çok sayıda çalışma bu araştırmada olduğu gibi cinsiyetin karar verme davranışı açısından bir belirleyici olmadığını göstermiştir. Öztürk Çelik (2020) futbol, basketbol, voleybol federasyonlarında görev alan 109 hakemle yaptıkları araştırmalarında hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeylerinin ve dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme davranışlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını bulmuşlardır. Akdağcık ve Polat (2022) da 202 uluslararası ve ulusal voleybol hakemiyle yaptıkları araştırmalarında karar verme türleri açısından cinsiyetin belirleyici olmadığını saptamışlardır. Alper, Karagün ve Görün (2023) de Düzce ilinde görev yapan farklı branşlardan 122 hakemle yaptıkları araştırmalarında cinsiyet değişkeni açısından benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Diğer pek çok araştırmada aynı sonuçları elde

etmiştir (Ötken, 2018; Açıcı, 2019; Dönmez ve Özgül, 2020; Bayrakdaroğlu ve Eren, 2020; Dikmen, 2022). Bununla birlikte cinsiyet değişkeni açısından daha farklı sonuçlar elde eden çalışmalar da bulunmaktadır. Akduman (2022) Türkiye Voleybol Federasyonuna Merkez Hakem Kuruluna bağlı 230 voleybol hakemiyle yaptığı araştırmasında karar verme türlerinin cinsiyete göre değişmediği, ancak erkeklerin karar vermede öz saygı düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Farklı branşlardan hakemlerle yapılan araştırmada erkek hakemlerin karar vermede öz saygılarının ve dikkatli karar verme düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Yavuz Eroğlu, 2018). Benzer olarak erkek tenis hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (Kıratlı, 2015). Basketbol hakemleriyle yapılan bir araştırmada kadın hakemlerin erteleyici karar verme düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Ali, 2023). Kick boks hakemleriyle yapılan bir araştırmada erkek hakemlerin dikkatli karar verme düzeyleri daha yüksek olarak ölçülmüştür (Deryahanoğlu, 2014). Farklı branşlardan hakemlerle yapılan bir araştırmada erkek hakemlerin kaçınan karar verme düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (Atılğan ve Tükel, 2019). Voleybol hakemleriyle yapılan bir araştırmada ise kadın hakemlerin kaçınan ve panik karar verme düzeyleri daha yüksek olarak saptanmıştır (Sarıdede, 2018). Her ne kadar alan yazındaki araştırmaların bulguları cinsiyet değişkeni açısından farklılık gösterse dahi önceki araştırmaların çoğunluğunun bu araştırmanın bulgularıyla paralel bir biçimde cinsiyete değişkeninin hakemlerin karar verme davranışı açısından belirleyici olmadığını gösterdiği anlaşılmaktadır.

Araştırmada cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeylerinin yaşa göre farklılaşmadığı ve farklı yaş grubundan cimnastik hakemleri arasında dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve erteleyici karar verme davranışını gösterme açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya çıkartılmıştır. Diğer taraftan, 18-25 yaş grubundan olan genç hakemlerin panik karar verme davranışını 31-40 yaş grubundan hakemlerden daha fazla gösterdiği anlaşılmıştır. Yaşları görece genç olan cimnastik hakemlerinin hakemlik eğitimleri almış olsalar dahi yeterince yaşam tecrübeleri olmadığından panik karar verme davranışını daha çok gösterdikleri düşünülebilir. Alan yazındaki önceki araştırmaların bulgularına yaş değişkeni açısından bakıldığında bazı araştırmaların hakemlerin karar verme davranışının yaşa göre değişmediğini gösterse dahi (Kırtepe ve Çetinkaya, 2018; Açıcı, 2019; Dikmen, 2022; Alper ve diğerleri, 2023; Ali, 2023) daha fazla sayıda araştırmanın bu araştırmanın bulgularıyla uyumlu olarak hakemlerin karar verme davranışının bazı açılardan yaşa göre farklılaştığını gösterdikleri anlaşılmaktadır. Aksu (2016) Doğu ve Güneydoğu

Anadolu Bölgesi'nde farklı klasmanlarda görev alan 178 futbol hakemiyle yaptığı araştırmasında yaşa göre sadece panik karar verme davranışının değiştiğini ve 20 yaş altı hakemlerin panik karar vermelerin daha yüksek olduğunu bulmuştur. Uzunoglu, Şahin ve Fişekçioğlu (2009) Türkiye futbol liglerinde görev alan FIFA, FIFA yardımcısı, süper lig, süper lig yardımcısı, A klasman, B klasman, C klasman, C klasman yardımcısı, bayan ve il hakemlerinden 322 hakemle yaptıkları araştırmalarında kaçınan karar vermenin yaşa göre farklılaştığını tespit etmişlerdir. Voleybol hakemleriyle yapılan bir araştırmada yaşa göre hakemlerin karar vermede öz saygılarının değişmediği, ancak 36 yaş üzerindeki hakemlerin dikkatli karar verme düzeyinin 18-23 yaşındakilerden daha fazla olduğu bulunmuştur. Tersine, 36 yaş ve üzerinin kaçınan, erteleyici ve panik karar verme düzeyinin diğer yaş gruplarından daha düşük olduğu belirlenmiştir (Akduman, 2022). Basketbol antrenörleriyle yapılan araştırmada ise yaşla karar vermede öz saygı arasında ve dikkatli karar verme arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, diğer taraftan yaşla erteleyici, kaçınan ve panik karar verme arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu bulunmuştur (Ötken, 2018). Voleybol hakemleriyle yapılan araştırmada ise yaşın dikkatli karar verme üzerinde pozitif yönlü, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme üzerinde ise negatif yönlü bir etkisi olduğu bulunmuştur (Akdağcık ve Polat, 2022). Hentbol, tenis ve farklı branşlardan hakemlerle yapılan araştırmalarda genç hakemlerin karar vermede öz saygı düzeylerinin düşük olduğu, tersine erteleyici, kaçınan ve panik karar verme düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir (Kıratlı, 2015; Yavuz Eroğlu, 2018; Dönmez ve Özgül, 2020). Özetle, alan yazındaki araştırmalar da bu araştırmanın bulgularıyla uyumlu olarak bazı açılardan yaşın hakemlerin karar verme davranışında belirleyici olabileceğini göstermektedir.

Araştırmada cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeylerinin medeni duruma göre farklılaşmadığı ve evli ve bekar cimnastik hakemleri arasında dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme davranışını gösterme açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya çıkartılmıştır. Evli veya bekar olmanın getirdiği yaşam şartlarının ve sorumlulukların hakemlerin öz saygı düzeylerinde ve karar vermelerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı anlaşılmaktadır. Hakemlerin eğitim ve deneyimleriyle bu farklılıkların üstesinden gelerek benzer düzeyde bir davranış sergiledikleri söylenebilir. Alan yazında, önceki pek çok araştırma bu araştırmayı destekler biçimde hakemlerin medeni durumlarına göre karar verme davranışlarının farklılaşmadığını göstermektedir (Uzunoglu ve diğerleri, 2009; Açıcı, 2019; Öztürk Çelik, 2020; Dikmen, 2022; Alper ve diğerleri, 2023). Bununla birlikte, medeni duruma göre hakemlerin karar

verme davranışının değiştiğini gösteren çok sayıda araştırmada bulunmaktadır. Voleybol hakemleriyle yapılan bir araştırmada medeni duruma göre hakemlerin karar vermede öz saygı düzeylerinin değişmediği, ancak, evlilerin dikkatli karar verme düzeyleri daha yüksek iken kaçınan, erteleyici ve panik karar verme düzeylerinin bekarlardan düşük olduğu tespit edilmiştir (Akduman, 2022). Başka bir araştırmada, basketbol antrenörlerinin karar vermede öz saygı düzeylerinin medeni duruma göre değişmediği, ancak, bekarların dikkatli, erteleyici, kaçınan ve panik karar verme düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Ötcan, 2018). Bekar futbol hakemlerinin evlilere göre kaçınan, erteleyici ve panik karar vermelerinin daha fazla olduğu bulunmuştur (Aksu, 2016). Evli olan tenis ve kick boks hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeylerinin daha yüksek olduğunu, bekar hakemlerin kaçınan ve panik karar verme düzeylerinin daha yüksek olduğunu gösteren araştırmalar da mevcuttur (Deryahanoğlu, 2014; Kıratlı, 2015; Yavuz Eroğlu, 2018). Medeni durumun hakemlerin karar verme davranışı ilişkisiyle ilgili bulgular açısından önceki araştırmaların bu araştırmayı kısmen desteklediği söylenebilir.

Araştırmada cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeylerinin eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı ve farklı eğitim düzeyinden cimnastik hakemleri arasında dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme davranışını gösterme açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Cimnastik hakemlerinin eğitim düzeylerinin farklı olması onların öz saygı düzeyleri ve karar verme davranışları açısından farklı davranmalarını doğurmamıştır. Hakemlerin algıladıkları hakemlik eğitimleri ve sahip oldukları hakemlik bilinciyle eğitim düzeylerinden kaynaklanabilecek farklılıkları aştıkları söylenebilir. Alan yazında, önceki araştırmaların eğitim değişkeni açısından bulgularına bakıldığında az sayıda araştırmacının bu araştırmada olduğu gibi hakemlerin karar verme davranışının eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını gösterdikleri anlaşılmaktadır (Akduman, 2022; Bayrakdaroğlu ve Eren, 2020; Öztürk Çelik, 2020). Diğer taraftan, çok sayıda araştırmacının hakemlerin eğitim düzeyi farklılaştığı zaman onların karar verme davranışının da farklılaştığını gösterdiği belirlenmiştir. Önceki araştırmaların bulguları eğitim düzeyi yüksek olan hakemlerin karar vermede de öz saygı düzeylerinin de yüksek olduğunu göstermektedir (Aksu, 2016; Ötcan, 2018; Açıcı, 2019). Tersine, lise mezunlarının karar vermede öz saygısının lisans mezunlarından daha yüksek olduğunu bulan araştırmalar da vardır (Ali, 2023). Bazı araştırmalar eğitim düzeyi yüksek olanların dikkatli karar verme düzeylerinin daha yüksek, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme düzeylerinin ise daha düşük olduğunu göstermektedir (Kıratlı, 2015; Aksu, 2016;

Yavuz Eroğlu, 2018; Atılgan ve Tükel, 2019). Az da olsa tersine gösteren, lise mezunlarının dikkatli karar verme düzeylerinin daha yüksek olduğunu (Alper ve diğerleri, 2023), lise mezunlarının erteleyici karar verme düzeylerinin daha düşük olduğunu (Dikmen, 2022) ve lise mezunlarının kaçınan ve panik karar verme düzeylerinin yüksek olduğunu (Ulutaş, 2021) gösteren araştırmalar da mevcuttur. Alan yazındaki araştırmaların eğitim değişkeninin hakemlerin karar alma davranışı üzerindeki etkisi açısından bu araştırmaların bulgularını çoğunlukla desteklemediği anlaşılmaktadır. Bu farklılık örneklem grubundan kaynaklanmış olabilir.

Araştırmada farklı aylık gelir düzeyine sahip olan cimnastik hakemleri arasında dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve erteleyici karar verme davranışını gösterme açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya çıkartılmıştır. Diğer taraftan, aylık geliri 15000-25000TL olan hakemlerin aylık geliri 35000-45000TL olan hakemlere göre daha fazla panik karar verme davranışı gösterdiği anlaşılmıştır. Ayrıca, aylık geliri 25000TL ve altında olan hakemlerin karar vermede öz saygı düzeylerinin aylık geliri 25000TL ve üzerinde olan hakemlere göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aylık gelirin cimnastik hakemlerinin dikkatli, kaçınan ve erteleyici karar vermeleri açısından belirleyici olması dahi panik karar verme ve öz saygı açısından belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Aylık geliri düşük olan hakemlerin yükselmek ve daha iyi yerlere gelmek için baskı altında oldukları ve bu nedenle daha fazla panik karar verme davranışı gösterdikleri düşünülebilir. Kendilerini gösteremedikleri ve bunu parasal olarak ifade edemedikleri için de öz saygılarının daha düşük olduğu yorumlanabilir. Alan yazındaki araştırmalar incelendiğinde, az sayıda araştırmanın hakemlerin karar verme davranışının aylık gelire göre değişmediğini gösterdiği anlaşılmaktadır (Deryahanoğlu, 2014; Açıcı, 2019). Diğer taraftan, bu alanda yapılmış araştırmaların çoğunluğunda bu araştırmayla paralel bir biçimde aylık gelir düzeyine göre hakemlerin karar verme davranışının değiştiği görülmektedir. Futbol hakemleriyle yapılan bir araştırmada karar vermede öz saygı düzeyinin, dikkatli ve kaçınan karar verme düzeyinin farklılaştığı tespit edilmiştir (Uzunoğlu ve diğerleri, 2009). Yine futbol hakemleriyle yapılan başka bir araştırmada aylık geliri düşük olan hakemlerin panik ve kaçınan karar verme düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Aksu, 2016). Farklı branşlardan hakemlerle yapılan iki ayrı çalışmada da aylık geliri düşük olan hakemlerin kaçınan, erteleyici ve panik karar verme düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Dikmen, 2022; Alper ve diğerleri, 2023). Önceki araştırmaların aylık gelirin hakemlerin

karar verme davranışı üzerindeki etkileriyle ilgili bulgularının bu araştırmanın bulgularını büyük oranda desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada farklı sürelerde mesleki tecrübeye sahip olan cimnastik hakemleri arasında dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve panik karar verme davranışını gösterme açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya çıkartılmıştır. Diğer taraftan, mesleki tecrübesi 5 yıl ve altında olan hakemlerin mesleki tecrübesi 6-10 yıl olan hakemlere göre daha fazla erteleyici karar verme davranışı gösterdiği anlaşılmıştır. Ayrıca, mesleki tecrübesi 5 yıl ve altında olan hakemlerin karar vermede öz saygı düzeylerinin mesleki tecrübesi 11-15 yıl olan hakemlere göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hakemlerin mesleki tecrübelerinin öz saygı ve erteleyici karar verme açısından belirleyici olduğu görülmektedir. Mesleklerinin henüz başında olan ve mesleki olarak kendilerini yeterince ispat edememiş olan daha deneyimsiz hakemlerin öz saygılarının düşük olduğu yorumu yapılabilir. Bu deneyimsizliğin onlarda erteleyici karar verme davranışına da ittiği anlaşılmaktadır. Alan yazında yer alan araştırmalar incelendiğinde, bazı araştırmaların hakemlerin mesleki tecrübelerinin onların karar verme davranışları açısından belirleyici olmadığını göstermektedir (Kıratlı, 2015; Aksu, 2016; Açıcı, 2019; Dikmen, 2022; Ali, 2023; Alper ve diğerleri, 2023). Diğer taraftan, çok daha fazla sayıdaki araştırma ise bu araştırmanın bulgularıyla uyumlu olarak hakemlerin karar verme davranışlarının bazı açılardan mesleki tecrübeye göre farklılaştığını göstermiştir. Voleybol hakemleriyle yapılan bir araştırmada mesleki tecrübenin dikkatli karar verme üzerinde pozitif yönlü, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme üzerinde ise negatif yönlü bir etkisi olduğu bulunmuştur (Akdağcık ve Polat, 2022). Basketbol antrenörleriyle yapılan bir araştırmada ise mesleki tecrübeyle öz saygı ve dikkatli karar verme arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, ancak mesleki tecrübeyle erteleyici, kaçınan ve panik karar verme arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Ötken, 2018). Araştırmalar çoğunlukla mesleki tecrübesi yüksek olanların öz saygılarının da yüksek olduğunu (Ulutaş, 2021; Yavuz Eroğlu, 2018; Öztürk Çelik, 2020; Ulutaş, 2021), dikkatli karar verme düzeylerinin yüksek olduğunu (Yavuz Eroğlu, 2018), kaçınan (Sarıdede, 2018; Atılğan ve Tükel, 2019), erteleyici (Kırtepe ve Çetinkaya, 2018; Sarıdede, 2018) ve panik karar verme (Yavuz Eroğlu, 2018; Kırtepe ve Çetinkaya, 2018; Sarıdede, 2018) düzeylerinin ise düşük olduğunu göstermektedir.

Araştırmada cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeylerinin branşa göre farklılaşmadığı ve farklı branşlardan cimnastik hakemleri arasında dikkatli karar verme,

panik karar verme ve erteleyici karar verme davranışını gösterme açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı ortaya çıkartılmıştır. Diğer taraftan, artistik cimnastik erkek branşından olan hakemlerin kaçınan karar verme davranışını aerobik cimnastik branşından olan hakemlerden daha fazla gösterdiği anlaşılmıştır. Genel olarak branşlara göre bir farklılık görülmediği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, kaçınan karar verme davranışı açısından ortaya çıkan farklılığın bu branşların dinamiklerinden kaynaklandığı düşünülebilir. Alan yazındaki araştırmalar çoğunlukla hakemlerin karar verme davranışlarının branşa göre farklılaşmadığını göstermiştir (Kırtepe ve Çetinkaya, 2018; Atılgan ve Tükel, 2019; Dikmen, 2022; Alper ve diğerleri, 2023). Dolayısıyla önceki araştırmaların bu araştırmanın bulgularını kısmen desteklediği söylenebilir.

Araştırmada farklı brövelere sahip olan cimnastik hakemleri arasında dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme davranışını gösterme açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan, uluslararası bröveye sahip olan hakemlerin karar vermede öz saygı düzeylerinin bölge brövesine sahip olan hakemlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uluslararası bröveye sahip olmanın hakemlik adına daha büyük bir başarı olarak değerlendirildiği ve bu nedenle hakemlerin öz saygı düzeylerinin daha yüksek olduğu yorumlanabilir. Alan yazındaki önceki araştırmalar incelendiğinde az sayıda çalışmanın hakemlerin karar verme davranışının bröveye göre farklılaşmadığını gösterdiği anlaşılmaktadır (Ötken, 2018; Bayrakdaroğlu ve Eren, 2020). Daha çok sayıda araştırma ise bu araştırmanın bulgularıyla paralel bir şekilde bröveye göre hakemlerin karar verme davranışının farklılaştığını göstermektedir. Ulutaş (2021) Samsun ve Ordu Bölgesinde Türkiye Futbol Federasyonunda faal olarak görev alan 194 hakemle yaptığı araştırmada il hakemlerinin öz saygılarının ve panik karar vermelerinin bölge hakemlerinden düşük olduğunu bulmuştur (Ulutaş, 2021). Basketbol antrenörüyle yapılan araştırmada milli takım antrenörlüğü tecrübesi olanların panik karar verme düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Ötken, 2018). Voleybol hakemleriyle yapılan araştırmada aday hakemlerin erteleyici karar verme düzeylerinin A klasmanı adaylardan daha fazla olduğu ve C klasmanı adayların erteleyici karar verme düzeylerinin A klasmanı adaylardan daha fazla olduğu saptanmıştır (Akduman, 2022). Yine voleybol hakemleriyle yapılan başka bir araştırmada benzer olarak aday hakemlerin kaçınan ve panik karar verme düzeyleri daha yüksek olarak ölçülmüştür (Saridede, 2018). Futbol hakemleriyle yapılan araştırmada il hakemlerinin öz saygı düzeyleri ve dikkatli karar verme düzeyleri klasman hakemlerinkinden daha yüksek ve ayrıca il hakemlerinin kaçınan,

erteleyici ve panik karar verme düzeyleri klasman hakemlerinkinden daha düşük olarak bulunmuştur (Aksu, 2016). Hentbol hakemleriyle yapılan araştırmada da il hakemlerinin öz saygılarının diğer klasmanlardaki hakemlerden yüksek olduğu bulunmuştur (Dönmez ve Özgül, 2020). Kick boks hakemleriyle yapılan araştırmada milli hakemlerin öz saygı düzeyleri ve erteleyici ve kaçınan karar vermeleri daha yüksek olarak saptanmıştır (Deryahanoğlu, 2014). Futbol, basketbol ve voleybol olmak üzere üç branştan hakemle yapılan bir araştırmada ise ulusal hakemlerin erteleyici karar verme davranışlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkartılmıştır (Dikmen, 2022). Alan yazındaki araştırmaların hakemlerin brövelerinin karar vermelerine etkileri açısından bu araştırmanın bulgularını kısmen desteklediği anlaşılmaktadır.

Araştırmada cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeylerinin uluslararası hakemlik tecrübesi olma durumuna göre farklılaşmadığı ve uluslararası hakemlik tecrübesi olan ve olmayan cimnastik hakemleri arasında dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve panik karar verme davranışını gösterme açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı saptanmıştır. Diğer taraftan, uluslararası hakemlik tecrübesi olan hakemlerin erteleyici karar verme davranışını uluslararası hakemlik tecrübesi olmayan hakemlerden daha az gösterdiği anlaşılmıştır. Uluslararası hakemlik tecrübesinin öz saygı ve dikkatli, kaçınan ve panik karar verme açılarından belirleyici olmasa dahi erteleyici karar verme açısından belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Uluslararası hakemlik tecrübesi erteleyici karar verme davranışını daha az göstermek biçiminde etkisini göstermektedir. Alan yazın incelendiğinde uluslararası hakemlik tecrübesinin hakemlerin karar verme davranışı üzerindeki etkilerinin nadiren araştırıldığı görülmektedir. Bu nadir araştırmaların ikisinde voleybol ve tenis hakemlerinin karar verme davranışları incelenmiş ve uluslararası hakemlik tecrübesine göre karar verme davranışlarının farklılaşmadığı bulunmuştur (Açııcı, 2019; Kıratlı, 2015). Bu bulgular bu araştırmanın bulgularıyla kısmen uyumludur.

Araştırmada cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeylerinin bir yıl içerisinde yapmış oldukları hakemlik sayısına göre farklılaşmadığı ve bir yıl içerisinde farklı sayılarda hakemlik yapmış olan cimnastik hakemleri arasında dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme davranışını gösterme açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Cimnastik hakemlerinin bir yıl içerisinde yapmış oldukları hakemlik sayısı farklılaşsa dahi onların öz saygı düzeylerinin ve karar verme davranışlarının farklılaşmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bir yıldaki hakemlik sayısının

öz saygı ve karar verme davranışı açısından belirleyici olmadığı söylenebilir. Alan yazın hakemlerin karar verme davranışıyla ilgili olarak yönetilen maç sayılarının da nadiren araştırıldığı anlaşılmaktadır. Tenis hakemleriyle yapılan bir araştırmada hakemlerin katıldıkları turnuva sayısına göre karar verme davranışının değişmediği bulunmuştur (Kıratlı, 2015). Diğer bir araştırmada ise hakemlerin maç yönettikleri liglere göre karar verme davranışının değişmediği saptanmıştır (Dönmez ve Özgül, 2020). Alan yazındaki önceki araştırmaların elde edilen bu bulguları bu araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Cimnastik hakemlerinin karar verme davranışının incelendiği bu araştırmada ulaşılan sonuçlar aşağıda özetlenmiştir:

Cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyleri ve dikkatli karar verme düzeyleri yüksek iken kaçınan, erteleyici ve panik karar verme düzeyleri düşüktür.

Cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyleri ve dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme düzeyleri cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır.

Cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyleri ve dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve erteleyici karar verme düzeyleri yaşa göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. 18-25 yaşlarındaki genç cimnastik hakemlerinin panik karar verme düzeyleri daha yüksektir.

Cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyleri ve dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme düzeyleri medeni duruma göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır.

Cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyleri ve dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme düzeyleri eğitim düzeyine göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır.

Cimnastik hakemlerinin dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve erteleyici karar verme düzeyleri aylık gelire göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Aylık geliri daha düşük olan cimnastik hakemleri daha fazla panik karar verme davranışı göstermektedir. Ayrıca, aylık geliri daha düşük olan cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyleri de daha düşüktür.

Cimnastik hakemlerinin dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve panik karar verme düzeyleri mesleki tecrübeye göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Mesleki tecrübesi daha düşük olan cimnastik hakemleri daha fazla erteleyici karar verme davranışı

göstermektedir. Ayrıca, mesleki tecrübesi daha düşük olan cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyleri de daha düşüktür.

Cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyleri ve dikkatli karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme düzeyleri branşa göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Artistik cimnastik erkek branşından olan hakemler kaçınan karar verme davranışını aerobik cimnastik branşından olan hakemlerden daha fazla göstermektedir.

Cimnastik hakemlerinin dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme düzeyleri bröveye göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Uluslararası bröveye sahip olan cimnastik hakemlerin karar vermede öz saygı düzeyleri bölge brövesine sahip olan hakemlerinkinden daha yüksektir.

Cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyleri ve dikkatli karar verme, kaçınan karar verme ve panik karar verme düzeyleri uluslararası hakemlik tecrübesi olma durumuna göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Uluslararası hakemlik tecrübesi olan cimnastik hakemleri erteleyici karar verme davranışını daha fazla göstermektedir.

Cimnastik hakemlerinin karar vermede öz saygı düzeyleri ve dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme düzeyleri bir yıl içerisinde yapılan hakemlik sayısına göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır.

Araştırmanın elde edilen sonuçlarına dayanılarak uygulayıcılar ve karar vericiler için geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur:

Karar verme hakemlik mesleği için son derece kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle cimnastik hakemleri dahil tüm hakemlerin karar verme becerileri geliştirmek için uygulamalar planlanmalıdır.

Yaş olarak daha genç, mesleki tecrübesi az ve aylık geliri düşük olan cimnastik hakemlerinin karar verme davranışı açısından daha dezavantajlı bir grubu oluşturdukları anlaşılmaktadır. Bu nedenle özellikle bu grubun karar verme becerilerini geliştirmek için uygulamalar planlanmalıdır.

Cimnastik hakemlerinin karar verme davranışıyla ilgili yapılmış çalışmalarının sayısının sınırlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle gelecekteki araştırmalarda cimnastik hakemlerini piskososyal açıdan daha derinlemesine incelemelidirler.

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Nitel yöntemler araştırma konusunun daha detaylı ve derinlemesine incelemesine olanak sağladığından gelecekteki araştırmalarda nitel yöntemlerle de cimnastik hakemlerinin karar verme davranışları incelenebilir.

Milli takım seçmeleri ve uluslararası yarışmalardaki görevlendirmelerde cimnastik hakemlerinin karar verme davranışlarına göre hakem atamaları yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Acet, M., ve Yıldırım, İ. (1999). İsveç Cimnastiğinin Dünya'da ve Türkiye'deki Gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 291-300.
- Açııcı, S. (2019). *Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin karar verme stillerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Samsun, 37-51.
- Agopyan, A. (1993). *Ritmik Sportif Cimnastikte Morfolojik ve Motorik Özelliklerin Performansa Etkileri*. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 74-86.
- Akbulut, E. (2023). *Voleybol Hakemlerinde Karar Verme Becerisi ile Bilişsel Duygu Düzenleme Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, 11-13.
- Akdağcık, İ. U. ve Polat, B. (2022). Voleybol hakemlerinin iş stres düzeyleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkide cinsiyet, yaş, kıdem ve hakem klasmanının aracılık etkisi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(4), 1048-1063.
- Akdoğan, H. (2021). Parkur. Özgür Mülazımoğlu Ballı & Yeliz İlgar Doğan (Eds.), *Tüm Yönleriyle Jimnastik*. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları, 173-194.
- Akdoğan, H. E. (2008). *Artistik cimnastikçilerde bazı fiziksel ve fizyolojik parametrelerin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri, 3-5.
- Akduman, O. B. (2022). *Voleybol hakemlerinin empatik eğilim düzeylerinin karar verme ve problem çözme becerilerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir, 29-39.
- Aksu, A. (2016). *Farklı klasmanlardaki futbol hakemlerinin karar verme stilleri ve özgüven düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ, 55-107.
- Almak, M. N., ve Çebi, M. (2020). Ulusal voleybol hakemlerinin empatik eğilimlerinin belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(69), 1445-1452.
- Alper, R., Karagün, E. ve Görün, L. (2023). Düzce ilinde görev yapan hakemlerin karar verme stillerinin incelenmesi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 27-41.
- Alpman, C. (1972). *Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi*. İstanbul: AÜSBF Yayınları, 176.
- Atılğan, D. ve Tükel, Y. (2019). Hakemlerin karar verme stillerinin incelenmesi. *Sport Sciences*, 14(2), 22-32.
- Bağcı, E. (2009). *10-12 Yaş Grubu Aerobik Cimnastik Branşı ile Uğraşan Yarışması Bayan Sporcular ile Aynı Yaş Grubu Sedanter Öğrencilerin Bazı Fiziksel Özelliklerinin*

- Eurofit Test Bataryası ile Karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 3-4.
- Balıkçı, Ş. (2022). *8 Haftalık Ritmik Cimnastik Temelli Antrenmanın 4-6 Yaş Çocukların Bazı Güç ve Denge Parametreleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Gelişim Enstitüsü, İstanbul, 7-8.
- Ballı, Ö. M. (2021). Cimnastiğe Giriş. In Y. I. Doğan & Ö. M. Ballı (Eds.), *Tüm Branşlarıyla Cimnastik*. Ankara: Gazi Kitabevi, 1-20.
- Baştuğ, G., Duman, S., Akçakoyun, F., ve Karadeniz, F. (2016). Futbol hakemlerinde stres, özgüven ve karar verme. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 5399-5406.
- Bayrakdaroğlu, Y. ve Eren, K. (2020). Mobbingin taekwondo hakemlerinin karar verme düzeylerine etkisi. *Turkish Studies-Social*, 15(5), 2401-2412.
- Baysaloğlu, O. (1994). *Ortaokullarda Cimnastik Eğitimi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, 10-15.
- Berisha, M., Beyleroğlu, M., Yalçın, İ., ve Uca, M. (2015). Artistik, aerobik ve ritmik cimnastikçilerin sürekli kaygı düzeylerinin performans arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(5), 392-399.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. New York: Routledge, 68-103.
- Cengiz, R., ve Pulur, A. (2004). *Hakemlerin Fair Play Olaylarına Bakış Açılıarı*. Celal Bayar Üniversitesi Spor Felsefesi ve Sosyal Bilimleri Sempozyumu, 17-20.
- Chen, Y., Wang, A., and Yin, X. (2023). Fatigue and rehabilitation in the training of gymnasts. *Revista Brasileira de Medicina do Esporte*, 29(1),
- Cüce, G. (2019). *Aerobik cimnastikçilerde uygulanan pliometrik ve tabata antrenmanlarının sıçrama performansı ve solunum fonksiyon parametreleri üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 4-5.
- Çakır, Ö. (2019). *Taekwondo Hakemlerine Yönelik Yıldırma (Mobbing) Davranışlarının Araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 12-15.
- Çar, B., Arslan, O., Kurtoğlu, A., ve Aydos, L. (2023). Salon Sporları Hakemlerinin Karar Verme ve Özgüven Düzeylerinin İncelenmesi. *Research in Sport Education and Sciences*, 25(1), 19-25.
- Çimen, S. (2007). *Ankara Bölgesi Klasman Hakemlerinin Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 30-35.
- Deniz, M. E. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Öz Saygı, Karar Verme Stilleri ve Problem Çözme Yöntemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(15), 25-35.

- Deniz, M. E., Arı, A., Akdeniz, S., and Özteke, H. İ. (2015). The prediction of decision self-esteem and decision-making styles by mindfulness. *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(1), 45-50.
- Deryahanoğlu, G. (2014). *Kick boks hakemlerinin karar verme ve atılganlık düzeylerinin algılanan mesleki yeterlilik üzerine etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya, 45-54.
- Dikmen, A. (2022). *Farklı branşlarda görev yapan takım sporu hakemlerinin karar verme stillerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Samsun, 52-67.
- Dizdar, M. B. (2016). *Riyazat-ı Bedeniyye-i Tıbbiyye ve Tanzimat Dönemi Spor Terminolojisinin Oluşumu*. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1-70.
- Dönmez, K. ve Özgül, F. (2020). Hentbol hakemlerinin bazı değişkenlere göre karar verme stillerinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 30-47.
- Erol, Y. (2022). *Ampute Futbol Hakemlerinin İş Tatmini ve İş Performansı İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 7-9.
- Federation Internationale De Gymnastique. (2013). Türkiye Cimnastik Federasyonu Cimnastik Genel Hakem Kuralları (Çevirenler: Berfin Serdil Sütcü, Gülce Özcan, Sezen Çimen, Başak Akar Yüksel, Nihan Şahingöz, Senem Avaz), 2-10.
- Göksel, A. G., Pala, A., ve Caz, Ç. (2016). Futbol Hakemlerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Tercihleri ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (UHIVE), 11, 15-28.
- Güçray, S. (1998). Bazı Kişisel Değişkenlerin Algılanan Sosyal Destek ve Atılganlığın Karar Verme Stilleri İle İlişkisi. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(9), 7-16.
- Gül Dirican, G. (2020). *Karate Hakemlerinin Zaman Yönetimi Davranışları İle Serbest Zaman Tutumları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı, Rekreasyon Programı, 25.
- Gür, O. (2024). *Artistik Cimnastik Sporcularında Pliometrik Antrenmanın Seçilmiş Bazı Motorik Özellikler Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, 7-10.
- Hair, J., Black, W. C., Babin, B. J. ve Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Educational International, 71-72.

İlkım, T. Y. (2013). *Türkiye'deki Güreş Hakemlerinin İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Çeşitli Faktörler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya, 6-12.

İnternet: Federation Internationale De Gymnastique. (2020). *2022-2024 Kurallar Kitabı: Kadınlar Artistik Cimnastik*. FIG Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır. Türkiye Cimnastik Federasyonu. Türkçe Çeviri: Ballı, Ö. M. Web: <https://www.tcf.gov.tr/branslar/kadin-artistik-cimnastik/#talimatlar> adresinden 30 Temmuz 2024'te alınmıştır. 1-13.

İnternet: TCF. (2024b). *Trampolin Jimnastik*. Web: <https://www.tcf.gov.tr/branslar/trampolin-cimnastik/> adresinden 30 Temmuz 2024'te alınmıştır.

Kankal, M. B. (2008). *9-12 yaş grubu aerobik cimnastik ve ritmik cimnastik sporcularının fiziksel, fizyolojik performans ve özelliklerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 3-8.

Karakaya, B. A. (2023). *7-9 yaş arası çocuklara uygulanan temel cimnastik eğitiminin bazı motor beceriler ile motorik özelliklere etkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, 9.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. [Scientific Research Methods.] 15 Baskı, Nobel Yayın, Ankara, 77-78.

Kayısoğlu, B. (2008). *Faal Futbol Klasman Hakemlerinin Eğitim Süreçlerinin İncelenmesi ve Beklenti Düzeyleri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 16-45.

Kesilmiş, İ. (2012). *4-6 yaş çocuklarda cimnastik antrenmanının büyüme ve biyomotor yetiler üzerine etkisi*. Mersin: Mersin Üniversitesi, 11-12.

Kıratlı, E. (2015). *Tenis hakemlerinin karar verme stilleri ve empatik eğilim düzeylerinin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 47-90.

Kıratlı, E., ve İkizler, H. C. (2021). Tenis hakemlerinin empatik eğilim düzeyleri ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Sportmetre: Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 102-111.

Kırtepe, A. ve Çetinkaya, T. (2018). Farklı branştaki hakemlerin karar verme stillerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 13(10), 487-496.

Koca, G. (2016). *Artistik Cimnastik ve Trampolin Cimnastiği Branşında Küçükler Kategorisinde Yarışmalara Katılan Çocukların Motor Özelliklerinin Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Halic Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 5-11.

Kyselovicova, O., and Danielova, K. (2012). The functional response to training and competition load in aerobic gymnastics athletes. *Acta facultatis educationis physicae universitatis Comeniana*, 52(2), 31-36.

- Kyselovicova, O., and Zemkova, E. (2010). Modified Aerobic Gymnastics Routines in Comparison with Laboratory Testing of Maximal Jumps. *Sport Scientific & Practical Aspects*, 7(1).
- Leveaux, R. (2010). Facilitating Referee's Decision Making in Sport via the Application of Technology. *IBIMA Publishing*, 1-8.
- Mann, L., Burnett, P., Radford, M. and Ford, S. (1997). The Melbourne decision making questionnaire: An instrument for measuring patterns for coping with decisional conflict. *Journal of Behavioral Decision Making*, 10(1), 1-19.
- Mann, L., Harmoni, R., and Power, C. (1989). Adolescent decision-making. The development of competence, *Journal of Adolescence*, 12(3), 265-278.
- Mengütay, S. (1988). *Artistik Cimnastiğin Temel Eğitim Devresinde Motorik Özelliklerin Geliştirilmesi*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 6-31.
- Moeskops, S., Oliver, J., Read, P. J., Cronin, J. B., Myer, G. D., and Lloyd, R. S. (2018). The physiological demands of youth artistic gymnastics; Applications 4 to strength and conditioning. *Journal of Strength and Conditioning*, 5(8), 6–10.
- Mülazımoğlu Ballı, Ö. (2006). *Bruininks-Oseretsky Motor Yeterlilik Testinin Geçerlik, Güvenirlik Çalışması ve Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklara Uygulanan Cimnastik Eğitim Programının Motor Gelişime Etkisinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 52-60.
- Nakip, M. ve Yaraş, E. (2017). *Pazarlamada Araştırma Teknikleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 196-197.
- Orta, L. (2002). Dünyada ve Türkiye’de Futbol Hakemliğinin Başlangıcı ve Gelişimi. *Spor Araştırmaları Dergisi*, 6(16), 79-89.
- Ötcan, C. Ç. (2018). *Basketbol antrenörlerinin problem çözme becerilerinin ve karar verme yöntemlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 31-57.
- Özgören, N. (2014). *Barfikste ters ve düz devir hareketlerinin biyomekanik analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 5-12
- Özsu, M. (2011). 12–14 Yaşlarında Yarışmacı Artistik Cimnastikçilerin Bazı Fiziksel Performans Parametrelerinin İncelenmesi. *Türk Spor ve Egzersiz Dergisi*, 13(3), 397-401.
- Öztürk Çelik, D. (2020). Farklı spor dallarında görev yapan hakemlerin karar verme stillerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(4), 385-398. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.776473>.
- Pepe, H., Filiz, K., Pepe, K., ve Can, S. (1992). Futbol Hakemlerinin Hakemlik Geçmişleri ve Sporculuk Geçmişlerinin Tutarlı Karar Vermedeki Etkisinin İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi BESYO, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 26-33.

- Ulutaş, H. (2021). *Ö. Ü. B. futbol hakemlerinin klasmanlarına göre psikolojik dayanıklılık ve karar verme stillerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Samsun, 39-47.
- Uzunkara, M. K. (2007). *Ankara Bölgesi Basketbol Hakemlerinin Sosyo-Ekonomik Yapılarının İncelenmesi ve Hakemliği Seçme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, 4-21.
- Uzunoğlu, Ö. U., Şahin, M., ve Fişekçioğlu, B. (2009). Türk Futbol Hakemlerinin Karar Verme Stillерinin Klasmanlarına Ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 11(1), 32–36.
- Yavuz Eroğlu, S. (2018). *Hakemlerin ahlaki olgunluk ve empati düzeylerinin karar verme stillerine etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya, 54-88.
- Yolcu, O. (2016). *Trambolin Jimnastiği Eğitiminin 18-31 Yaş Genç Yetişkinlerde, Trambolin Jimnastiği Becerileri Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya, 19-25.

EKLER

EK-1. Cimnastik Hakemlerinin Karar Verme Yöntemleri Üzerine Bir Araştırma Anketi

CİMNASTİK HAKEMLERİNİN KARAR VERME YÖNTEMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA ANKETİ

Sayın Katılımcılar,

Sizi, “Cimnastik Hakemlerinin Karar Verme Yöntemleri üzerine bir araştırma” çalışmasına katılmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı, cimnastik hakemlerinin karar verme davranışlarını etkileyen faktörleri incelemektir. Araştırmadan elde edilecek sonuçların cimnastik hakemlerinin karar verme davranışlarını etkileyen faktörleri daha iyi anlamaya ve cimnastik hakemlerinin karar verme davranışlarını etkileyen koşulları geliştirmeye katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Anket 2 bölümden ve 3 sayfadan oluşmaktadır. Anketi doldurmanın 5 dakika sürmesi tahmin edilmektedir.

Bu anket çalışması Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü izni ve bilgisi dâhilinde yapılmaktadır. Bu ankete katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanır. Anketi doldurarak bu çalışmaya katılmayı kabul etmiş olmaktadır. Size rahatsızlık veren soruları cevaplamak zorunda değilsiniz. İstedığınız zaman da anketi doldurmayı bırakabilirsiniz.

Anket kâğıtlarına lütfen isminizi ve kimlik tespiti sağlayabilecek herhangi bir bilgiyi yazmayınız. Bu çalışmaya katılanların bilgileri kesinlikle gizli tutulacak ve üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır.

Saygılarımızla,

Sevil ŞAMILOĞLU

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yönetim Bilimleri Öğrencisi

EK-2. Kişisel Bilgiler

Açıklama: Lütfen aşağıdaki soruların karşılığını sizi en iyi yansıtacak şekilde veriniz.

1. Yaşınız:

1.( ) 18 – 25	2.( ) 26 – 30
3.( ) 31 – 40	4.( ) 41 – 50
5.( ) 51 – 60	6.( ) 60 ve daha fazla

2. Cinsiyetiniz:

1.( ) Erkek	2.( ) Kadın

3. Medeni haliniz:

1.( ) Bekar	2.( ) Evli

4. Eğitim durumunuz:

1.( ) Lise ve altı	2.( ) Ön lisans
3.( ) Lisans	4.( ) Yüksek lisans
5.( ) Doktora	

5. Aylık Geliriniz:

1.( ) 15000TL ve daha az	2.( ) 15001 – 25000TL
3.( ) 25001 – 35000TL	4.( ) 35001 – 45000TL
5.( ) 45001 – 55000TL	6.( ) 55001TL ve daha fazla

6. Cimnastik hakemliği tecrübeniz:

1.( ) 5 yıl ve altı	2.( ) 6-10 yıl
3.( ) 11-15 yıl	4.( ) 16-20 yıl
5.( ) 21 yıl ve üzeri	

7. Aktif olarak hangi branşın hakemliğini yapmaktasınız?

1.( ) Artistik Cimnastik Erkek	2.( ) Artistik Cimnastik Bayan
3.( ) Trampolin Cimnastik	4.( ) Aerobik Cimnastik
5.( ) Ritmik Cimnastik	6.( ) Parkur

8. Mevcut hakemliğinizin brövesi nedir?

1.( ) Aday	2.( ) Bölge
3.( ) Milli	4.( ) Uluslararası

EK-2. (devam) Kişisel Bilgiler

9. Uluslararası bir yarışmada hakemlik yaptınız mı?

1.( ) Evet

2.( ) Hayır

10. 2023 yılında kaç yarışmada hakemlik yaptınız?.....

EK-3. Karar Verme Ölçeği

(I. KISIM)

Açıklama: Lütfen, aşağıdaki ifadelerin karşılığı olarak sizin görüşünüzü en iyi yansıtan ve en uygun olan seçeneği daire içine alınız.		DOĞRU	KISMEN DOĞRU	DOĞRU DEĞİL
1	Karar verme yeteneğime güvenirim.	2	1	0
2	Karar verirken kendimi birçok kişiden aşağı görürüm	2	1	0
3	Kendimi karar vermede başarılı biri olarak düşünürüm.	2	1	0
4	Kendimi o kadar cesaretsiz hissedirim ki, karar verme uğraşından vazgeçerim.	2	1	0
5	Verdiğim kararlar iyi sonuçlanır.	2	1	0
6	Diğer insanların, benim kararımdan ziyade, kendi kararlarının doğru olduğu konusunda beni ikna etmeleri kolaydır.	2	1	0

EK-3. (devam) Karar Verme Ölçeği

(II. KISIM)

Açıklama: Lütfen, aşağıdaki ifadelerin karşılığı olarak sizin görüşünüzü en iyi yansıtan ve en uygun olan seçeneği daire içine alınız.		DOĞRU	KISMEN DOĞRU	DOĞRU DEĞİL
1	Karar verirken kendimi, sanki büyük bir zaman baskısı altındaymışım gibi hissederim.	2	1	0
2	Bütün alternatifleri göz önünde tutmayı severim.	2	1	0
3	Kararları diğer kişilere bırakmayı tercih ederim.	2	1	0
4	Bütün alternatiflerin dezavantajlarını ortaya çıkarmaya çalışırım.	2	1	0
5	Son kararı vermeden önce, önemsiz konular üzerinde çok zaman harcarım.	2	1	0
6	Kararı en iyi şekilde nasıl uygulayabileceğimi enine boyuna düşünürüm.	2	1	0
7	Bir kararı verdikten sonra bile kararı uygulamayı geciktiririm.	2	1	0
8	Karar verirken, karar hakkında pek çok bilgi toplamaktan hoşlanırım.	2	1	0
9	Karar vermekten kaçınırım.	2	1	0
10	Karar vermek zorunda olduğum zaman, karar üzerinde düşünmeye başlamadan önce uzun süre beklerim.	2	1	0
11	Karar verme konusunda sorumluluk üstlenmeyi sevmem.	2	1	0
12	Karar vermeden önce amaçlarımı netleştirmeye çalışırım.	2	1	0
13	Önemsiz, küçük olayların yolunda gitmeyebileceği olasılığı, benim aniden tercihlerimden dönüş yapmama neden olur.	2	1	0
14	Bir karar benim tarafımdan veya başka biri tarafından verilecekse, ben karar vermeyi diğer kişiye bırakırım.	2	1	0
15	Ne zaman zor bir kararla karşı karşıya gelsem, iyi bir çözüm yolu bulma konusunda kendimi kötümser hissederim.	2	1	0
16	Seçim yapmadan önce çok fazla dikkatli davranırım.	2	1	0
17	Zorunda kalmadıkça karar vermem.	2	1	0
18	Son ana kadar karar vermeyi geciktiririm.	2	1	0
19	Çok daha bilgili kişilerin benim yerime karar vermelerini tercih ederim.	2	1	0
20	Karar verdikten sonra, kararın doğru olduğuna kendimi inandırmak için çok zaman harcarım.	2	1	0
21	Karar vermeyi ertelerim.	2	1	0
22	Acilen karar vermeme gereken bir durumda doğru düşünemem.	2	1	0

ANKET BİTTİ. TEŞEKKÜR EDERİZ

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : ŞAMİLOĞLU, Sevil
Uyruğu : T.C.

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet Yılı
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi / Spor Bilimleri Anabilim Dalı	Devam Ediyor
Lisans	Gazi Üniversitesi / Spor Bilimleri Bölümü	2005
Lise	Akhisar Lisesi	1999

İş Deneyimi. Yıl	Çalıştığı Yer	Görevi
2013-devam ediyor	Türkiye Cimnastik Federasyonu	Kurs Birimi Sor.

Yabancı Dil

Almanca

GAZILI OLMAK AYRICALIKTIR..